

**MALATYA VALİLİĞİ
İL ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK MÜDÜRLÜĞÜ**

**MALATYA
İL ÇEVRE DURUM RAPORU**

MALATYA- 2012

ÖNSÖZ

Çevre; insanların ve diğer canlıların birlikte yaşadıkları ortamı oluşturmakta olup tüm canlıların yaşamında önemli bir rol oynamaktadır. Hızlı kentleşme, çarpık yapılaşma, sanayinin hızla gelişmesi, nüfusun artışı, v.b. faktörler çevre üzerine büyük bir baskı uygulamakta ve çevre kirliliğinin artmasına neden olmaktadır. Evsel ve endüstriyel katı atıklar, sıvı atıklar, hava kirliliği, gürültü kirliliği gibi unsurlar aynı zamanda insan sağlığını da olumsuz yönde etkilemektedir.

Çevrede bulunan hava, su ve toprak bu çevrenin fiziksel unsurlarını, insan, hayvan, bitki ve diğer mikroorganizmalar ise biyolojik unsurlarını teşkil etmektedir. Yaşam ve çevre birbirlerine bağlı iki önemli unsurdur. Çevre ve canlı yaşamı birbirine bağlı, ayırt edilemez ve birinin eksikliğinde düşünülemez iki kavramdır.

Günümüzde çevre kirliliği etkilerinin artması ve bu etkilerin doğrudan insan sağlığı üzerinde yarattığı olumsuz sonuçlar nedeni ile çevre kirliliğinin önlenmesi ve bu yönde yapılması gereken çalışmalara verilen önem artmıştır. Çevre, özellikle çevre kirliliğinin artmasına neden olan sanayileşmiş ülkelerin gündemlerinde ilk sıralarda yer almakta, alternatif enerjiler ve enerji verimliliği konularında yapılan çalışmalar artmaktadır. Çevreye zarar vermeyen üretim teknolojilerinin geliştirilmesi, çevreci motorlara sahip otomobiller, planlı şehirleşme çevre kirliliği konusunda alınabilecek önlemlerden bazılarıdır.

İlimizin çevresel durumunu ve çevre sorunları belirlemeye yönelik olarak, yenilenen formatta hazırlanan Malatya Çevre Durum Raporu ile ilimizin çevresel anlamda durumu, çevresel verileri, il bazında çevre sorunları ve çevresel göstergeler ile özellikle karar vericilerin çevre konularında süreçleri daha iyi anlayabilmesi ve yönlendirebilmesi için en önemli kaynaklardan biri olacaktır.

Mehmet ÇOLAK
Çevre ve Şehircilik İl Müdürü

İÇİNDEKİLER

	Sayfa No
GİRİŞ.....	1
A. Hava.....	4
A.1. Hava Kalitesi	4
A.2. Hava Kalitesi Üzerine Etki Eden Unsurlar.....	4
A.3. Hava Kalitesinin Kontrolü Konusundaki Çalışmalar	7
A.4. Ölçüm İstasyonları.....	7
A.5. Egzoz Gazı Emisyon Kontrolü.....	10
A.6. Gürültü.....	10
A.7. İklim Değişikliği Eylem Planı Çerçevesinde Yapılan Çalışmalar.....	11
A.8. Sonuç ve Değerlendirme.....	11
Kaynaklar.....	11
B. Su ve Su Kaynakları.....	12
B.1. İlin Su Kaynakları ve Potansiyeli	12
B.1.1. Yüzeysel Sular.....	12
B.1.1.1. Akarsular.....	12
B.1.1.2. Doğal Göller, Göletler ve Rezervuarlar.....	13
B.1.2. Yeraltı Suları.....	14
B.1.2.1. Yeraltı Su Seviyeleri	14
B.1.3. Denizler.....	15
B.2. Su Kaynaklarının Kalitesi.....	15
B.3. Su Kaynaklarının Kirlilik Durumu.....	16
B.3.1. Noktasal kaynaklar.....	16
B.3.1.1. Endüstriyel Kaynaklar.....	16
B.3.1.2. Evsel Kaynaklar.....	16

B.3.2. Yayılı Kaynaklar.....	17
B.3.2.1. Tarımsal Kaynaklar.....	17
B.3.2.2. Diğer.....	18
B.4. Sektörel Su Kullanımları ve Yapılan Su Tahsisleri	18
B.4.1. İçme ve Kullanma Suyu.....	18
B.4.1.1. Yüzeysel su kaynaklarından kullanılan su miktarı ve içmesuyu arıtım tesisi mevcudiyeti	18
B.4.1.2. Yeraltı su kaynaklarından kullanılma su miktarı ve içmesuyu arıtım tesisi Mevcudiyeti	18
B.4.1.3. İçme Suyu temin edilen kaynağın adı, mevcut durumu, potansiyeli vb.....	19
B.4.2. Sulama	19
B.4.2.1. Sulama salma sulama yapılan alan ve kullanılan su miktarı.....	20
B.4.2.2. Damlama veya basınçlı sulama yapılan alan ve kullanılan su miktarı.....	20
B.4.3. Endüstriyel Su Temini.....	20
B.4.4. Enerji Üretimi Amacıyla Su Kullanımı.....	20
B.4.5. Rekreatiyonel Su Kullanımı.....	21
B.5. Çevresel Altyapı	21
B.5.1. Kentsel Kanalizasyon Sistemi ve hizmeti alan nüfus	21
B.5.2. Organize Sanayi Bölgeleri ve Münferit Sanayiler Atıksu Altyapı Tesisleri.....	24
B.5.3. Katı Atık Düzenli Depolama Tesisleri.....	24
B.5.4. Atıksuların Geri Kazanılması ve Tekrar Kullanılması.....	24
B.6. Toprak Kirliliği ve Kontrolü	24
B.6.1. Noktasal Kaynaklı Kirlenmiş Sahalar.....	24
B.6.2. Arıtma Çamurlarının toprakta kullanımı.....	26
B.6.3. Madencilik faaliyetleri ile bozulan arazilerin doğaya yeniden kazandırılmasına ilişkin yapılan çalışmalar.....	26
B.6.4. Tarımsal faaliyetler ile oluşan toprak kirliliği.....	40
B.7. Sonuç ve Değerlendirme.....	40
Kaynaklar.....	41

C. Atık.....	42
C.1. Belediye Atıkları (Katı Atık Bertaraf Tesisleri)	42
C.3. Ambalaj Atıkları.....	45
C.4. Tehlikeli Atıklar.....	46
C.5. Atık Madeni Yağlar.....	46
C.6. Atık Pil ve Akümülatörler.....	47
C.7. Bitkisel Atık Yağlar.....	49
C.8. Poliklorlu Bifeniller ve Poliklorlu Terfeniller.....	49
C.9. Ömrünü Tamamlamış Lastikler (ÖTL)	50
C.10. Atık Elektrikli ve Elektronik Eşyalar.....	50
C.11. Ömrünü Tamamlamış (Hurda) Araçlar.....	50
C.12. Tehlikesiz Atıklar.....	50
C.12.1. Demir ve Çelik Sektörü ve Cüruf Atıkları	51
C.12.2. Kömürle Çalışan Termik Santraller ve Kül.....	51
C.12.3. Atıksu Arıtma Tesisi Çamurları.....	51
C.13. Tıbbi Atıklar.....	51
C.14. Maden Atıkları.....	54
C.15. Sonuç ve Değerlendirme.....	54
Kaynaklar.....	54
Ç. Kimyasalların Yönetimi.....	55
Ç.1. Büyük Endüstriyel Kazalar.....	55
Ç.2. Sonuç ve Değerlendirme.....	55
Kaynaklar.....	55
D. Doğa Koruma ve Biyolojik Çeşitlilik.....	56
D.1. Ormanlar ve Milli Parklar	56
D.2. Çayır ve Mera.....	57

D.3. Sulak Alanlar.....	57
D.4. Flora.....	57
D.5. Fauna.....	63
D.6. Tabiat Varlıklarını Koruma Çalışmaları.....	70
D.7. Sonuç ve Değerlendirme.....	70
Kaynaklar.....	70
E. Arazi Kullanımı.....	71
E.1. Arazi Kullanım Verileri.....	71
E.2. Mekânsal Planlama.....	73
E.2.1. Çevre düzeni planı.....	73
E.3. Sonuç ve Değerlendirme.....	73
Kaynaklar.....	74
F. ÇED, Çevre İzin ve Lisans İşlemleri.....	74
F.1. ÇED İşlemleri.....	74
F.2. Çevre İzin ve Lisans İşlemleri	75
F.3. Sonuç ve Değerlendirme.....	76
Kaynaklar.....	76
G. Çevre Denetimleri ve İdari Yaptırım Uygulamaları	77
G.1. Çevre Denetimleri.....	77
G.2. Şikâyetlerin Değerlendirilmesi.....	79
G.3. İdari Yaptırımlar.....	79
G.4. Çevre Kanunu Uyarınca Durdurma Cezası Uygulamaları.....	80
G.5. Sonuç ve Değerlendirme.....	80
Kaynaklar.....	80
H. Çevre Eğitimleri.....	81
I. İl Bazında Çevresel Göstergeler.....	82

1.Genel	82
1.1. Nüfus	82
1.1.1. Nüfus Artış Hızı	82
1.1.2.Kentsel Nüfus	82
1.2.Sanayi	83
1.2.1.Sanayi Bölgeleri	83
1.2.2.Madencilik	84
2. İklim Değişikliği	85
2.1. Sıcaklık	85
2.2. Yağış	85
2.3. Deniz Suyu Sıcaklığı	87
3. Hava Kalitesi	87
3.1. Hava Kirleticiler	87
4. Su-Atıksu	88
4.1. Su Kullanımı	88
4.2. Belediye İçme ve Kullanma Suyu Kaynakları	89
4.3. Atıksu Arıtma Tesisi İle Hizmet Veren Belediyeler	90
4.4. Kanalizasyon Şebekesi İle Hizmet Verilen Belediye Sayıları ve Nüfusu	91
4.5. Sanayiden Kaynaklanan Atıksu ve Bertarafı	91
5. Arazi Kullanımı	92
6. Tarım	92
6.1. Kişi Başına Tarım Alanı	92
6.2. Kimyasal Gübre Tüketimi	93
6.3. Tarım İlacı Kullanımı	93
6.4. Organik Tarım	94
7. Orman	95

8. Balıkçılık.....	96
9. Altyapı ve Ulaştırma.....	96
9.1. Karayolu ve Demiryolu Yol Ağı.....	96
9.2. Motorlu Kara Taşıtı Sayısı.....	97
10. Atık.....	97
10.1. Belediyeler Tarafından ya da Belediye Adına Toplanan Atık ve Bertarafı.....	97
10.2. Katı Atıkların Düzenli Depolanması.....	98
10.3. Tıbbi Atıklar.....	98
10.4. Atık Yağlar.....	99
10.5. Ambalaj Atıkları.....	99
10.6. Ömrünü Tamamlamış Lastikler.....	100
10.7. Ömrünü Tamamlamış Araçlar.....	101
10.8. Atık Elektrikli -Elektronik Eşyalar.....	101
10.9. Maden Atıkları.....	102
10.10. Tehlikeli Atıklar.....	102
11. Turizm	103
11.1. Yabancı Turist Sayıları.....	103
11.2. Mavi Bayrak Uygulamaları.....	103
EK-1: İl Çevre Sorunları ve Öncelikleri Envanteri Araştırma Formu.....	104
Açıklamalar.....	104
Bölüm I.Hava Kirliliği.....	105
Bölüm II.Su Kirliliği.....	106
Bölüm III.Toprak Kirliliği.....	112
Bölüm IV.Öncelikli Çevre Sorunları	113

ÇİZELGELER LİSTESİ

	Sayfa No
Çizelge A.1- Hava Kalite İndeksi Karşılaştırma Tablosu	4
Çizelge A.2 – İlimizde (2012-2013 Kış sezonu) Yılında Evsel Isınmada Kullanılan Katı Yakıtların Cinsi, Yakıtların Özellikleri ve Bu Yakıtların Temin Edildiği Yerler	6
Çizelge A.3– İlimizde 2012 Yılında Sanayide Kullanılan Katı Yakıtların Cinsi, Yakıtların Özellikleri ve Bu Yakıtların Temin Edildiği Yerler	6
Çizelge A.4 –İlimizde 2012 Yılında Kullanılan Doğalgaz Miktarı	6
Çizelge A.5 – İlimizde 2012 Yılında Kullanılan Fueloil Miktarı	7
Çizelge A.6- İlimizde (2012-2013 nisan) Yılı İldeki Araç Sayısı ve Egzoz Ölçümü Yaptıran Araç Sayısı	7
Çizelge A.7- İlimizde Hava Kalitesi Ölçüm İstasyon Yerleri ve Ölçülen Parametreler	8
Çizelge A.8- İlimizde (2012) Yılı Hava Kalitesi Parametreleri Aylık Ortalama Değerleri	9
Çizelge A.9- İlimizde (2012) Yılında Hava Kirletici Gazların Ortalama Konsantrasyonları ve Sınır Değerin Aşıldığı Gün Sayıları.....	9
Çizelge A.10 – Hava Kalitesi Değerlendirme ve Yönetimi Yönetmeliği 2012 Yılında Hava Kalitesi Sınır Değerleri.....	10
Çizelge B.1 –İlimizin Akarsuları.....	13
Çizelge B.2-İlimizdeki Mevcut Sulama Göletleri	14
Çizelge B.3– İlimizin Yeraltısuyu Potansiyeli.....	14
Çizelge B.4– İlimizde 2012 Yılı Yüzey ve Yeraltı Sularında Tarımsal Faaliyetlerden Kaynaklanan Nitrat Kirliliği İle İlgili Analiz Sonuçları.....	15
Çizelge B.5– İlimizde Kurulan Hidroelektrik Santralleri	20
Çizelge B.6– İlimizde Kanalizasyon Şebekesi hizmeti ile ilgili bilgiler	21
Çizelge B.7– Atıksu Arıtma Tesisi Hizmeti ile ilgili Bilgiler.....	21
Çizelge B.8 – İlimizde 2012 Yılı Kentsel Atıksu Arıtma Tesislerinin Durumu.....	23
Çizelge B.9 – İlimizdeki 2012 Yılı OSB’lerde Atıksu Arıtma Tesislerinin Durumu.....	25
Çizelge B.10.- İlimizde 2012 Yılı Tespit Edilen Noktasal Kaynaklı Toprak Kirliliğine İlişkin Veriler.....	26
Çizelge B.11 - İl Müdürlüğümüze Doğaya Yeniden Kazandırma Planı Hazırlayıp Sunan ve Olumlu Sonuçlanan Faaliyetler	27
Çizelge B.12 – İlimizde (2012) Yılında Kullanılan Ticari Gübre Tüketiminin Bitki Besin Maddesi Bazında ve Yıllık Tüketim Miktarları	40
Çizelge B.13- İlimizde (2012) Yılında Tarımda Kullanılan Girdilerden Gübreler Haricindeki Diğer Kimyasal Maddeleri (Tarımsal İlaçlar v.b)	40
Çizelge C.1- Malatya Belediyesine ait vahşi depolama alanındaki çöplerden Malatya İnönü Üniversitesine yaptırılan analiz sonuçları	42

Çizelge C.2 – İlimizde 2012 Yılı İçin İl/İlçe Belediyelerince Toplanan ve Birliklerce Yönetilen Katı Atık Miktar ve Kompozisyonu.....	44
Çizelge C.3– İlimizde 2012 Yılı İl/İlçe Belediyelerde Oluşan Katı Atıkların Toplanma, Taşınma ve Bertaraf Yöntemleri ve Tesis Kapasiteleri.....	45
Çizelge C.4- İlimizdeki 2012 Yılı Ambalaj Ve Ambalaj Atıkları İstatistik Sonuçları.....	45
Çizelge C.5 – İlimizdeki Atık Yağ Geri Kazanım Miktarları.....	47
Çizelge C.6 – İlimizdeki 2012 Yılı İçin Atık Madeni Yağlarla İlgili Veriler.....	47
Çizelge C.7 – İlimizdeki Atık Yağ Geri Kazanımı Sonucu Elde Edilen Ürün Miktarları.....	47
Çizelge C.8 – İlimizde 2013 yılı Eylül ayı itibari ile Oluşan Akümülatörlerle İlgili Veriler.....	48
Çizelge C.9 – İlimizde Yıllar İtibariyle Toplanan Atık Akü Miktarı.....	49
Çizelge C.10- İlimizde Yıllar İtibariyle Toplanan Atık Pil Miktarı	49
Çizelge C.11 – İlimizde Taşıma Lisanslı Araçların Yıllara Göre Gelişimi.....	49
Çizelge C.12 – İlimizde 2013 Yılı Mayıs Ayından İtibaren Atık Bitkisel Yağlarla İlgili Veriler.....	49
Çizelge C.13- İlimizde 2009-2012 Yılları Arasında Bitkisel Atık Yağ Taşıma Lisanslı Araç Sayısı.....	49
Çizelge C.14- İlimizde 2012 Yılı Hurdaya Ayrılan Araç Sayısı.....	50
Çizelge C.15–2012 Yılında İlimiz İl Sınırları İçindeki Belediyelerde Toplanan Tıbbi Atıklar.....	54
Çizelge C.16- İlimizdeki Yıllara Göre Tıbbi Atık Miktarı.....	54
Çizelge-D.1- İl Arazisinin İlçeler İtibariyle Genel Dağılımı	57
Çizelge E.1 – 2012 Yılı İlimizin Arazilerinin Kullanımına Göre Arazi Sınıflandırılması.....	71
Çizelge E.2 – İlimizdeki Tarım Arazilerinin Karakteri	71
Çizelge F.1 – İlimizde Bakanlık merkez ve ÇŞİM tarafından 2012 Yılı İçerisinde Alınan ÇED Olumlu ve ÇED Gerekli Değildir Kararlarının Sektörel Dağılımı.....	74
Çizelge F.2 – İlimizde 2012 Yılında ÇŞİM Tarafından Verilen Geçici Faaliyet Belgesi ve Çevre İzni/Çevre İzni ve Lisansı Belgesi Sayıları.....	75
Çizelge G.1 –İlimizde 2012 Yılında ÇŞİM Tarafından Gerçekleştirilen Denetimlerin Sayısı.....	77
Çizelge G.2 – İlimizde 2012 Yılında ÇŞİM'e Gelen Tüm Şikâyetler ve Bunların Değerlendirilme Durumları.....	79
Çizelge G.3 – İlimizde 2012 Yılında ÇŞİM Tarafından Uygulanan Ceza Miktarları ve Sayısı.....	79

GRAFİKLER LİSTESİ

	Sayfa No
Grafik A.1- İlimizde Çöşnük İstasyonu PM10 Parametresi Günlük Ortalama Değer.....	8
Grafik A.2- İlimizde Çöşnük İstasyonu SO2 Parametresi Günlük Ortalama Değer.....	9
Grafik B.1- İlimizde 2012 Yılı Kanalizasyon Hizmeti Verilen Nüfusun Belediye Nüfusuna Oranı.....	22
Grafik B.2- İlimizde 2012 Yılı Atıksu Arıtma Tesisi İle Hizmet Edilen Nüfusun Toplam Belediye Nüfusuna Oranı.....	22
Grafik C.1- İlimizdeki 2012 Yılı Atık Kompozisyonu.....	43
Grafik C.2- İlimizdeki 2012 Yılı Kayıtlı Ambalaj Üreticisi Sayıları.....	45
Grafik C.3- İlimizdeki 2012 Yılı Kayıtlı Piyasaya Süren İşletme Sayıları.....	46
Grafik C.4 – İlimizdeki Atık Yağ Toplama Miktarları.....	46
Grafik C.5 – İlimizde Yıllar İtibariyle Atık Akü Toplama ve Geri Kazanım Miktarı	48
Grafik E.1 – İlimizin 2012 Yılı Arazi Kullanım Durumu.....	72
Grafik F.1 – İlimizde 2012 Yılı ÇED Olumlu Kararı Verilen Projelerin Sektörel Dağılımı.....	74
Grafik F.2 – İlimizde 2012 Yılı ÇED Gerekli Değildir Kararı Verilen Projelerin Sektörel Dağılımı.....	74
Grafik F.3 – İlimizde 2012 Yılında Verilen Geçici Faaliyet Belgelerinin Sektörlere Göre Dağılımı.....	75
Grafik F.4 - İlimizde 2012 Yılında Verilen Çevre İzni Konuları.....	75
Grafik F.5- İlimizde 2012 Yılında Verilen Lisansların Konuları.....	76
Grafik G.1 – İlimizde ÇŞİM Tarafından 2012 Yılında Gerçekleştirilen Plansız Denetimlerin Konularına Göre Dağılımı.....	77
Grafik G2- İlimizde ÇŞİM Tarafından 2012 Yılında Gerçekleştirilen Planlı ve Ani Çevre Denetimlerinin Dağılımı.....	78
Grafik G.3- İlimizde ÇŞİM Tarafından 2012 Yılında Gerçekleştirilen Tüm Denetimlerin Konularına Göre Dağılımı.....	78
Grafik G.4 – İlimizde 2012 Yılında ÇŞİM Gelen Şikâyetlerin Konulara Göre Dağılımı.....	79
Grafik G.5 – İlimizde 2012 Yılında ÇŞİM Tarafından Uygulanan İdari Para Cezalarının Konulara Göre Dağılımı.....	80

LİSTELER

	Sayfa No
Liste 1. I.Organize Sanayi Bölgesindeki Tesislerin Sektörel Dağılımı.....	3
Liste 2. II. Organize Sanayi Bölgesindeki Tesislerin Sektörel Dağılımı.....	3
Liste B.1. Belediyenin atıksu arıtma tesisinden çıkan arıtma çamurunun analiz sonuçları.....	23
Liste D.1- Karakaya Baraj Gölü, Beylerderesi, Sultansuyu ve Tohma Çayı Balıkları	65
Liste D.2- İl Genelinde Kuş Türleri Listesi.....	67
Liste D.3-- Sürüngenler, İki yaşamlılar ve Memeliler Tür Listesi	69

HARİTALAR LİSTESİ

	Sayfa No
Harita 1. Malatya İli ve İlçeleri.....	2
Harita A.1 – İlde Bulunan Hava Kirliliği Ölçüm Cihazının Yeri.....	8
Harita E.1- - İl Topraklarının Arazi Kullanım Kabiliyetine Göre Dağılımı.....	72
Harita E.2. Malatya İli Çevre Düzeni Planı	73

RESİMLER LİSTESİ

	Sayfa No
Resim B.1-İçme Suyununun Klorlandığı bölüm . Malatya –Kaptaj.....	19
Resim B.2-İçime suyu kaynağı Malatya –Kaptaj.....	19

GİRİŞ

İlimizin 2012 yılı adrese dayalı nüfus kayıt sistemine göre nüfusu 762.366 kişi'dir, İlin nüfus yoğunluğu 65 kişi/km² 'dir. Ekonomik ve sosyal yönden çok geniş bir etki alanı bulunması, nüfus üzerinde etkili olmaktadır. Türkiye genelinde olduğu gibi Malatya nüfusu da çok gençtir. Ortalama yaş 29.5 dur.

1927 yılında 305.785 kişi olan ilimizin nüfusu; Malatya Ovası'nın verimli ve çevre illere göre sanayisinin gelişmiş olması nedenleriyle, gerek kendi köylerinden, gerekse Adıyaman, Elazığ gibi illerden sürekli göç alması sonucu merkez nüfusu 1990 yılında 702.055, 2000 yılında 853.658 kişiye ulaşmıştır.

Malatya, Doğu Anadolu Bölgesi'nin yukarı Fırat havzasında ve Adıyaman, Malatya, Elazığ, Bingöl, Muş, Van çöküntü alanının Güneybatı ucunda yer almaktadır. Çevresini doğuda Elazığ ve Diyarbakır, güneyde Adıyaman, batıda Kahramanmaraş, kuzeyde Sivas ve Erzincan illeri çevrelemektedir.

İ topraklarının yüz ölçümü 12.313 km² olup 35 34` ve 39 03` kuzey enlemleri ile 38 45` ve 39 08` doğu boylamları arasında kalmaktadır. Malatya, Sultansuyu ve Sürgü Çayı Vadileri ile Akdeniz'e, Tohma Vadisi ile İç Anadolu'ya, Fırat Vadisi ile Doğu Anadolu'ya açılarak bu bölgeler arasında bir geçiş alanı oluşturur.

Malatya, merkez ilçe ile birlikte toplam 14 ilçe,10 bucak, 498 köy, 809 oba ve mezradan oluşmaktadır. İlçeler aşağıda sıralanmıştır.

Malatya İl ve İlçeleri

- Merkez
- Akçadağ
- Arguvan
- Arapgir
- Battalgazi
- Darende
- Doğanşehir
- Doğanyol
- Hekimhan
- Kale
- Kuluncak
- Pütürge
- Yazıhan
- Yeşilyurt

Malatya, Doğu, Güneydoğu ve Orta Anadolu arasında yer alan bir ovadır. Ova, kuzeyden güneye doğru hafif bir eğimle uzanır. Arazi denizden uzak ve yüksektir. Bu nedenle de Malatya'nın iklimi serttir. Yazları sıcak ve kurak; kışları ise, çoğu kez yağışlı ve soğuk olan sert iklimine karşın bölgede yer yer Doğu, Güneydoğu ve İç Anadolu iklim özelliklerini de görmek mümkündür. İklim, değişik özellikler gösteren üç ayrı bölgede incelenebilir. İldeki yüksek platolarda İç Anadolu'nun step iklimi gözlenir.

Güney ovasında, Fırat-Dicle nehirleri arasının ılık iklimi ile Suriye Çölü'nün yakıcı sıcaklarının etkisinde özel bir Akdeniz iklimi görülür. Dağlık bölgelerde ise, kışları soğuk olup, her iki bölgenin de etkisinde bulunan bir iklim hüküm sürer. Denizden yüksekliği 900 metre olarak kabul edilen Malatya'da yılın en yağışlı mevsimi ilkbahardır. Yılın 130 -140 günü tamamen güneşli, 50-60 günü kapalı ve güneşli geçer. Geriye kalan günler hep parçalı bulutludur. Isı genellikle -20 ile +40 derece arasında seyrederek. 1920 yılından sonra günümüze kadar en düşük sıcaklık -21.1, en yüksek sıcaklık ise +41 derece olarak tespit edilmiştir.

Harita 1- Malatya İli ve İlçeleri

Yıllık yağış ortalaması 382.6 mm'dir. Bu iklim şartlarının kayısı yetiştiriciliği için çok elverişli olduğu bilinmektedir. En sıcak aylar Temmuz ve Ağustos, en soğuk aylar ise Ocak ve Şubat'tır.

Başlıca ovaları; Malatya Ovası, Doğanşehir Ovası, İzollu Ovası, Mığdı Ovası, Sürgü Ovası, Akçadağ Ovası, Yazihan Ovası, Mandara Ovası, Çaplı Ovası, Distrik Ovası ve Erkenek Ovalarıdır.

Akarsular; Malatya ili Fırat Havzası üzerinde yer alır. Havzanın yukarı Fırat bölümünde oldukça geniş alanı kaplayan toprakları, yerüstü su kaynakları açısından hayli zengindir. İlin başlıca akarsuları; Söğütlü Çayı 17,5 km., Morhamam Çayı 22,5 km., Kuruçay 67 km., Tohma suyu 52,5 km., Sultansuyu 22,5 km., Sürgü suyu 30 km.dir.

Barajlar; ilde Sürgü, Medik, Polat, Çat ve Sultan suyu barajları olmak üzere beş baraj bulunmaktadır. Polat, Sultansuyu ve Çat barajları sulama amaçlı, Medik barajı sulama ve elektrik amaçlı ve Sürgü barajı da sulama ve taşkın koruma amaçlı olarak inşa edilmiştir.

Göller; Malatya da önemli bir tabii göl yoktur. Yalnızca dağlık kesimlerden akan suların kaynak alanlarından ve düşük yükselteli plato basamaklarında yüzeye çıkan suların oluşturduğu küçük göller vardır. Bunlar dışında sulama amaçlı beş gölet vardır. Bunlardan; Orduzu sulama göleti, Orduzu Zorbalı sulama göleti ve Hançayı ikinci sulama göleti Malatya merkezde, İsa köy sulama göleti Arguvan ilçemizde; bir sulama göleti de Darende ilçemizde bulunmaktadır.

Şeker fabrikası, TİGEM Sultansuyu İşletmesi gibi devletin sanayi kuruluşları ilimiz sanayisinin temellerini oluşturmuşlardır. Günümüzde ise sanayileşme özel sektörün elinde daha başka bir boyut kazanarak sürekli ileriye doğru gitmektedir. İlimizde dağınık olarak çalışan sanayicileri bir arada toplamak amacıyla küçük sanayi sitesinin inşaatına 1968 yılında başlanılmış ve 1975 yılında

bitirilmiştir. Sanayi ve Ticaret Bakanlığının % 80 desteğiyle kurulmuş olan küçük sanayi sitesinde 1500 iş yeri bulunmaktadır.

İlimizde sanayiye yönelik faaliyetler son on yılda yoğunluk kazanmıştır. Devletin öncülüğünde 1930 yıllarda başta il merkezi olmak üzere değişik yerlerde kurulan fabrikalar ilimize sanayi açısından çok büyük bir canlılık kazanmıştır. İlimizde iki Organize Sanayi Bölgesi bulunmaktadır. Organize Sanayi Bölgelerindeki faaliyetlerin sektörlerine göre dağılımları Tablo 1 ve Tablo 2 'de verilmiştir.

Liste 1. I.Organize Sanayi Bölgesindeki Tesislerin Sektörel Dağılımı

Sektör Adı	Sayı	Oran %	Üretime Geçen	İnş./Proje Halinde
Tekstil Sektörü	43	29,45	38	1
Gıda Sektörü	38	26,02	36	0
Diğer sektörler	65	44,53	59	1
Toplam	146	100	133	2

Kaynak: I.Organize Sanayi Müdürlüğü,2012

Liste 2. II. Organize Sanayi Bölgesindeki Tesislerin Sektörel Dağılımı

SEKTÖR ADI	TOPLAM	ORAN (%)	ÜRETİME GEÇEN	İNŞAAT HALİNDE	PROJE HALİNDE
GIDA	65	43.0	54	11	-
TEKSTİL	41	27.0	32	8	1
MAKİNA VE YEDEK PARÇA	17	11.0	12	5	-
DOĞRAMA VE PLASTİK	11	7.0	10	1	-
DİĞERLERİ	18	12.0	11	7	-
TOPLAM	152	100	119	32	1

Kaynak: II. Organize Sanayi Müdürlüğü

Kaynaklar:

- 1.2011 Yılı Çevre Durum Raporu
- 2.I. ve II. OSB Müdürlükleri
- 3.TUİK internet sayfası
- 4.Kültür ve Turizm İl Müdürlüğü internet sayfası

A. HAVA

A.1. Hava Kalitesi

Türkiye’de özellikle kış sezonunda bazı şehir merkezlerinde meteorolojik şartlara da bağlı olarak hava kirliliği görülmektedir. Kış aylarında ısınmadan kaynaklanan hava kirliliğinin temel sebepleri; düşük vasıflı yakıtların iyileştirilme işlemine tabi tutulmadan kullanılması, yanlış yakma tekniklerinin uygulanması ve kullanılan yakma sistemleri işletme bakımlarının düzenli olarak yapılmaması şeklinde sıralanabilir. Ancak ısınmada doğal gazın ve kaliteli yakıtların kullanılması sonucu özellikle büyük şehirlerde hava kirliliğinde 1990’lı yıllara göre azalma olmuştur. İlimizde de 2006 yılı itibari ile doğalgaz kullanımına başlanılmıştır.

Şehirleşme ile sanayi tesislerinin yakın çevresindeki bölgelerdeki konutlaşmaların artması hava kirliliğinin olumsuz etkilerini artırmaktadır. Şehirlerde yaşanan hava kirliliğine, artan motorlu taşıtlardan kaynaklanan egzoz gazları da katkı sağlamaktadır.

Hava kalitesine ilişkin hava kalite indeksi karşılaştırması da Çizelge A.1’ de verilmektedir.

Çizelge A.1- Hava Kalite İndeksi Karşılaştırma Tablosu

Hava Kalitesi İndeksi	SO ₂	NO ₂	CO	O ₃	PM10
	1 saatlik ortalama (µgr/m ³)	24 saatlik ortalama (µgr/m ³)	24 saatlik ortalama (µgr/m ³)	1 saatlik ortalama (µgr/m ³)	24 saatlik ortalama (µgr/m ³)
1 (çok iyi)	0-50	0-45	0-1,9	0-35	0-25
2 (iyi)	51-199	46-89	2,0-7,9	36-89	26-69
3 (yeterli)	200-399	90-179	8,0-10,9	90-179	70-109
4 (orta)	400-899	180-299	11,0-13,9	180-239	110-139
5 (kötü)	900-1499	300-699	14,0-39,9	240-359	140-599
6 (çok kötü)	>1500	>700	>40,0	>360	>600

A.2. Hava Kalitesi Üzerine Etki Eden Unsurlar

Hava kirliliği, doğrudan veya dolaylı olarak insan sağlığını etkileyerek yaşam kalitesini düşürmektedir. Günümüzde hava kirliliği nedeniyle yerel, bölgesel ve küresel sorunlar yaygın olarak yaşanmaktadır.

Yoğun şehirleşme, şehirlerin yanlış yerleşmesi, motorlu taşıt sayısının artması, düzensiz sanayileşme, kalitesiz yakıt kullanımı, topoğrafik ve meteorolojik şartlar gibi nedenlerden dolayı büyük şehirlerimizde özellikle kış mevsiminde hava kirliliği yaşanabilmektedir.

Bir bölgede hava kalitesini ölçmek, o bölgede yaşayan insanların nasıl bir hava teneffüs ettiğinin bilinmesi açısından çok büyük önem taşımaktadır. Ayrıca, önemli bir nokta da, bir bölgede meydana gelen hava kirliliğinin sadece o bölgede görülmeyip meteorolojik olaylara bağlı olarak yayılım göstermesi ve küresel problemlere de (küresel ısınma, asit yağmurları, vb) sebep olmasıdır.

Renksiz bir gaz olan kükürtdioksit (SO₂), atmosfere ulaştıktan sonra sülfat ve sülfürik asit olarak oksitlenir. Diğer kirleticiler ile birlikte büyük mesafeler üzerinden taşınabilecek damlalar veya katı partiküller oluşturur. SO₂ ve oksidasyon ürünleri kuru ve nemli depozisyonlar (asitli yağmur) sayesinde atmosferden uzaklaştırılır.

Azot Oksitler (NO_x), Azot monoksit (NO) ve azot dioksit (NO_2), toplamı azot oksitleri (NO_x) oluşturur. Azot oksitler genellikle (%90 durumda) NO olarak dışarı verilir. NO ve NO_2 'nin ozon veya radikallerle (OH veya HO_2 gibi) reaksiyonu sonucunda oluşur. İnsan sağlığını en çok etkileyen azot oksit türü olması itibari ile NO_2 kentsel bölgelerdeki en önemli hava kirleticilerinden biridir. Azot oksit (NO_x) emisyonları insanların yarattığı kaynaklardan oluşmaktadır. Ana kaynakların başında kara, hava ve deniz trafiğindeki araçlar ve endüstriyel tesislerdeki yakma kazanları gelmektedir.

İnsan sağlığına etkileri açısından, sağlıklı insanların çok yüksek NO_2 derişimlerine kısa süre dahi maruz kalmaları, şiddetli akciğer tahribatlarına yol açabilir. Kronik akciğer rahatsızlığı olan kişilerin ise bu derişimlere maruz kalmaları, akciğerde kısa vadede fonksiyon bozukluklarına yol açabilir. NO_2 derişimlere uzun süre maruz kalınması durumunda ise buna bağlı olarak solunum yolu rahatsızlıklarının ciddi oranda arttığı gözlenmektedir.

Toz Partikül Madde (PM_{10}), partikül madde terimi, havada bulunan katı partikülleri ifade eder. Bu partiküllerin tek tip bir kimyasal bileşimi yoktur. Katı partiküller insan faaliyetleri sonucu ve doğal kaynaklardan, doğrudan atmosfere karışırlar. Atmosferde diğer kirleticiler ile reaksiyona girerek PM 'yi oluştururlar ve atmosfere verilirler. (PM_{10} - $10\ \mu\text{m}$ 'nin altında bir aerodinamik çapa sahiptir) $2,5\ \mu\text{m}$ 'ye kadar olan partikülleri kapsayacak yasal düzenlemeler konusunda çalışmalar devam etmektedir. PM_{10} için gösterilebilecek en büyük doğal kaynak yollardan kalkan tozlardır. Diğer önemli kaynaklar ise trafik, kömür ve maden ocakları, inşaat alanları ve taş ocaklarıdır. Sağlık etkileri açısından, PM_{10} solunum sisteminde birikebilir ve çeşitli sağlık etkilerine sebep olabilir. Astım gibi solunum rahatsızlıklarını kötüleştirebilir, erken ölümü de içeren çeşitli ciddi sağlık etkilerine sebep olur. Astım, kronik tıkaçıcı akciğer ve kalp hastalığı gibi kalp veya akciğer hastalığı olan kişiler PM_{10} 'a maruz kaldığında sağlık durumları kötüleşebilir. Yaşlılar ve çocuklar, PM_{10} maruziyetine karşı hassastır. PM_{10} yardımıyla toz içerisindeki mevcut diğer kirleticiler akciğerlerin derinlerine kadar inebilir. İnce partiküllerin büyük bir kısmı akciğerlerdeki alveollere kadar ulaşabilir. Buradan da kurşun gibi zehirli maddeler % 100 olarak kana geçebilir.

Karbonmonoksit (CO), kokusuz ve renksiz bir gazdır. Yakıtların yapısındaki karbonun tam yanmaması sonucu oluşur. CO derişimleri, tipik olarak soğuk mevsimlerde en yüksek değere ulaşır. Soğuk mevsimlerde çok yüksek değerler ulaşılmasının bir sebebi de inversiyon durumudur. CO 'in global arka plan konsantrasyonu 0.06 ve $0.17\ \text{mg}/\text{m}^3$ arasında bulunur. 2000/69/EC sayılı AB direktifinde CO ile ilgili sınır değerler tespit edilmiştir.

İnversiyon, sıcak havanın soğuk havanın üzerinde bulunarak, havanın dikey olarak birbiriyle karışmasının engellenmesi durumudur. Kirlilik böylece yer seviyesine yakın soğuk hava tabakasının içerisinde toplanır.

CO 'in ana kaynağı trafik ve trafikteki sıkışıklıktır. Sağlık etkileri, akciğer yolu ile kan dolaşımına girerek, kimyasal olarak hemoglobinle bağlanır. Kandaki bu madde, oksijeni hücrelere taşır. Bu yolla, CO organ ve dokulara ulaşan oksijen miktarını azaltır. Sağlıklı kişilerde, daha yüksek seviyelerdeki CO 'e maruz kalmak, algılama ve gözün görme gücünü etkileyebilir. Hafif ve daha ağır kalp ve solunum sistemi hastalığı olan kişiler ve henüz doğmamış ve yeni doğmuş bebekler, CO kirliliğine karşı en riskli grubu oluşturur.

Kurşun (Pb), doğada metal olarak bulunmaz. Kurşun gürültü, ışın ve vibrasyonlara karşı iyi bir koruyucudur ve hava yoluyla taşınır. Kurşun, maden ocakları ve bakır ve tunç ($\text{Cu}+\text{Sn}$) alaşımı işlenmesi, kurşun içeren ürünlerin geriye dönüştürülmesi ve kurşunlu petrolün yakılmasıyla çevreye yayılır. Kurşun içeren benzin ilavesi ürünlerinin de kullanılması, atmosferdeki kurşun oranını yükseltir.

Ozon (O_3), kokusuz renksiz ve 3 oksijen atomundan oluşan bir gazdır. Ozon kirliliği, özellikle yaz mevsiminde güneşli havalarda ve yüksek sıcaklıkta oluşur ($\text{NO}_2 + \text{güneş ışınları} = \text{NO} + \text{O} \Rightarrow \text{O}_3$)

O₂ = O₃). Ozon üretimi uçucu organik bileşikler (VOC) ve karbon monoksit sayesinde hızlandırılır veya güçlendirilir. Ozonun oluşması için en önemli öncü bileşimler NO_x (Azot oksitler) ve VOC'dır. Yüksek güneş ışınlarının etkisiyle ozon derişimi Akdeniz ülkelerinde Kuzey-Avrupa ülkelerinden daha yüksektir. Sebebi ise güneş ışınlarının ozon'un fotokimyasal oluşumundaki fonksiyonundan kaynaklanmasıdır.

Diğer kirleticilere kıyasla ozon doğrudan ortam havasına karışmaz. Yeryüzüne yakın seviyede ozon karmaşık kimyasal reaksiyonlar yoluyla oluşur. Bu reaksiyonlara NO_x, metan, CO ve VOC'ler (etan (C₂H₆), etilen (C₂H₄), propan (C₃H₈), benzen (C₆H₆), toluen (C₆H₅), xilen (C₆H₄) gibi kimyasal maddelerde eklenir. Ozon çok güçlü bir oksidasyon maddesidir. Birçok biyolojik madde ile etkileşimde bulunur. Tüm solunum sistemine zarar verebilir. Ozonun zararlı etkisi derişim oranına ve ozona maruziyet süresine bağlıdır. Çocuklar büyük bir risk grubunu oluşturur. Diğer gruplar arasında öğlen saatlerinde dışarıda fiziksel aktivitede bulunanlar, astım hastaları, akciğer hastaları ve yaşlılar bulunur.

Çizelge A.2 – İlimizde (2012-2013 Kış sezonu) Yılında Evsel Isınmada Kullanılan Katı Yakıtların Cinsi, Yakıtların Özellikleri ve Bu Yakıtların Temin Edildiği Yerler

Yakıtın Cinsi (*)	Temin Edildiği Yer	Tüketim Miktarı (ton)	Yakıtın Özellikleri				
			Alt Isıl Değeri (kcal/kg)	Uçucu Madde (%)	Toplam Kükürt (%)	Toplam Nem (%)	Kül (%)
İthal Linyit ve Taş kömürü	Rusya ve Güney Afrika	31.144,26 Ton	6200 Kcal	% 12-28 (+1 tolerans)	max. % 0,9	max. % 10	%14 (+1 tolerans)
Briket (pres) Kömür	İthal kömür tozu	1.636,74 ton	5000 Kcal	-	%0,8	-	-
Yerli kömür (Sosyal yardımlaşma dahil)	Türkiye Kömür İşletmeleri (TKİ)	18.151,5 ton	min. 4800 Kcal/kg (-200 tolerans)	-	max. % 2	max. %25	max. %25

(*) Yerli kömür, ithal kömür, briket, biyokütle, Sosyal Yardımlaşma Vakfı kömürü, odun gibi.

Kaynak: Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, Çevre Yönetimi Şube Müdürlüğü, 2012

Çizelge A.3– İlimizde (2012) Yılında Sanayide Kullanılan Katı Yakıtların Cinsi, Yakıtların Özellikleri ve Bu Yakıtların Temin Edildiği Yerler

Yakıtın Cinsi (*)	Temin Edildiği Yer	Tüketim Miktarı (ton)	Yakıtın Özellikleri				
			Alt Isıl Değeri (kcal/kg)	Uçucu Madde (%)	Toplam Kükürt (%)	Toplam Nem (%)	Kül (%)
İthal	Rusya, Güney Afrika	-	min 6500 kcal/kg (-500 kcal/kg tolerans)	max. % 36 (+1 tolerans)	max. % 1 (+0,1 tolerans)	-	-
Yerli	TKİ		Emisyon İznine Baca gazında ETKHKKY'nde belirtilen sınır değerlerin sağlanması koşuluyla kısıtlama yok.				

(*) Yerli kömür, ithal kömür, briket, biyokütle, Sosyal Yardımlaşma Vakfı kömürü, odun gibi.

Kaynak: Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, Çevre Yönetimi Şube Müdürlüğü, 2012

Çizelge A.4 –İlimizde 2012 Yılında Kullanılan Doğalgaz Miktarı

Yakıtın Kullanıldığı Yer	Tüketim Miktarı (m ³)	Isıl Değeri (kcal/kg)
Konut	98.268.481,817	-

Yakıtın Kullanıldığı Yer	Tüketim Miktarı (m ³)	Isıl Değeri (kcal/kg)
Sanayi	972.447,459	-

Kaynak: Aksa doğalgaz,2012

Çizelge A.5 – İlimizde (2012) Yılında Kullanılan Fueloil Miktarı

Yakıtın Kullanıldığı Yer	Tüketim Miktarı (m ³)	Isıl Değeri (kcal/kg)	Toplam Kükürt (%)
Konut	-	-	maksimum %1,0 (+0,1 tolerans)
Sanayi	-	-	maksimum %1,0 (+0,1 tolerans)

Kaynak: Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, Çevre Yönetimi Şube Müdürlüğü, 2012

Çizelge A.6- İlimizde (2012-2013 nisan) Yılı İlerdeki Araç Sayısı ve Egzoz Ölçümü Yaptıran Araç Sayısı

Araç Sayısı					Egzoz Ölçümü Yaptıran Araç Sayısı				Toplam
Binek Otomobil	Hafif Ticari	Ağır Ticari	Diğerleri	Toplam	Binek Otomobil	Hafif Ticari	Ağır Ticari	Diğerleri	
61974	2790 2	5970	2932 8	125,174	-	-	-	-	47300

Kaynak: Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, Çevre Yönetimi Şube Müdürlüğü, 2012

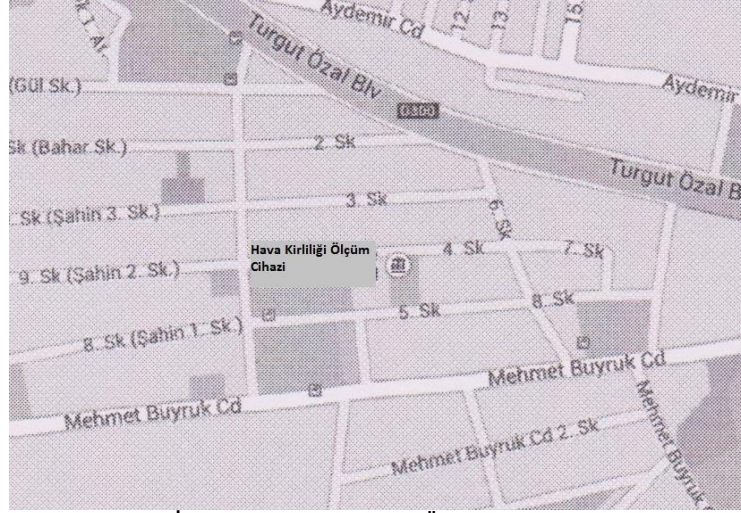
İlimizde 2006 yılından itibaren konutlarda ve sanayide doğalgaz kullanımının başlaması ile kömür kullanımında gözle görülür oranda azalmalar olmuştur. 2006 yılında 201.707 m³ doğalgaz kullanımı var iken bu sayı 2012 yılında bu miktar 98.268.481,817 m³ çıkmıştır. 2007 yılından itibaren de sanayi tesisleri, resmi kurumlar ve ticarethanelerde doğalgaz kullanılmaya başlanılmıştır. Kömür tüketiminde de ciddi oranlarda düşüşler olmuştur. 2009 yılında 112.088 ton kömür tüketilirken, 2012-2013 kış sezonunda kömür tüketimi 50.932 tona düşmüştür.

A.3. Hava Kalitesinin Kontrolü Konusundaki Çalışmalar

İlimizde hava kirliliğine neden olan etkenlerden evsel ısınmadan kaynaklı hava kirliliği, ilimizde yakıt kullanımı olarak doğalgaza geçiş ile birlikte hissedilir oranda azalmıştır. Bakanlığımız tarafından bir adet hava kirliliği ölçüm istasyonu kurulmuş ve ölçümler devam etmektedir.

Bunun yanında trafikten kaynaklı hava kirliliğine önlemeye yönelik olarak, 2012 yılında İl Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü ve Emniyet Müdürlüğü'nün işbirliği ile trafikteki araçların egzoz emisyonlarının hava kirliliğine ve çevreye olan etkilerini en alt düzeye indirilmesi amacı ile sık sık denetimler yapılmıştır.

Motorlu taşıtlardan kaynaklı hava kirliliğinin azaltılmasına yönelik olarak 2012/05 sayılı MÇK 'da kaliteli akaryakıt kullanımının sağlanmasına, toplu taşıma sistemlerinin yaygınlaştırılması, trafikteki tüm araçların egzoz emisyon ölçümlerinin zamanında yapılmasına yönelik kararlar alınmıştır.

Harita A.1 – İlimizde Bulunan Hava Kirliliği Ölçüm Cihazının Yeri

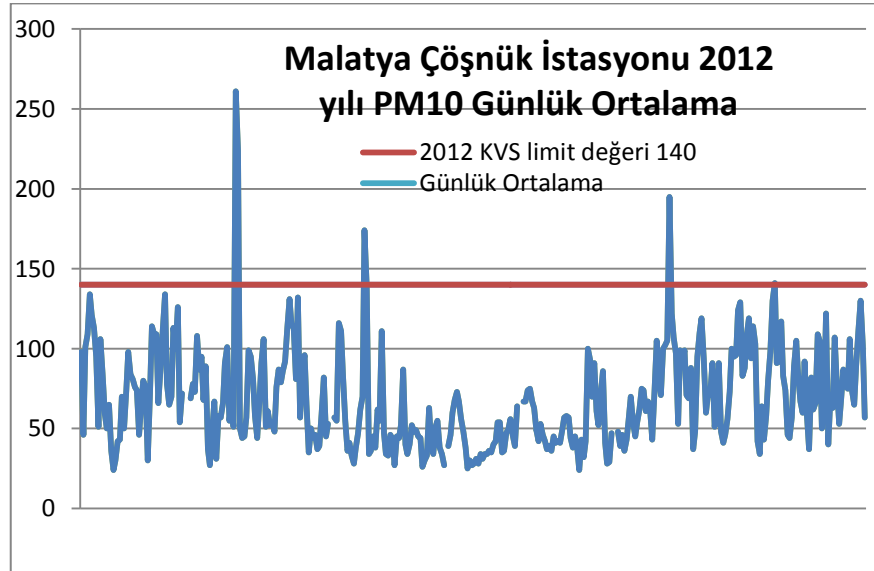
Kaynak: Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2012

Çizelge A.7- İlimizde Hava Kalitesi Ölçüm İstasyon Yerleri ve Ölçülen Parametreler

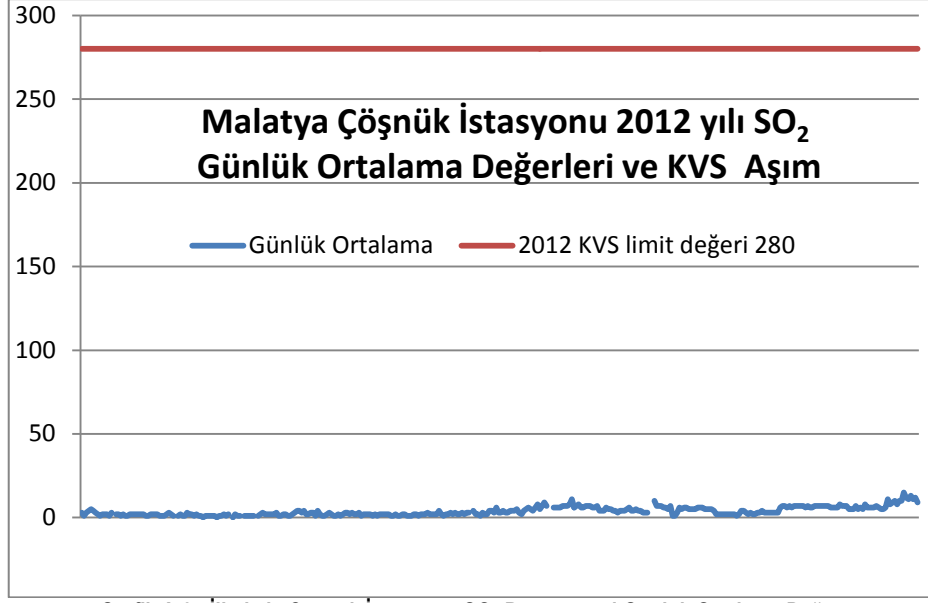
İSTASYON YERLERİ	KOORDİNATLARI (Enlem, Boylam)	HAVA KİRLİTİCİLERİ					
		SO ₂	NO _x	CO	O ₂	HC	PM
Çöşnük	38.350042 38.341880	x					x

Kaynak: Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, Çevre Yönetimi Şube Müdürlüğü, 2012

A.4. Ölçüm İstasyonları

Grafik A.1- İlimizde Çöşnük İstasyonu PM10 Parametresi Günlük Ortalama Değer

Grafik A.2- İlimizde Çöşnük İstasyonu SO₂ Parametresi Günlük Ortalama Değer

Çizelge A.8- İlimizde (2012) Yılı Hava Kalitesi Parametreleri Aylık Ortalama Değerleri

ÇÖŞNÜK	SO ₂	AGS*	PM10	AGS*	CO	AGS*	NO	AGS*	NO ₂	AGS*	NO _x	AGS*	OZON	AGS*
Ocak	2	-	74	-										
Şubat	12	-	53	-										
Mart	2	-	74	2										
Nisan	1	-	76	-										
Mayıs	3	-	111	1										
Haziran	2	-	34	-										
Temmuz	5	-	46	-										
Ağustos	2	-	48	-										
Eylül	4	-	41	-										
Ekim	5	-	195	1										
Kasım	6	-	96	1										
Aralık	5	-	67	-										
ORTALAMA	4	-	76,25											

* Sınır değerini aştığı gün sayısı

Kaynak: Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, Çevre Yönetimi Şube Müdürlüğü, 2012

Çizelge A.9- İlimizde (2012) Yılında Hava Kirlenici Gazların Ortalama Konsantrasyonları ve Sınır Değerini Aştığı Gün Sayıları

ÇÖŞNÜK	SO ₂	AGS*	PM10	AGS*	CO	AGS*	NO	AGS*	NO ₂	AGS*	NO _x	AGS*	OZON	AGS*
Ocak														
Şubat														
Mart														
Nisan														
Mayıs														
Haziran														
Temmuz														
Ağustos														
Eylül														
Ekim														
Kasım														
Aralık														
ORTALAMA														

• AGS: Sınır değerini aştığı gün sayısı

Not: bilgi olmadığı için doldurulmamıştır.

Çizelge A.10 – Hava Kalitesi Değerlendirme ve Yönetimi Yönetmeliği (2012) Yılında Hava Kalitesi Sınır Değerleri

SO₂: kükürtdioksit

Sınır Değeri Saptayan Kuruluş	1 saatlik ortalama sınır değer (mg/m ³)	Günlük ortalama sınır değer (mg/m ³)	Aşılmaması istenen gün sayısı (mg/m ³)	Sınır değerini aşıldığı gün sayısı	Yıllık ortalama sınır değer (mg/m ³)
AB	350	125	3		20
HKDYY ¹	-	150 ²	-		

NO₂: azotdioksit

Sınır Değeri Saptayan Kuruluş	1 saatlik ortalama sınır değer (mg/m ³)	Günlük ortalama sınır değer (mg/m ³)	Aşılmaması istenen gün sayısı (mg/m ³)	Sınır değerini aşıldığı gün sayısı	Yıllık ortalama sınır değer (mg/m ³)
AB	200	-	18		40
HKDYY	-	300	-		68 ³

Partikül Madde 10

Sınır Değeri Saptayan Kuruluş	Günlük ortalama sınır değer (mg/m ³)	Aşılmaması istenen gün sayısı (mg/m ³)	Sınır değerini aşıldığı gün sayısı	Yıllık ortalama sınır değer (mg/m ³)
AB	50	35		40
HKDYY	140 ⁴	-		78

CO: karbon monoksit

Sınır Değeri Saptayan Kuruluş	Günlük ortalama sınır değer (mg/m ³)	Aşılmaması istenen gün sayısı (mg/m ³)	Sınır değerini aşıldığı gün sayısı	Yıllık ortalama sınır değer (mg/m ³)
AB	-	-		-
HKDYY	14 ⁵	-		10

A.5. Egzoz Gazı Emisyon Kontrolü

İlimizde 2012 yılında 14 firmaya emisyon ölçüm yetkisi verilmiştir. 47.300 adette egzoz emisyon ölçüm pulu verilmiştir.

A.6. Gürültü

İlimizde 29/06/2006 tarih ve 2016/16 sayılı mülga Çevre ve Orman Bakanlığı Genelgesi ile Gürültü konusunda mücavir alan sınırları içerisinde Malatya Belediyesine yetki devri yapılmıştır.

Malatya Belediyesi tarafından Malatya için Stratejik Gürültü haritasının oluşturulması ihalesi 14.01.2013 tarihinde yapılmış olup saha çalışmaları MAM-Tübitak tarafından devam etmektedir. 2014 yılının başlarında tamamlanması planlanmaktadır.

¹ HKDYY: Hava Kalitesi Değerlendirme ve Yönetimi Yönetmeliği

² HKDYY EK-1/A'da yer alan geçiş süreci limit değeri (proje yılına göre değişir).

³ HKDYY EK-1/A'da yer alan geçiş süreci limit değeri (proje yılına göre değişir).

⁴ HKDYY EK-1/A'da yer alan geçiş süreci limit değeri (proje yılına göre değişir).

⁵ HKDYY EK-1/A'da yer alan geçiş süreci limit değeri (proje yılına göre değişir).

A.7. İklim Değişikliği Eylem Planı Çerçevesinde Yapılan Çalışmalar

Konu ile ilgili bilgi edinilememiştir.

A.8. Sonuç ve Değerlendirme

Hava kirliliği kaynakları ısınma, trafik sanayi, enerjidir. İnsan kaynaklı oluşan kirlilik, bulunan bölgenin endüstriyel gelişimi, nüfusu, şehirleşme durumu ve bulunduğu bölgenin coğrafî, fiziksel özellikleri gibi faktörlere bağlı olarak değişim gösterir. Yoğun yerleşim ve sanayi üretimi gözlenen bölgelerde hava kirliliği oluşma riski diğer bölgelere göre daha fazla olması beklenebilir.

İlimizde sanayi yönünde gelişmekte olan iller arasında olduğundan organize sanayi bölgelerinin sayısı artmakta bununla birlikte de tesislerin emisyonları da hava kirliliğinin nispeten artmasına neden olmaktadır. İlimizde bu tesislerde gerekli incelemeler yapılarak tesislerin çevre izinlerini almaları sağlanmaktadır. Isınmadan kaynaklı hava kirliliği için de doğalgaz kullanımının artması için doğalgaz tesis çalışmaları devam etmektedir. Aynı zamanda kaliteli kömür satışı için gerekli denetimler yapılmaktadır. İlimizde alınan bu tür önlemler sayesinde hava kirliliği hissedilir ölçüde azalmıştır.

Kaynaklar

1. 2011 Yılı Çevre Durum Raporu
2. Kültür ve Turizm İl Müdürlüğü internet sayfası
3. I. ve II. OSB Müdürlükleri
4. Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü
5. TUİK internet sayfası

B. SU VE SU KAYNAKLARI

B.1. İlin Su Kaynakları ve Potansiyeli

B.1.1. Yüzeysel Sular

B.1.1.1. Akarsular

Malatya, akarsu ve diğer su kaynakları bakımından çoğu illerimize göre daha zengindir. İçinde yer aldığı Fırat Havzası, Türkiye'nin en büyük havzasıdır. Su toplama alanı 127.000 km² olan bu havzanın yıllık ortalama su hacmi 28 milyar m³'ü aşmaktadır. Malatya, Tohma ve Tohma'nın kolları olan akarsular ile sulanmaktadır. Bütün bu akarsular Tohma koluyla Fırat Nehri'ne dökülür.

Tohma Çayı

Malatya'nın en büyük çayıdır. 52,5 km'dir. Yaz ve kış ayları boyunca suyu boldur. En uzun kolu Uzunyayla'dan doğan Yukarı Tohma'dır. Diğer bir kolu Tahtalı Dağları'ndan doğan Hacılar Tohması'dır. Bu iki büyük kol Akçatoprak Düzü'nde birleşirler. Ovayı doğu ve batı yönünden geçen Tohma'ya, kuzeyden Halavun çayı ile Ebreme çayı; güneyden Dipsiz çay, Sultansuyu, Beyler deresi, Horata çayı, Orduzu çayı karışmaktadır. Bu kollardan gelen su ile büyüyen Tohma Çayı Fırat Nehri'ne dökülür.

Fırat Nehri

Fırat Nehri, Karakaya Barajı yapılmadan önce Malatya-Elazığ ile Malatya-Diyarbakır sınırını çizen en büyük akarsuydu. Kuruçay ile Tohma çayının suları da bu nehri besliyordu. Fırat üzerine Karakaya Barajı'nın yapılmasından sonra nehrin yatağı geniş bir göl haline gelmiştir.

Kuruçay

Hekimhan ilçesi yakınlarında bulunan Hasançelebi ve Alacahan arasındaki Zorbaba Dağı'nın eteklerinden çıkar, Karakaya Baraj Gölü'ne karışır. 67 km²'dir. Yaz aylarında genellikle kuruduğu için Kuruçay adını almıştır.

Sultansuyu

Doğanşehir ilçesinin batı sınırlarından doğar. 2,26 km²'dir. Doğanşehir Ovası'ndan geçerek kuzeye doğru akar. Kuzeyde Tohma Suyu'na karışır. Bu su üzerinde Sultansuyu Barajı inşa edilmiştir.

Beyler Deresi

İlk kollarını Pınarbaşı, Beydağları diplerinden alır. Önemli bir kolu Derme Suyu' dur. Bu kol, ilimizin kuzeyinde dar bir boğazdan, yıkık bir Bizans kilisesinin bulunduğu yerden doğar. İl merkezine 8 km uzaklıkta bulunan Yeşilyurt'tan Eski Malatya'ya (Battalgazi) doğru akar. Büyük bir alanın sulanmasını sağlar.

Derme Suyu

Doğanşehir ilçesine bağlı Sürgü kasabası yakınlarındaki Takas adı verilen mesire yerinden çıkar. Göksu'nun önemli bir koludur. Sürgü Barajı'na dökülür.

Melet Deresi

Mendol Köyü ile Şahinoğlu arasındaki dağdan çıkar. Suçatı Suyu ile birleştikten sonra Sultansuyu'na karışır.

Horata Suyu

Yeşilyurt yolu üzerinde bulunan Konak kasabasının Banazı köyünden çıkar. Kasabanın hem içme suyu ihtiyacını, hem de sulama ihtiyacını karşılayacak kapasitede bir sudur.

Elemendik Suyu

Malatya-Kahramanmaraş karayolunun 20. kilometresinden çıkar, hemen ileride Sultansuyu ile birleşir.

Orduzu Suyu (Pınarbaşı)

Malatya-Elazığ karayolunun 5. kilometresinden çıkar. Buraya Orduzu-Pınarbaşı denilmektedir. Suyun önüne gölet de yapılmıştır. Kışın burada biriken su ile yazın bağ, bahçe ve ekili alanlar sulanmaktadır.

Şiro Çayı

Pütürge ilçesinden geçer. İlçenin en önemli suyudur. Adıyaman ilinin Kahta ilçesindeki Kahta dağlarından çıkan bu su sulama amaçlı kullanılır. Karakaya Barajı Göl Alanı'na dökülür.

Çizelge B.1 –İlimizin Akarsuları

AKARSU İSMİ	Toplam Uzunluğu (km)	İl Sınırları İçindeki Uzunluğu (km)	Debisi (m ³ /sn)	Kolu Olduğu Akarsu	Kullanım Amacı
Fırat Havzası	-	-	-	-	-
Tohma Çayı			5 m ³ /sn	Fırat Nehri	Sulama
Beylerderesi	Beydağı eteklerinden doğar				Sulama ve derme kolu üzerindeki santralde elektrik üretimi
Orduzu çayı	-	-	-	-	sulama
Kuruçay	-	-	-	-	Boztepe barajını besleyecektir.
Sultansuyu					Membadan Suçatı Regülatörünü, Regülatörden sonra Sultan suyu Barajını beslemektedir.
Şiro çayı					Karakaya barajını beslemektedir

Kaynak: Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü,2012

B.1.1.2. Doğal Göller, Göletler ve Rezervuarlar

Malatya’da önemli bir doğal göl yoktur. Dağlık kesimlerden akan suların kaynak alanlarında ve düşük yükselteli plato basamaklarında yüzeye çıkan suların oluşturduğu küçük göller vardır. Bunlar dışında sulama amaçlı iki küçük baraj gölü oluşmuştur. Bunlardan biri Tohma Çayı üzerindeki Medik barajı diğeri ise Sürgü çayı üzerindeki Sürgü barajıdır. Bunların dışında en büyük su kütlesi olarak Karakaya Baraj gölü bulunmaktadır. Karakaya baraj gölü Malatya merkez İlçesinde 42, Pütürge ilçesinde 2, Arguvan ilçesinde 6, Arapkir ilçesinde 2 köy olmak üzere toplam 67 köy baraj gölü içerisinde kalmıştır. Malatya il sınırları üzerinde 150.875.583 m²’lik bir alanı kaplamaktadır.

Çizelge B.2-İlimizdeki Mevcut Sulama Göletleri

Göletin Adı	Tipi	Su Yüzeyi (ha)	Sulama Alanı (net), ha	Çekilen Su Miktarı, (m ³)	Kullanım Amacı
Sultansuyu Baraj Gölü	-	262	-	-	sulama
Sürgü Barajı Gölü	-	510	-	-	sulama
Polat Barajı Gölü	-	80	-	-	sulama
Medik Barajı Gölü	-	160	-	-	sulama
Çat Barajı Gölü	-	1540000	-	-	sulama ve elektrik
Hekimhan Güzelyurt Göleti	Zonlu toprak dolgu	1,44m ³ depolama hacmi	312	-	sulama
Sofular Göleti	Homojen dolgu	2,43 m ³ depolama hacmi	823	-	Sulama
Arapgir Göleti	Homojen dolgu	0,31 m ³ depolama hacmi	32	-	sulama

Kaynak: Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, DSİ 92. Şube Müdürlüğü, 2012

B.1.2. Yeraltı Suları

İlimizin ilçelerinden biri olan Hekimhan’da 29 °C sıcaklığa sahip Hamampınarı jeotermal kaynağı vardır.

Çizelge B.3- İlimizin Yeraltısuyu Potansiyeli

Kaynağın İsmi	hm ³ /yıl
Malatya Ovası	37,90

Kaynak: DSİ 92. Şube Müdürlüğü,2012

B.1.2.1. Yeraltı Su Seviyeleri

Malatya Ovasını karakterize edecek 42 noktada özellikle keson kuyulardan YAS seviye ölçümleri alınmış, boşalmanın genel olarak güneyden kuzeye doğru olduğu anlaşılmıştır. Ancak Temmuz 2011 tarihli YAS seviye ölçümleri tarımsal sulamaların yapıldığı zamana denk geldiğinden yer yer 20 m’ye varan yakın düşümler gözlenmiştir.

Beyler deresi vadisindeki boşalmaların büyük kısmı Malatya Ovası akiferinden olmaktadır. Malatya Ovasında DSİ tarafından sadece 1 adet kuyuda aylık YAS gözlem çalışması, 4 adet kuyuda ise mevsimlik gözlem çalışması yapılmaktadır. Aylık YAS gözlem kuyusu Pliyo-Kuvaterner akiferinde, mevsimlik YAS gözlem kuyuları ise Pliyo-Kuvaterner, Eosen ve Pliyosen akiferlerinde açılmıştır. Aylık YAS gözlem kuyusundaki YAS seviye değişimleri ile aylık yağış değerleri ilişkilendirildiğinde genellikle yağış sularının 2-3 ay gecikme ile akifere intikal ettiği görülmüştür. Pliyo-Kuvaterner çakıltaşı akiferi serbest akifer özelliğinde olup YAS seviyesi yüzeye yakındır. Malatya il merkezi civarında 14-16 m civarında daha kuzeyde Sivas yolu üzerinde ise 20+-24 m arasında değişmektedir. Pliyosen akiferinde yapılan ölçümlerde ise YAS seviyesi 2,5-5,5 m arasında tespit edilmiştir. İlimizde yer altı suyunun 8.313.361 m³ içme ve kullanma suyu, 16.415.493 m³ sulama suyu ve 2.483.820 m³ Endüstriyel su olarak kullanılmaktadır.

B.1.3. Denizler

İlimizin denize kıyısı bulunmamaktadır.

B.2. Su Kaynaklarının Kalitesi

Çizelge B.4- İlimizde 2012 Yılı Yüzey ve Yeraltı Sularında Tarımsal Faaliyetlerden Kaynaklanan Nitrat Kirliliği İle İlgili Analiz Sonuçları

Su Kaynağının Cinsi (Yüzey/Yeraltı)	Adı	Kullanım amacı ve kullanılan miktar				Analiz Yapılan İstasyonun					
		İçme ve kullanması	Enerji üretimi	Sulama suyu	Endüstriyel su temini	Akım gözlem istasyonu kodu	Analiz sonuçları SKKY (Tablo-1)	Yeri (İlçe, Köy, Mevkii)	Koordinatları (YAS için)		Yıllık Ortalama Nitrat Değeri (mg/L)
									X(D)	Y(K)	
Yüzey	Sürür	-	-	-	-	44-001		Yazıhan	4262415	435222	2,09
Yüzey	Kıyıcak	-	-	-	-	44-002		Kale	4252003	472095	1,73
Yüzey	Morhamam	-	-	-	-	44-004		Arguvan	4281693	446070	0,12
Yüzey	Takaz	-	-	-	-	44-011		Doğanşehir	4207500	411431	2,4
Yüzey	Hasırcı-Beyaz Saray	-	-	-	-	44-013		Battalgazi	4260416	443330	1,89
Yüzey	Ambarcık	-	-	-	-	44-015		Yazıhan	4270422	440135	1,58
Yüzey	Sultansuyu Brj. Gölü	-	-	-	--	44-017		Akçadağ	4241789	416697	0,67
Yüzey	Melet Deresi	-	-	-	-	44-018		Doğanşehir	4227062	411401	1,8

Su Kaynağının Cinsi (Yüzey/Yeraltı)	Adı	Kullanım amacı ve kullanılan miktar				Analiz Yapılan İstasyonun					
		İçme ve kullanılması	Enerji üretimi	Sulama suyu	Endüstriyel su temini	Akım gözlem istasyonu kodu	Analiz sonuçları SKKY (Tablo-1)	Yeri (İlçe, Köy, Mevkii)	Koordinatları (YAS için)		Yıllık Ortalama Nitrat Değeri (mg/L)
									X(D)	Y(K)	
Yüzey	Sürgü Brj. Gölü	-	-		-	44-019		Doğanşehir	4208548	405453	4
Yüzey	Mahmudu	-	-		-	44-021		Merkez	4259668	437520	1,13
Yüzey	Horata Deresi	-	-		-	44-022		Merkez	4238429	438802	2,56
Yüzey	Beylerderesi	-	-		-	44-023		Yeşilyurt	4241204	431535	1,92
Yüzey	Kuruçay	-	-		-	44-024		Yazıhan	4269586	434160	2,86
Yüzey	Günpınar	-	-		-	44-025		Darende	4268851	362641	3,2
Yüzey	Tohma Çayı	-	-		-	44-026		Darende	4271089	368733	2
Yeraltı	Nuri KAYA	-	-		-	44-008		Topraktepe	4255986	431654	1,3
Yeraltı	Cumali KIRMIZIGÜL	-	-		-	44-010		Battalgazi	4252729	444409	1,1

Kaynak: Gıda Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlüğü, 2012

B.3. Su Kaynaklarının Kirlilik Durumu

B.3.1. Noktasal kaynaklar

B.3.1.1. Endüstriyel Kaynaklar

İlimizde I. ve II. Organize Sanayi Bölgesi olmak üzere 2 organize sanayi bölgesi bulunmaktadır. Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) 2010 verilerine göre ilimizde belediye tarafından sanayi ve ticarethanelere 1.814.177 m³/yıl su dağıtımı gerçekleştirilmiştir. 1. Organize Sanayi Bölgesinin Atıksu Arıtma Tesisinin günlük atıksu kapasitesi 24.000 m³ olup, alıcı ortama deşarj noktası koordinatları X: 4249404 ve Y:429148'dir. 2. Organize Sanayi Bölgesinin Arıtma Tesisi izin süreci devam etmektedir. Süreç tamamlandıktan sonra günlük 24.000 m³ kapasite ile hizmet verecektir.

B.3.1.2. Evsel Kaynaklar

Yağmur suyu yeryüzüne indiği andan itibaren kirlilik oranında ani bir artış olur. Hayvansal ve bitkisel artıklar, doğal ve suni gübreler, pestisitler ve mikroorganizmalar su ile yeraltına doğru

taşınır. Suyun yüzey kısımlarındaki toprak tabakasından süzülmesi sonucunda, zemin cinsi özelliklerine de bağlı olarak kalitesinde önemli miktarlarda artış olur. Askıdaki maddelerin tamamına yakını topraktaki süzülme yoluyla uzaklaşır. Bunun sonucunda mikroorganizmalar büyük ölçüde azalırken, suyun karbondioksit miktarı artar, oksijen miktarı ise azalır.

Yeraltı suyu kirlenmesinin en büyük sebebi, evsel ve endüstriyel atıkların arıtılmadan alıcı ortamlara verilmesidir. Katı, sıvı ve gaz atıklar alıcı ortama verildikten sonra; iklim durumuna, toprağın yapısına, yeryüzü şekline, atığın cinsine ve zamana bağlı olarak yeraltı sularına karışır. Ayrıca zirai mücadele ilaçlarının aşırı ve bilinçsiz kullanımı önemli bir kirlilik sebebidir. Kanalizasyon sisteminin bulunmadığı yerlerde, tuvalet çukurlarından ve gübrelerden sızan kirli sular yeraltı suyuna karışarak, özellikle yaz aylarında ölümlere yol açan bulaşıcı hastalıklara sebep olmaktadır.

İlimizde Malatya Belediyesinin 1 adet Atık Su Arıtma Tesisi vardır. Bu tesis; malatya şehri ve komşu belde ve ilçe belediyelerinin atık sularının çevre ve sağlık koşulları gözetilerek bertaraf edilmesini sağlamaktadır. Atık Su Arıtma Tesisi, özellikle Karakaya Barajı olmak üzere, bölgedeki yerüstü sularının ve kırsal alanda yaşayan halkın sosyal ekonomik yaşam şartlarının iyileştirilmesinde katkıda bulunmaktadır.

Ülkemizde son yıllarda nüfusun hızlı artışı ve kentleşme sonucunda ihtiyaca bağlı olarak suyun tüketimi artmaktadır. Tüketim sonucunda oluşan atık sular deşarj edildikleri alıcı ortamın fiziki, kimyasal, bakteriyolojik ve ekolojik özelliklerini değiştirerek çevre kirliliğine yol açmaktadır.

Bu anlamda ilimizde önemli çevre yatırımlarından olan Malatya Belediyesi evsel atıksu arıtma tesisi, Battalgazi Belediyesi ile Karakaya Baraj Gölü arasında 2.400 mm'lik merkez ve 1.000 mm'lik doğu kolektörlerinin birleştiği noktada 184.000 m²'lik alan üzerine kurulmuştur.

2004 yılında işletmeye alınan Malatya Belediyesi evsel atıksu arıtma tesisi 2010 yılı için 720.000, 2020 yılı için 960.000 ve 2030 yılı için 1.200.000 eşdeğer nüfusa hitap edecek şekilde yapılmıştır.

Malatya Atıksu Arıtma Tesisi dizayn debisi 133.629 m³/gün olup, 2009 yılı içerisinde toplamda 35.804.181 m³/yıl atıksu tesiste arıtılmıştır. Atıksu arıtma tesisinden 2009 yılı içerisinde toplamda 25.138 ton/yıl arıtma çamuru tesisten çıkartılmıştır.

Malatya Belediyesi evsel atıksu arıtma tesisinin çıkışında atıksu karakteristiklerinin AB deşarj normlarının altında olduğu yapılan analizler sonucunda görülmektedir.

B.3.2. Yayılı Kaynaklar

B.3.2.1. Tarımsal Kaynaklar

İlimizde Özel Mahsul Plantasyon Alanları bulunmamaktadır. Tarımsal alanlar ile ilgili bilgiler aşağıda verilmiştir.

İlimizde tarım alanları 425.450 hektar bir alanı kapsamasına karşılık, bu arazilerin çeşitli problemlerinden dolayı arazi kullanım kabiliyetleri oldukça düşüktür. Yerleşimler de arazi kullanım kabiliyetine göre 1. ve 2. sınıf olarak sınıflandırılan arazilere ve bu arazilere yakın yerlerde kurulmuş olduğundan, şehir merkezlerinin genişlemesi, sanayi kuruluşlarının artması ve yerleşim yerlerinin çoğalması tarım arazileri için tehlike oluşturmaktadır.

Bu nedenle, “5403 sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu” çıkartılmış ve tarım arazilerinin tarım dışı amaçla kullanımının önlenmesi ve sınırlandırılması için yetki Tarım ve Köyşleri Bakanlığına verilmiştir.

Bu doğrultuda, tarım vasfı taşıyan arazilerde, tarım dışı herhangi bir faaliyet yürütülmek istenildiğinde Tarım ve Köyşleri Bakanlığından görüş ve izin alma mecburiyeti ortaya çıkmış, böylelikle de Malatya ve Türkiye tarımı için önem arz eden tarım arazilerinin korunması sağlanmıştır.

İlimizde pestisit kullanımında çiftçilerin yönlendirilmesi ve buna bağlı olarak gerektiği kadar ve gerektiği zamanda ilaç kullanılması sağlanabilmesi amacıyla erken uyarı sistemi, entegre mücadele ve yönetimli çiftçi mücadelesi projeleri yürütölmektedir. Ayrıca bu konuda çiftçilerin bilinçlendirilmesi için eğitim ve yayım faaliyetleri yürütölmektedir.

B.3.2.2. Diğer

İlimizdeki katı atık depolama alanı olarak Malatya Belediyesine ait düzensiz depolama sahası kullanılmaktadır. katı atıkların düzenli depolanması ve bertarafı tesisinin yapımı Malatya Belediyeler Birliği tarafından yürütölmektedir. Malatya-Elazığ yolu 25. km Kapıkaya Köyünün kuzeyinde bulunan 52,82 hektarlık bölgede, Malatya Belediyeler Birliği tarafından 22.08.2011 tarihinde ihalesi yapılan Katı atık bertaraf ve düzenli depolama tesisi 1.etap inşaata çalışmaları devam etmektedir. Bu proje kapsamında çöp sızıntı suyu arıtma tesisi mevcut olup sızıntı sularının yer altı suyuna zarar vermemesi için gerekli tedbirler alınacaktır.

B.4. Sektörel Su Kullanımları ve Yapılan Su Tahsisleri

B.4.1 . İçme ve Kullanma Suyu

B.4.1.1 Yüzeysel su kaynaklarından kullanılan su miktarı ve içmesuyu arıtım tesisi mevcudiyeti

Malatya merkezi ve 10 belediyenin içmesuyu ihtiyacı, Malatya ya 22 km uzaklıktaki Gündüzbey-Pınarbaşı membasından temin edilmektedir. Gündüzbey Kozluk mevkiinde bulunan su kaynağı Malatya Belediyesi tarafından yaklaşık olarak 1935’den beri kullanılmaktadır. Kaptaj tesisimizde herhangi bir içmesuyu arıtması yapılmadan sadece klorlama ile şehrimize su verilmektedir. Kaptaj tesislerinden çıkan temiz içmesuyu Gündüzbey, Yeşilyurt, Yakınca, Bostanbaşı, Malatya Merkez, Topsöğüt, Dilek, Hanımınçiftliği, Battalgazi, Hatunsuyu, Hasırcılar olmak üzere 2 ilçe ve 8 beldeye ulaşır. Yaklaşık olarak 2.000 lt/sn debiye sahiptir.

2012 yılında Malatya merkezde 21.750.825 m³ içmesuyu tahakkuku yapılmış olup bunun 19.291 m³ sanayide kullanılmıştır. Malatya merkezde yaklaşık 426.381 kişi sağlıklı içmesuyu temini sağlanmaktadır.

B.4.1.2. Yeraltı su kaynaklarından temin edilen su miktarı ve içmesuyu arıtım tesisi mevcudiyeti

İlimizde yeraltı su kaynağı kullanılmamakta olup tek kaynaktan su sağlanmaktadır. Tek kaynaktan çıkan suyumuz herhangi bir içme suyu arıtımı yapılmadan halka sunulmaktadır. İlimizde içme suyunun sanayi ve tarımda kullanımı ile ilgili bilgi edinilememiştir.

B.4.1.3. İçme Suyu temin edilen kaynağın adı, mevcut durumu, potansiyeli vb.

İçmesuyu Gündüzbey beldesi sınırları içerisinde bulunan Kaptaj Pınarbaşı İçmesuyu Tesisinde temin edilmektedir. Yaklaşık ortalama debisi 2.000 lt/sn dir. Malatya merkez başta olmak üzere 2 ilçe 8 belde ye içmesuyu sağlamaktadır.

Resim B.1-İçme Suyununun Klorlandığı bölüm . Malatya –Kaptaj

Resim B.2-İçme suyu kaynağı Malatya –Kaptaj

B.4.2. Sulama

İlimizde tarım alanları 425.450 hektar bir alanı kaplamaktadır. Tarım alanlarının 216.660 da'lık kısmı sulanmaktadır.

B.4.2.1. Salma sulama yapılan alan ve kullanılan su miktarı

Konu ile ilgili bilgi edinilememiştir.

B.4.2.2. Damlama, yağmurlama veya basınçlı sulama yapılan alan ve kullanılan su miktarı

Konu ile ilgili bilgi edinilememiştir.

B.4.3. Endüstriyel Su Temini

İl genelinde sanayinin kullandığı suyun büyük bir bölümü Malatya içme suyu şebekesinden karşılanmaktadır. İçme suyu da Malatya ya 22 km uzaklıktaki Gündüzbey-Pınarbaşı membasından temin edilmektedir. Endüstri tesisleri bu kaynağın dışında ihtiyaçları doğrultusunda kuyu suyu kullanmaktadırlar.

Geri dönüşüm suyunun kullanılıp kullanılmadığı, suyun nereden (Yüzeysel veya yer altı suyu) ne kadar tahsis edildiği, soğutma suyu olarak kullanılan suyun miktarı ve nereye deşarj edildiği ile ilgili bilgi bulunamamıştır.

B.4.4. Enerji Üretimi Amacıyla Su Kullanımı

İlimizde Su kaynakları üzerinde enerji üretme amacıyla kurulan 14 adet hidroelektrik santrali projesi bulunmaktadır. Bu santraller ile bilgiler aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Çizelge B.5- İlimizde Kurulan Hidroelektrik Santralleri

FAALİYET SAHİBİ	FAALİYETİN ADI	KURULU GÜCÜ
Yapısan Elek.Üret. A.Ş (Bilgin Enerji)	Hacılar HES	-
Melita Elek.Ür.San. ve Tic. Ltd.Şti.	Sancar Regülatörü ve HES	0,92 MW
Karmavi Elek.Üret. A.Ş (HGM Enerji)	Keklicecek HES	12 MW
Mastar Elek.Üret.Tic. ve San. A.Ş	Suçatı HES	3 MW
Beydağı Elek.Üret.A.Ş.	Kayısı HES	6,16 MW
Yaşam Enerji Elek.Üre.Paz. ve Dan.San.Tic.Ltd.Şti	Yaşam Enerji Gündül-1 HES	2,31 MW
Yaşam Enerji Elek.Üre.Paz. ve Dan.San.Tic.Ltd.Şti	Yaşam Enerji Gündül-2 HES	5,31 MW
Atya Elek.Üret.Paz.San.Tic.Ltd.Şti	Merkez Regülatörü ve HES	6,23 MW
Ekotel Ener.Ürt.İlt.Elekt.Elek.Cihaz.ve San.Tic.Paz.Ltd.Şti	Kayabaşı Regülatörü ve HES	1,80 MW
Barış Enerji Üret.A.Ş.	Kaynarca HES	55 MW
Kuşkonmaz Enerji Ltd.Şti.	Kuşkonmaz HES	5,32 MW
Deniz Enerji Ltd.Şti.	Tepehan HES	13,25 MW
Şekerpinarı Elekt.Ür.Ltd.Şti.	Sofular HES	3,996 MW
Karmavi Elek.Üret. A.Ş	Karanlıkdere Regülatörü ve HES	7,2 MW

Kaynak: Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü,2012

B.4.5. Rekreatyonel Su Kullanımı

Konu ile ilgili bilgi edinilememiştir.

B.5. Çevresel Altyapı

B.5.1. Kentsel Kanalizasyon Sistemi ve Hizmeti Alan Nüfus

Kanalizasyon hatlarımız kent içinde kapalı boru sistemiyle toplanıp, doğu, batı ve merkez olmak üzere 3 adet kolektör hattına bağlanarak atık su arıtma tesisine deşarj edilmektedir.

Çizelge B.6– İlimizde Kanalizasyon Şebekesi hizmeti ile ilgili bilgiler

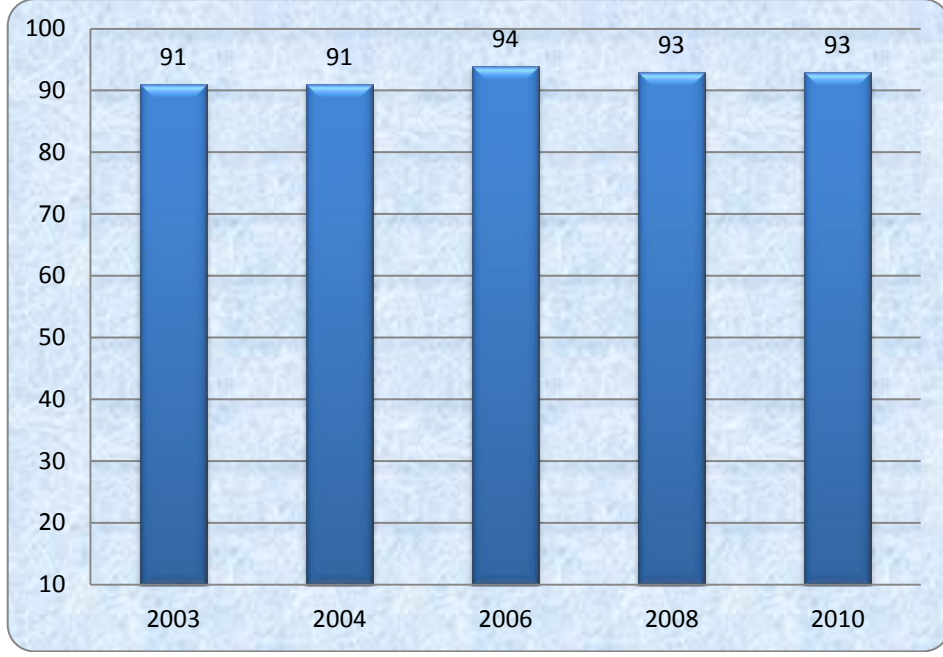
Yıllar	Toplam belediye nüfusu	Toplam belediye sayısı	Kanalizasyon şebekesi ile hizmet verilen belediye sayısı	Kanalizasyon şebekesi ile hizmet verilen belediye nüfusu	Kanalizasyon şebekesi ile hizmet verilen nüfusun belediye nüfusu içindeki oranı (%)
2003	686.355	54	41	624.108	91
2004	686.355	54	41	624.108	91
2006	599.783	54	47	561.671	94
2008	599.783	54	47	558.285	93
2010	610.823	53	48	570.368	93

Kaynak: TÜİK web sayfası,2012

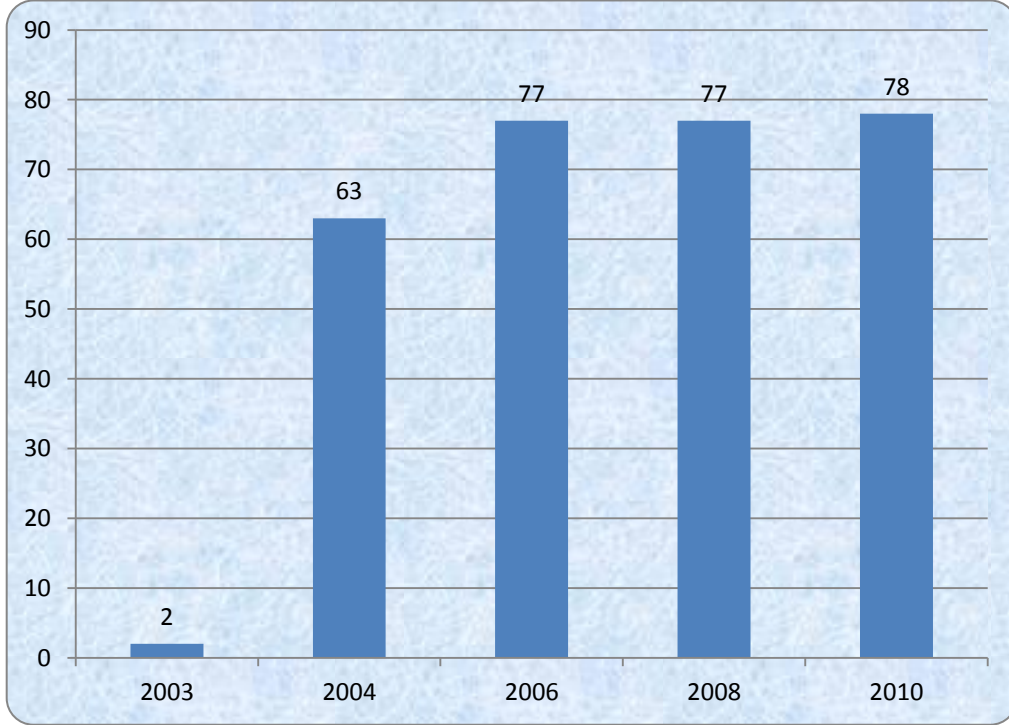
Çizelge B.7– Atıksu Arıtma Tesisi Hizmeti ile ilgili Bilgiler

Yıllar	Toplam belediye nüfusu	Toplam belediye sayısı	Arıtma tesisi ile hizmet verilen belediye sayısı	Arıtma tesisi ile hizmet verilen belediye nüfusu	Arıtma tesisi ile hizmet verilen nüfusun belediye nüfusu içindeki oranı (%)
2003	686.355	54	1	11.885	2
2004	686.355	54	6	431.001	63
2006	599.783	54	11	459.804	77
2008	599.783	54	12	463.155	77
2010	610.823	53	10	473.864	78

Kaynak: TÜİK web sayfası,2012

Grafik B.1- İlimizde (2012) Yılı Kanalizasyon Hizmeti Verilen Nüfusun Belediye Nüfusuna Oranı
Kaynak: TÜİK web sayfası,2012

Grafik B.2 - İlimizde (2012) Yılı Atıksu Arıtma Tesisi İle Hizmet Edilen Nüfusun Toplam Belediye Nüfusuna Oranı
Kaynak: TÜİK web sayfası,2012

Çizelge B.8 – İlimizde 2012 Yılı Kentsel Atıksu Arıtma Tesislerinin Durumu

Yerleşim Yerinin Adı	Belediye Atıksu Arıtma Tesisi/ Deniz Deşarjı Olup Olmadığı?			Belediye Atıksu Arıtma Tesisi Türü			Mevcut Kapasitesi (ton/gün)	Arıtılan /Deşarj Edilen Atıksu Miktarı (m ³ /sn)	Deşarj Noktası koordinatları	Deniz Deşarjı	Hizmet Verdiği Nüfus	Oluşan AAT Çamur Miktarı(ton/gün)
	Var	İnşa/plan aşamasında	Yok	Fiziksel	Biyolojik	İleri						
İl Merkezi	Battalgazi		X	X	X		133.629	1.55	Y(444923)-X(4258682)	-	620.000	100
İlçeler												

Kaynak: Malatya Belediyesi,2012

Liste B.1. Belediyenin atıksu arıtma tesisinden çıkan arıtma çamurunun analiz sonuçları

Analizi yapılanlar	Analiz sonucu
Kadmiyum (mg/kg)	0,14
Toplam Krom (mg/kg)	4,83
Bakır (mg/kg)	16,82
Cıva (mg/kg)	<0,01
Nikel (mg/kg)	4,08
Kurşun (mg/kg)	2,53
Çinko (mg/kg)	35,77
Organik madde(%)	50,03
Polisiklik Aromatik Hidrokarbon Bileşikler	<0,01
Fosfor (mg/kg)	97,5
Azot (mg/kg)	58700
pH	0,08
PCBs (mg/kg)	0,08
Yanma kaybı (%)	63,3
Kuru madde (ve Nem oranı)(%)	12/88
Elektriksel İletkenlik (dS/m)	2,64
AOX (mg/kg)	164,73
PCDD/F (pg/g)	0,135
DEHP (mg/kg)	13,4

Kaynak: Malatya Belediyesi,2012

B.5.2. Organize Sanayi Bölgeleri (OSB) ve Münferit Sanayiler Atıksu Altyapı Tesisleri

İlimizde 2 Organize Sanayi Bölgesi (OSB) vardır. Bunlardan 1. OSB'nin arıtma tesisi mevcut olup çalışmaktadır. Gerek 1. OSB gerekse 2. OSB de yeni tesislerin faaliyete geçmesi ve kapasite artırmaları neticesinde arıtma tesisinin kapasitesi mevcut kapasiteyi karşılamaması nedeni ile ilave yapılması gündeme gelmiştir. 2. OSB Müdürlüğü tarafından ilave arıtma tesisinin inşaatına başlanmıştır. 2012 yılında inşaat aşaması devam etmiştir. 2013 yılında da 2. OSB'nin çevre izin süreci devam etmektedir.

Çizelge B.9 – İlimizdeki (2012) Yılı OSB'lerde Atıksu Arıtma Tesislerinin Durumu

OSB Adı	Mevcut Durumu	Kapasitesi (ton/gün)	AAT Türü	AAT Çamuru Miktarı (ton/gün)	Deşarj Ortamı	Deşarj Koordinatları
1.Organize Sanayi Bölgesi	Faaliyette	24.000 m ³	Fiziksel Kimyasal Biyolojik			X: 4249404 ve Y:429148
2.Organize Sanayi Bölgesi	2012 yılında inşaat aşamasında	-	-	-	-	-

Kaynak: Organize Sanayi Bölge Müdürlüğü, 2012

B.5.3. Katı Atık Düzenli Depolama Tesisleri

İlimizde katı atık düzenli depolama tesislerinin inşaat aşaması devam etmektedir. Bu aşamada tesislerin yerlerinin ve suların kirlenmemesi için gerekli tedbirler alınacaktır.

B.5.4. Atıksuların Geri Kazanılması ve Tekrar Kullanılması

İlimizde Belediyenin Arıtma Tesisi atıksuyu arıtıldıktan sonra Karakaya Baraj Gölüne deşarj edilmektedir. Organize Sanayi Bölgesinin arıtma tesisi atıksuyu da Beyler Deresine deşarj edilmektedir. Atıksuların geri kazanım yöntemleri ile ilgili olarak ilimizde herhangi bir çalışma yapılmamıştır.

B.6. Toprak Kirliliği ve Kontrolü

B.6.1. Noktasal Kaynaklı Kirlenmiş Sahalar

“Toprak Kirliliğinin Kontrolü ve Noktasal Kaynaklı Kirlenmiş Sahalara Dair Yönetmelik” ve “Toprak Kirliliğinin Kontrolü ve Noktasal Kaynaklı Kirlenmiş Sahalara Dair Yönetmelik Yeterlilik Belgesi Tebliği” kapsamında ilimizde İl Müdürlüğümüz tarafından yürütülen bir çalışma bulunmamaktadır.

Çizelge B.10.- İlimizde 2012 Yılı Tespit Edilen Noktasal Kaynaklı Toprak Kirliliğine İlişkin Veriler

	Var	Yok	Varsa Ne/Neler Olduğunu Belirtiniz
Potansiyel kirlileti faaliyetler var mı?		x	

Tespit Edilmiş Kirlenmiş Sahanın Yeri	Tespit Edilmiş Kirlenmenin Nedeni	Kirlenmiş sahaların temizlenmesi ile ilgili çalışma var mı?		Kirlenmiş sahaların temizlenmesi ile ilgili çalışmalarda ne tür temizleme faaliyetleri * yapılıyor? (Aşağıdaki temizleme yöntemleri dikkate alınmalıdır)
		Var	Yok	
1.				
2.				
3.				
.				

*** Noktasal Kaynaklı Toprak Kirliliği Temizleme Yöntemleri**

Biyoremediasyon
Fitoremediasyon
Parsel arıtımı
Buharlaştırma
Biyo havalandırma
Elektrokinetik arıtma
Yerinde oksidasyon
Solvent ekstraksiyonu
Hava ile dağıtma (Air sparging)
Buharlaştırma
Termal arıtma
Reaktif Barrier teknolojisi
Yerinde yıkama (In-situ Flushing)

B.6.2.Arıtma Çamurlarının toprakta kullanımı

Malatya Belediyesine ait evsel atıksu arıtma tesisinden çıkan arıtma çamurları kireçle stabilize edilerek depolama alanlarında kurutulur. Belirli bir kuruluğa ulaştıktan sonra Malatya Belediyesine ait çöp depolama alanına gönderilerek bertaraf edilir.

1.Organize Sanayi Bölgesi arıtma tesisinden çıkan arıtma çamurları arıtma tesisi yanında ayrılan alanda depolanmaktadır. Arıtma çamurlarının bertarafına yönelik bir firma ile anlaşma yapılmış olup, çamurların bu şekilde bertarafı sağlanacaktır.

Evsel ve Kentsel Arıtma Çamurlarının Toprakta Kullanılmasına Dair Yönetmelik (EKAÇTKDY) kapsamında ilimizde herhangi bir çalışma yapılmamıştır.

B.6.3.Madencilik faaliyetleri ile bozulan arazilerin doğaya yeniden kazandırılmasına ilişkin yapılan çalışmalar

Çizelge B.11.- İl Müdürlüğümüze Doğaya Yeniden Kazandırma Planı Hazırlayıp Sunan ve Olumlu Sonuçlanan Faaliyetler

Faaliyetin Adı	Adresi	Onay Tarihi	Doğaya Yeniden Kazandırma Planı / Çevre Yönetim Planı (*)	ÇED DURUMU
1) Karayolları 5. Böl. Müdürlüğü Taş Ocağı	Darende İlçesi Yeniköy Köyü Kale Tepesi mevki	28.07.2008	(1)	TABİ
2) Akyüz Mad. İnş. Nak.Orm. Ürünleri İç ve Dış Tic. Ltd. Şti Demir Ocağı	Hekimhan İlçesi Konaktepe Köyü Kırmızı Tepe Mevkii	04.09.2008	(1)	TABİ
3) Acemoğulları Beton Kum Ocağı Mak. Tic. Ve Son. Ltd. Şti. Kalkerocağı Kırma-Elleme Tesis	Yeşilyurt İlçesi Eşikkıran Gediği Mevkii	08.08.2008	(1)	TABİ
4) Kadir Çelik Kalsit Ocağı Kırma Eleme Tesis	Doğanşehir İlçesi Sürgü Kasabası	25.07.2008	(1)	TABİ
5) Vehbi Bektaş Krom Ocağı	Hekimhan İlçesi Ar200611078 Ruhsat Nolu Saha	25.07.2008	(1)	TABİ
6) Sedat Şahin Kum Çakıl Ocağı	Darende İlçesi, Ayvalı Kasabası, Kaşyaka Mah. Karakum Mevkii	21.07.2008	(1) (2)	TABİ
7) Ahmet Tangün Mermer Ocağı	Doğanşehir İlçesi Kelhalil Köyü	07.07.2008	(1)	TABİ DEĞİL
8) Aydınur Dericilik San. Tic. Ltd. Şti. Mermer Ocağı	Arapgir İlçesi Günyüzü Köyü	22.08.2008	(1)	TABİ DEĞİL
9) Limit Mad. Turizm İnş. San. Ve Dış Tic. A.Ş. Mermer Ocağı	Merkez İlçe Orduzu Beldesi Gelincik Tepe Mevkii	22.08.2008	(1)	TABİ DEĞİL
10) Exxapo Mad. Turizm İnş. San. Ve Dış Tic. A.Ş. Kurşun Ocağı	Kuluncak İlçesi, Yünlüce Köyü Mevkii	07.10.2008	(1)	TABİ
11) Adem ÖZTÜRK	Darende İlçesi, Kurudere Köyü Mevkii			

Demir Cevheri Ocağı		23/09/2008	(1)	TABİ
12) Zeren İnş. Taah. San. Ve Tic. Ltd. Şti.Kalker Ocağı	Hekimhan İlçesi, 20052378 ruhsat nolu saha	03/11./2008	(1)	TABİ
13) Akyüz Mad. İnş. Nak. Orm. Ürünleri İç ve Dış Tic. Ltd. Şti Demir Ocağı	Doğanşehir İlçesi, Sürgü Kasabası,75563 ruhsat nolu saha	27/10/2008	(1)	TABİ
14) Dinçarslan Dış Tic. ve San. Ltd.Şti Krom Ocağı	Hekimhan İlçesi Karadere Köyü 200701906 Ruhsat Nolu Saha	17/02/2009	(1)	TABİ
15) D.S.İ. Kapıkaya Barajı Malzeme Ocağı	Malatya İli, Kapıkaya Barajı Karadere Köyü 200701906 Ruhsat Nolu Saha	05/11/2008	(1)	TABİ
16) Alacakaya Mermer ve Maden İşl. Tic. ve San. A.Ş. Mermer Ocağı	Akçadağ İlçesi Kadiruşağı Köyü İR:7683 Ruhsat Nolu Saha	16/12/2008	(1)	TABİ DEĞİL
17) Başarı Mermer ve Maden İşl. Tic. ve San. A.Ş. Mermer Ocağı	Dedeyazı Köyü Doğanşehir İR:62541Ruhsat Nolu Saha	31/12/2008	(1)	TABİ DEĞİL
18) Erdemir Madencilik. Tic. ve San. A.Ş. Demir Ocağı	Hekimhan İlçesi, Hasançelebi Beldesi İR:4234,4331 Ruhsat Nolu Saha	26/02/2009	(1)	TABİ DEĞİL
19) Alacakaya Mermer ve Maden İşl. Tic. ve San. A.Ş. Mermer Ocağı	Darende İlçesi, Hacılar Köyü, 20063550 Ruhsat Nolu Saha	05./01./2009	(1)	TABİ DEĞİL
20) Mesta Traverten Mermer San.ve Tic. A.Ş. Mermer Ocağı	Arapgir İlçesi, Sarıkız Köyü, İR:20057793 Ruhsat Nolu Saha	27/01/2009	(1)	TABİ DEĞİL
21) Atılım Dek. İnş. Plst. Nak. Mad. San.ve Tic. Ltd. Şti. Mermer Ocağı	Akçadağ İlçesi, Dedeyazı Köyü, İR:62542Ruhsat Nolu Saha	19/01/2009	(1)	TABİ DEĞİL
22) Rüştü Çağlayan Mermer	Darende İlçesi, Gürpınar Köyü, 69214 Ruhsat Nolu	Çalışma yok taahütne		

Ocağı	Saha	alındı.30.12.2009	(1)	TABİ DEĞİL
23) İmece Müh.Mad. San.ve Tic. Ltd. Şti. Krom Ocağı	Hekimhan İlçesi civarı İR:20057202Ruhsat Nolu Saha	24/04/2009 sayılı yazı ile muaf Orman	(1)	TABİ
24) İmece Müh.Mad. San.ve Tic. Ltd. Şti. Krom Ocağı	Hekimhan İlçesi Yeşilpınar Köyü 49381Ruhsat Nolu Saha	24/04/2009 sayılı yazı ile muaf Orman	(1)	TABİ
25) Hekimhan Madencilik. Tic. ve San. A.Ş. Demir Ocağı	Hekimhan İlçesi, Deveci Köyü Civarı İR:1138 Ruhsat Nolu Saha	08/01/2009	(1)	TABİ DEĞİL
26) Bilfer Madencilik. Turzm A.Ş. Krom Ocağı	Kuluncak İlçesi, İR:3092	04/03/2009	(1)	TABİ
27) Bilfer Madencilik. Turzm A.Ş. Krom Ocağı	Kuluncak İlçesi, Bicir Köyü mevkii İR:5147	04/03/2009	(1)	TABİ
28) Bilfer Madencilik. Turzm A.Ş. Krom Ocağı	Darende İlçesi, Alakilise köyü mevkii,İR.3248	02/03/2009	(1)	TABİ
29) Bilfer Madencilik. Turzm A.Ş. Demir Ocağı	Hekimhan İlçesi, Ardahan köyü mevkii İR:3023	02/03/2009	(1)	TABİ DEĞİL
30) Adana Çimento San.Profilit Ocağı	Pütürge İlçesi, Tekkederesi Köyü mevkii	03./04/2009 Orman kapsam dışı	(1)	?
31) Naim İnş. Kalker ocağı	Yeşilyurt ilçesi Görgü Köyü İR:7937Ruhsat Nolu Saha	25/03/2008	(1)	TABİ
32) Çimsa Çimento San San. Profilit Ocağı	Pütürge İlçesi, Aksekideresi Köyü İR:5673 Ruhsat Nolu Saha	24/04/2009 muaf Orman	(1)	?
33) Çoştaş Çim.Mad.Profilit	Pütürge İlçesi, Taşmış Köyü, İR:26023 Ruhsat Nolu Saha	24/04/2009 sayılı yazı ile muaf Orman	(1)	TABİ DEĞİL

34) Çimsa Çimento San San. Profilit Ocağı	Pütürge İlçesi, Babik Köyü, İR:22220 Ruhsat Nolu Saha	24/04/2009 sayılı yazı ile muaf Orman	(1)	?
35) Çimsa Çimento San San. Profilit Ocağı	Pütürge İlçesi, Taşmış Köyü, İR:48159 Ruhsat Nolu Saha	24/04/2009 sayılı yazı ile muaf Orman	(1)	?
36) Çimsa Çimento San San. Profilit Ocağı	Pütürge İlçesi, Taşmış Köyü, İR:6784 Ruhsat Nolu Saha	24/04/2009 sayılı yazı ile muaf Orman	(1)	?
37) Ro-mer Mad.. San.ve Tic. Ltd. Şti. Mermer Ocağı	Arapgir İlçesi Gebeli Köyü AR:20053216 Ruhsat Nolu Saha	11/03/2009	(1)	TABİ DEĞİL
38) Çimko Çim.San Tic.Aş. Alçıtaşı Ocağı	Hekimhan Ağharman Mevkii İlçesi 73186 Ruhsat Nolu Saha	24/04/2009 sayılı yazı ile muaf Orman	(1)	?
39) Limansan İnş.TiçLtd Şti Kalker Ocağı	Darende İlçesi Yazıköy Köyü 20060467 Ruhsat Nolu Saha	26/01/2009	(1)	?
40) NESKO Mad. Tic.San A.Ş. Mermer Ocağı	Darende ilçesi civarı İR:60994 Ruhsat nolu Saha	24/04/2009 sayılı yazı ile muaf Orman	(1)	TABİ DEĞİL
41) NESKO Mad. Tic.San A.Ş. Mermer Ocağı	Darende ilçesi civarı İR:65040 Ruhsat nolu Saha	24/04/2009 sayılı yazı ile muaf Orman	(1)	TABİ DEĞİL
42) NESKO Mad. Tic.San A.Ş. Demir Ocağı	Merkez ilçe Ruhsat nolu 20057086 Saha	24/04/2009 sayılı yazı ile muaf Orman	(1)	?
43) Elteks Mad Ltd.Şti. Demir Ocağı	Kuluncak İlçesi,Darılı köyü 55797 ruhsat nolu saha	27/01/2009	(1)	TABİ
44) Fametal mad.Turz İnş. Ltd Şti	Darende İlçesi, Körmustafalar Köyü			

Krom Ocağı	200700019 ruhsat nolu saha	17/04/2009	(1)	TABİ
45) Mehmet AYDIN Krom Ocağı	Kuluncak İlçesi, Çay Köyü, AR:91354 Ruhsat Nolu Saha	04/06/2009 yazı mera muaf	(1)	TABİ
46) Mehmet AYDIN Krom Ocağı	Kuluncak İlçesi, Kaymaz Köyü, İR:7312 Ruhsat Nolu Saha	01/06/2009 yazı orman	(1)	TABİ DEĞİL
47) Sa-fa İnş.Tic San Ltd Şti Mermer Ocağı	Merkez İlçesi, Çöşnük Mah. İR:60739 Ruhsat Nolu Saha	27/05/2009	(1)	TABİ DEĞİL
48) Muharrem DOĞAN Kalker Ocağı	Yeşilyurt İlçesi Gözene KöyüİR:20052491Ruhsat Nolu Saha	24/04/2009	(1)	TABİ
49) Sümer HOLDİNG.AŞ. Demir Ocağı	Hekimhan İlçesi karakuzdağı Mevkii 47733 Ruhsat Nolu Saha	11/03/2009	(1)	?
50) Martut İnş.LtD Şti Demir Ocağı	Doğanşehir İlçesi Dedeyazı Köyü 65538 Ruhsat Nolu Saha	24./04/2009 orman muaf	(1)	TABİ
51) Titiz Mad. Harf.Ltd Şti. Demir Ocağı	Hekimhan ilçesi,Yeşilkale köyü mevkii 20052228 Ruhsat nolu Saha	04/06/2009 mera	(1)	TABİ
52) Alacakaya Mermer Mermer Ocağı	Akçadağ ilçesi Kadiruşağı köyü 2007711927 Ruhsat nolu Saha	16/04/2009	(1)	?
53) Metin ÇAYLI Kalsit Ocağı	Doğanşehir ilçesi Karanlıkdere köyü karacaoluk mevkii 20055103 Ruhsat nolu Saha	24/04/2009 sayılı yazı ile muaf Orman	(1)	TABİ
54) Ünallar Mermer Ltd Şti Mermer Ocağı	Akçadağ İlçesi,Kadiruşağı köyü 55268 ruhsat nolu saha	11/06/2009 mera	(1)	TABİ DEĞİL
55) İyidemirler kireç. A.Ş.Kalker Ocağı	Yeşilyurt İlçesi, Gözene Köyü 3119595ve200610344 ruhsat nolu sahalar	27/10/2009	(1)	TABİ

56) Alacakaya Mermer Mermer Ocağı	Akçadağ İlçesi, Kadiruşağı Köyü, 51081Ruhsat Nolu Saha/...../2008	(1)	TABİ DEĞİL
57) Ali İhsan DOĞAN Kalker Ocağı	Yeşilyurt İlçesi, Gözene Köyü, İR:20050753 Ruhsat Nolu Saha/...../2008	(1)	TABİ
58) Yusuf SARSILMAZ Kireç Ocağı	Merkez İlçesi, Çamurlu Köyü, İR:20032643 Ruhsat Nolu Saha	13./04./2009	(1)	TABİ
59) İzzet Sedat KÖYLÜOĞLU Mad.Çinko-Kurşun Ocağı	Yeşilyurt İlçesi Cafana Köyü 4285 Ruhsat Nolu Saha	18/02/2009	(1) Mera Vasıflı	TABİ
60) AKYÜZ Mad. Alçıtışı Ocağı	Hekimhan ilçesi karşıpınar/dumlu köyü 51243 Ruhsat Nolu Saha	20/03./2009	(1)	TABİ
61) AKYÜZ Mad. Kum-Çakıl Ocağı	Yazıhan İlçesi Gyk Köyü Kuruçay mevkii 9 Ruhsat Nolu Saha	19/02/2009	(2)	?
62) İzzet Sedat KÖYLÜOĞLU Mad.Çinko-Kurşun Ocağı	Yeşilyurt ilçesi Görgü Köyü 2600Ruhsat nolu Saha	18/02/2009	(1) Mera Vasıflı	?
63)AKYÜZ Mad. Mermer Ocağı	Hekimhan ilçesi Hacıismail köyü 63205 Ruhsat nolu Saha	06/03/2009	(1)	?
64)Karpas San Tiç Ltd.şti Kurşun Ocağı	Doğanşehir ilçesi Melatderesi köyü 20062696 Ruhsat nolu Saha	18/02/2009	(1)	?
65)Makumsan San Tic Ltd.şti Kum -Çakıl Ocağı	Yazıhan İlçesi,Boyaca köyü Kuruçay Mevkii 16 ruhsat nolu saha	18/02/2009	(2)	TABİ
66)Mehmet PAK Kum-çakıl Ocağı	Yazıhan İlçesi, Sinanlı Köyü 1 ruhsat nolu saha	18/02/2009	(2)	TABİ
67) Netmer Mad.San Tic.Ltd.şti Mermer Ocağı	Akçadağ İlçesi, Hançerli Köyü, İR:52826 Ruhsat Nolu			

	Saha	19/02/2009	(1) Mera Vasıflı	TABİ
68) Akyüz Mad.Alçıtaşı Ocağı	Hekimhan İlçesi, Bayramlar Köyü, 20050408 Ruhsat Nolu Saha	25./03/2009	(1)	TABİ
69) Ensu İnş. Tic.Ltd .şti. Kalker-Kireç Ocağı	Yazıhan İlçesi, Şillan Köyü 20064630 Ruhsat Nolu Saha	06/03/2009	(1)	?
70) Cemal BERKPINAR Mermer Ocağı	Akçadağ İlçesi Harunuşağı Köyü, AR: 200809665 saha	24/02/2009	(1)	TABİ DEĞİL
71) Karayolları 8.Bölge Müdürlüğü Taşocağı	Doğanşehir İlçesi, Reşadiye köyü	15.02.2010	(1)	
72) Karayolları 8.Bölge Müdürlüğü Taşocağı	Merkez İlçe, Yaygın köyü	15.02.2010	(1)	TABİ
73) Karayolları 8.Bölge Müdürlüğü Taşocağı	Darende İlçesi, Zaviye Köyü Yarmatepe mevkii	26/01/2009	(1)	TABİ
74) Ro-mer Mermer Ocağı	Darende İlçesi, Tavşanlı Köyü, AR.87986 Ruhsat Nolu Saha	Çalışma yapılmadı ruhsat iptal taahhütname alındı28/07/2009	(1)	TABİ DEĞİL
75) Ro-mer Mermer Ocağı	Hekimhan İlçesi, Keçememolar Köyü, AR:200802529 Ruhsat Nolu Saha	24/04/2009 sayılı yazı ile muaf Orman	(1)	TABİ DEĞİL
76) Ro-mer (3-K)Mermer Ocağı	Arapgir İlçesi, Suçeyim Köyü, AR:200612363Ruhsat Nolu Saha	11/03/2009	(1)	TABİ DEĞİL
77) Ro-mer Mermer Ocağı	Arapgir İlçesi, ÇakırsuKöyü, AR:200808896 Ruhsat Nolu Saha	24/04/2009 sayılı yazı ile muaf Orman	(1)	TABİ DEĞİL
78) Ro-mer Mermer Ocağı	Arapgir İlçesi, Gebeli Köyü, AR:20053213Ruhsat Nolu Saha	11/03/2009	(1)	TABİ DEĞİL
79) Norm Maden Ltd.Şti Taşocağı ve konkasör tesisi	Yeşilyurt İlçesi, Görgü Köyü, 70459 Ruhsat Nolu Saha/...../2008	(1)	TABİ

80)Durmazlar Mozaik Ocağı	Yeşilyurt ilçesi Gözene köyü 73107Ruhsat nolu Saha	04/03/2009	(1)	TABİ
81)Serdar AYDINLIK Mozaik Ocağı	Yeşilyurt ilçesi Gözene köyü 73042Ruhsat nolu Saha	04/03/2009	(1)	TABİ
82)Altılar Tic. A.Ş. Taşocağı	Darende İlçesi,Heyikgediği köyü 66369 ruhsat nolu saha	27/07/2009	(1)	-
83)Öner Kardeşler Mozaik Ocağı	Yeşilyurt İlçesi, Gözene Köyü 73043 ruhsat nolu saha	04./06/2009	(1)	TABİ
84) Bilal DURMAZ Mozaik Ocağı	Yeşilyurt İlçesi, Gözene Köyü, 54947Ruhsat Nolu Saha	12/02/2008 Mera Protokolü Sunulmuştur.	(1)	TABİ
85) Acemoğulları Nak. Ltd.Şti Kum ocağı	Yazıhan İlçesi, Eğribük Köyü, 7Ruhsat Nolu Saha	05/03/2009	(2)	TABİ
86) Selahattin Kılıç Kum ocağı	Kuluncak İlçesi, Sultanlı Köyü, 23 Ruhsat Nolu Saha	05/03/2009	(2)	?
87) Özer BOYRAZ Kum ocağı	Yazıhan İlçesi, Eğribük Köyü, 15 Ruhsat Nolu Saha	05/03/2009	(2)	TABİ
88) Nevpaş Sanayi ve Tiç Ltd.Şti Kum ocağı	Yazıhan İlçesi, Gövük Köyü, 11 Ruhsat Nolu Saha	05/03/2009	(2)	TABİ
89)Altılar İnş Nak.ve Tiç San A.Ş. Kum ocağı	Darende İlçesi, Karadiğın Köyü, 12 Ruhsat Nolu Saha	05/03/2009	(2)	TABİ
90) Ber-Oner Mermer Paz. San. ve Tiç A.Ş Mermer Ocağı	Darende İlçesi, Kırtolar Köyü, 61673 Ruhsat Nolu Saha	13/03/2009	(1)	TABİ
91)Karayolları 8.Bölge Müdürlüğü Taşocağı	Akçadağ İlçesi, Kürecik köyü , Kepez mevkii	15.02.2010	(1)	TABİ DEĞİL
92)Karayolları 8.Bölge Müdürlüğü Taşocağı	Hekmhan İlçesi, Hasançeşlebi Beldesi,	15.02.2010	(1)	TABİ

	Ulugüney mevkii			DEĞİL
93) Karayolları 8.Bölge Müdürlüğü Taşocağı	Yeşilyurt İlçesi, Kozluk Köyü	10./07/2009 yazı ile muaf	(1)	?
94) Planet Oto Mad. Ltd. Şti. Kum-Çakıl Ocağı	Doğanşehir İlçesi, Erkenek, Gedikağzı Mahallesi	05/10/2009	(1)	TABİ
95) Planet Oto Mad. Ltd. Şti. Kum-Çakıl Ocağı	Doğanşehir İlçesi, Erkenek, Gedikağzı Mahallesi	05./01/2009	(2)	TABİ
96) Arslanlı Alçı ve Hammaddeleri Tic.San.AŞ. Alçıtaşı Ocağı	Hekimhan İlçesi, İşlaman Köyü İR:61081	03/03/2009	(1)	TABİ
97) DSİ Boztepe Barajı Ocakları (3 adet kil ,1 adet kalker,4 adet kum ocağı)	Hekimhan İlçesi,Boztepe köyü	26/02/2009	(1),(2)	TABİ
98) Bilfer Madencilik. Turzm A.Ş. Demir Ocağı	Darende İlçesi, Bıyıkboğazı Köyü mevkii İR 3777	02/03/2009	(1)	TABİ
99) Objektif Mad. Ve İnş. San. Tic.Ltd. Şti. Mermer Ocağı	Kuluncak İlçesi, Bıcır Köyü 200708306 ruhsat nolu saha	11/03/2009	(1)	TABİ DEĞİL
100) Kenan KAYA Mermer Ocağı	Hekimhan İlçesi, Keçememolar Köyü 200802529 ruhsat nolu saha	03/04/2009	(1)	TABİ DEĞİL
101) 3 K Mermer Mad İnş. Taah. Ltd Şti Mermer Ocağı	Arapgir İlçesi, Çakırsu Köyü AR 2008028896 ruhsat nolu saha	03/04/2009	(1)	TABİ DEĞİL
102) Pertek Mad End İnş. Kum Çakıl Ocağı ve Yıkama Eleme Kırma Tesisi	Merkez İlçesi, Göktarla Köyü Bük Mevkii 26 nolu parsel nolu saha	04/06/2009	(1),(2)	TABİ
103) Mag Mad. San Tic Ltd Şti Manganez Ocağı	Merkez İlçesi, Tanışık Köyü Yukarı Mah Mevkii 200701271 ruhsat nolu saha	22/05/2009	(1)	TABİ
104) Malazgirt Mad. San Tic Ltd Şti Demir Ocağı	Merkez İlçesi, Kavanfezi tepe Mevkii AR 20061494	17/07/2009	(1)	TABİ

	ruhsat nolu saha			
105) Zeren İnş. Tahh.San Tic Ltd Şti Bazalt Ocağı ve kırma eleme tesisi	Hekimhan İlçesi, Hasaңelebi beldesi civarı 20052379 ruhsat nolu saha	14/08/2009	(1)	TABİ
106) STY İnş Turizm ve. San Tic Ltd Şti Kalker Ocağı	Akçadağ İlçesi, Ortaköy Köyü 200904210 ruhsat nolu saha	23/10/2009	(1)	TABİ
107) STY İnş Turizm ve. San Tic Ltd Şti Kalker Ocağı ve kırma eleme tesisi	Akçadağ İlçesi, Ortaköy Köyü 200904234 ruhsat nolu saha	23/10/2009	(1)	TABİ
108) Ibrahim BOZKURT Kum Ocağı ve Kırma Eleme Tesisi	Doğaņşehir İlçesi, Gövdeli Beldesi, M39 a2 pafta nolu saha	24/03/2010	(1),(2)	TABİ
109) Karayolları 8.Bölge Müdürlüğü Setrek Bazalt Ocağı	Akçadağ İlçesi, Darıca Beldesi,	08/04/2010	(1)	TABİ
110) Bilçay Mad. Ltd .Şti. Traverten-mermer Ocağı	Arguvan İlçesi, Aşutka Köyü, 200611860 Erişim.3125666 ruhsat nolu K40B4.B3 pafta	13/04/2010	(1)	TABİ DEĞİL
111) Akyüz Mad. İnş. Nak. Orm. Ür. İç ve Dış Ltd .Şti. Puzolanik Kayaç(Tras) Ocağı	Yazihan İlçesi, Akyazı Köyü, Sarsap Mahallesi Mevkii İR:77284Erişim.3211200 ruhsat nolu saha/...../2010	(1)	TABİ
112) Özpak İnş. Nak. Harf. Kum Çakıl Ocağı	Yazihan İlçesi, Sinanlı Köyü, Cihanbey Mevkii K40 c4 pafta nolu saha	06/04/2010	(1)ÇED şubede (2) Onay verildi	TABİ
113) Akyüz Madencilik Demir Ocağı	Çakşak Köyü, Kızılkaya Mevkii, Doğaņşehir	16/04/2010	(1)	Tabi
114) Bekir Boyraz Krom Kurşun Ocağı	Çulhalı Köyü, Hekimhan	15/06/2010	(1)	Tabi
115) Bekir Boyraz Krom –Kurşun Ocağı	Çulhalı, Hekimhan	26.07.2010	(1)	Tabi
116) Doğu Metalik	Sofular, Kuluncak	05.08.2010	(1)	Tabi

Krom Ocağı				
117) Akyüz Maden Puzolanik Kayaç(Taş) Ocağı	Sarsap Mah. Akyazi Köyü, Yazihan	06.09.2010	(1)	Tabi
118) Vasıf Kılıç Krom Ocağı	Hekimhan	07.09.2010	(1)	Tabi
119)Tck (Karayolları) Kalker Ocağı Ve Kırma Eleme Tesis	Görgü, Yeşilyurt	14.09.2010	(1)	Tabi
120) Zeren İnş. Taah. San.Ve Tic. Ltd. Şti. Bazalt Ocağı	Hasançelebi, Hekimhan	28.09.2010	(1)	Tabi
121)Martut Madencilik Demir Ocağı	Küçükü, Doğanşehir	05.10.2010	(1)	Tabi
122)Martut Madencilik Demir Ocağı	Fındıklı, Doğanşehir	05.10.2010	(1)	Tabi
123)TCK Kalker Ocağı-Konkasör Tesis	Akpınar, Hekimhan	08.10.2010	(1)	Tabi
124)Kale Kaymakamlığı Kalker Ocağı Ve Kırma Eleme Tesis	Gülenköy, Kale	21.10.2010	(1)	Tabi
125) Zeren İnş. Ltd. Şti. Bazalt Ocağı	Hasançelebi, Hekimhan	16/12/2010	(1)	Tabi
126)Necati Dirier Krom Ocağı	Hekimhan	24/01/2011	(1)	Tabi
127) Akyüz Madencilik Demir Ocağı	Sürgü, Doğanşehir	03/03/2011	(1)	Tabi
128) M. Engin Kılıç Kil Ocağı	Dumlu, Hekimhan	23/03/2011	(1)	Tabi
129) TCK Kurttepe Kalker Ocağı ve Konkasör Tesis	Görgü, Yeşilyurt	13/05/2011	(1)	Tabi
130) TCK	Görgü, Yeşilyurt	10/10/2011	(1)	Tabi

Görgü Kalker Ocağı ve Konkasör Tesisi				
131) Titiz Madencilik Demir Ocağı Kapasite Artışı ve Kırma Eleme Tesisi	Yeşilkale Köyü Hekimhan	25/10/2011	(1)	Tabi
132) Ali Özbay Demir Ocağı	Alıçlı Köyü, Arapgir	25/11/2011	(1)	Tabi
133) İyidemirler Kireç ve Torbalı Kireç Ltd. Şti. Kalker Ocağı ve Kırma Eleme Tesisi Kap.Artışı	Oluklu-Gözene, Yeşilyurt	08/12/2011	(1)	Tabi
134) TCK Erenli Kalker Ocağı ve Konkasör Tesisi	Erenli, Merkez	09/12/2011	(1)	Tabi
135) TCK Erdemli Kalker Ocağı ve Kırma- Eleme Tesisi	Erdemli Köyü, KALE	13/01/2012	(1)	Tabi
136) Hekimhan Kılıç Tuğla Kalker Ocağı ve Kırma Eleme Tesisi	Karagöz Köyü, Merkez	15/03/2012	(1)	Tabi
137) TCK Kalker Ocağı Kırma Eleme Tesisi	Erdemli Köyü, Kale	23/03/2012	(1)	Tabi
138) Akyüz Madencilik Traş Ocağı Kap. Artışı	Akyazı Köyü, Yazıhan	02/04/2012	(1)	Tabi
139) Akyüz Madencilik Demir Ocağı Kapasite Artışı	Çakşak Köyü, Sürgü Doğanşehir	02/04/2012	(1)	Tabi
140) Çetin Önder 200808999 nolu Krom Ocağı	Baharlı Köyü , Hekimhan	30/04/2012	(1)	Tabi
141) Martut Madencilik Demir Ocağı	Fındık Köyü, Doğanşehir	24/05/2012	(1)	Tabi
142) İsmert İnş. Taş Ocağı Kırma Eleme Tesisi	Çiğnir Köyü, Arapgir	24/05/2012	(1)	Tabi
143) Mehmet Meşe	Doydum Köyü, Arguvan	04/06/2012	(1)	Tabi

Kil Ocağı				
144) Kayaoğlu San. Tic. Ltd. Şti. Kalker Ocağı ve Kıрма Eleme Tesisi Kap. Artışı	Yazıköy Köyü, Darende	03/09/2012	(1)	Tabi
145) Dega Hafriyat 200708195 ruhsat nolu Kalker Ocağı ve Kıрма Eleme Tesisi	Diptepe Mevkii, Yeşilyurt	03/09/2012	(1)	Tabi
146) Dega Hafriyat 200708197 ruhsat nolu Kalker Ocağı ve Kıрма Eleme Tesisi	Diptepe Mevkii, Yeşilyurt	03/09/2012	(1)	Tabi
147) Derom Madencilik Demir Ocağı Kıрма Eleme Tesisi	Ağcavenk Köyü, Arapgir	01/11/2012	(1)	Tabi
148) Toryum Madencilik Demir Ocağı Kapasite Artışı Kıрма-Eleme ve Fiziksel Zenginleştirme Tesisi	Darılı Köyü, Kuluncak	15/11/2012	(1)	Tabi
149) Mehmet Hakan Akyürek Gökyar Madencilik Mangan Ocağı Kap. Art. Ve Kıрма Eleme Tesisi	Tokulca Köyü, Yukarı Mah. Merkez	04/01/2013	(1)	Tabi
150) TCK 8. Bölge Müdürlüğü Kalker Ocağı ve Kıрма Eleme Tesisi	Erdemli Köyü, Kale	01/02/2013	(1)	Tabi
151) Stratex San. ve Tic. Ltd. Şti. Altın Ocağı ER: 3114951	Davulgu Köyü, Hekimhan	17/05/2013	(1)	Tabi
152) Akyüz Madencilik Alçıtaşı Ocağı	Hekimhan	14/06/2013	(1)	Tabi
153) Mikail Gürbüz Krom Ocağı	Hekimhan	22/07/2013	(1)	Tabi
154) Hekimhan Kılıç Tuğla Kalker Ocağı ve Kıрма Eleme Tesisi	Hekimhan	14/08/2013	(1)	Tabi
155) Ziver İnş. Taah. Mad. Turz. Paz. San. Tic. A.Ş.	Arapgir	23/08/2013	(1)	Tabi

Kaynak: Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2012

*Doğaya Yeniden Kazandırma Planı

(1) *Çevre Yönetim Planı

(2)

B.6.4. Tarımsal Faaliyetler İle Oluşan Toprak Kirliliği

Çizelge B.12 – İlimizde (2012) Yılında Kullanılan Ticari Gübre Tüketiminin Bitki Besin Maddesi Bazında ve Yıllık Tüketim Miktarları

Bitki Besin Maddesi (N,P,K olarak)	Bitki Besin Maddesi Bazında Kullanılan Miktar (ton)	İlde Ticari Gübre Kullanılarak Tarım Yapılan Toplam Alan (ha)
Azot	5956	225040
Fosfor	2121	
Potas	227	
TOPLAM		

Kaynak: Gıda Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlüğü,2012

Çizelge B.13- İlimizde (2012) Yılında Tarımda Kullanılan Girdilerden Gübreler Haricindeki Diğer Kimyasal Maddeleri (Tarımsal İlaçlar v.b)

Kimyasal Maddenin Adı	Kullanım Amacı	Miktarı (ton)	İlde Tarımsal İlaç Kullanılarak Tarım Yapılan Toplam Alan (ha)
Insektisitler	Bitki Hastalık ve Zararlıları Mücadelesi amacıyla kullanılmıştır.	27.847,8	206.979,5
Herbisitler		14.750	
Fungisitler		1.526.417	
Rodentisitler		2.400	
Nematositler		2.560	
Akarisitler		3.000	
Demir preparatlar			
Kışık ve Yazlık Yağlar			
TOPLAM		1.574.974,8	

Kaynak: Gıda Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlüğü,2012

İlimizde 2012 Yılında Topraktaki Pestisit vb Tarım İlacı Birikimini Tespit Etmek Amacıyla Yapılmış Analizin Sonuçları ile ilgili bilgi bulunmamaktadır.

B.7. Sonuç ve Değerlendirme

İlimizde su kirliliğine etki eden unsurlar; sanayileşme, kentleşme ve nüfus artışı, zirai mücadele ilaçları ve kimyasal gübreler olarak gruplandırılabilir. Sanayinin çevre üzerindeki olumsuz etkisi diğer faktörlerden çok daha fazladır. Sanayi kuruluşlarının sıvı atıkları ile su kirliliğine ve dolaylı olarak da yine su kirliliğine bağlı, toprak ve bitki örtüsü üzerinde aşırı kirlenmelere neden olduğu ve doğa tahribine yol açtığı bilinmektedir.

Malatya Atıksu Arıtma Tesisi, Malatya Sağlık ve Çevre Geliştirme projesinin önemli bir parçasını oluşturmaktadır. Bu proje, Malatya ve çevresinin atıksuyunun sağlıklı şartlarda toplanıp bertaraf edilmesini ve güvenilir çevre koşullarının sağlanmasını hedeflemiştir. Malatya Belediyesi evsel atıksu arıtma tesisinin devreye girmesiyle birlikte barajın kendisini temizlemesi zaman almakla birlikte kirlenmenin önüne geçilmiştir. Ayrıca Organize Sanayi Bölgesinde kurulan arıtma tesisleri de sanayi kaynaklı su kirliliği yükünü önemli ölçüde azaltmıştır.

Kaynaklar

- Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü
- Malatya Belediyesi
- Organize Sanayi Müdürlüğü
- Gıda Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlüğü
- DSİ 92. Şube Müdürlüğü
- TUIK Web Sayfası

C. ATIK

C.1. Belediye Atıkları (Katı Atık Bertaraf Tesisleri)

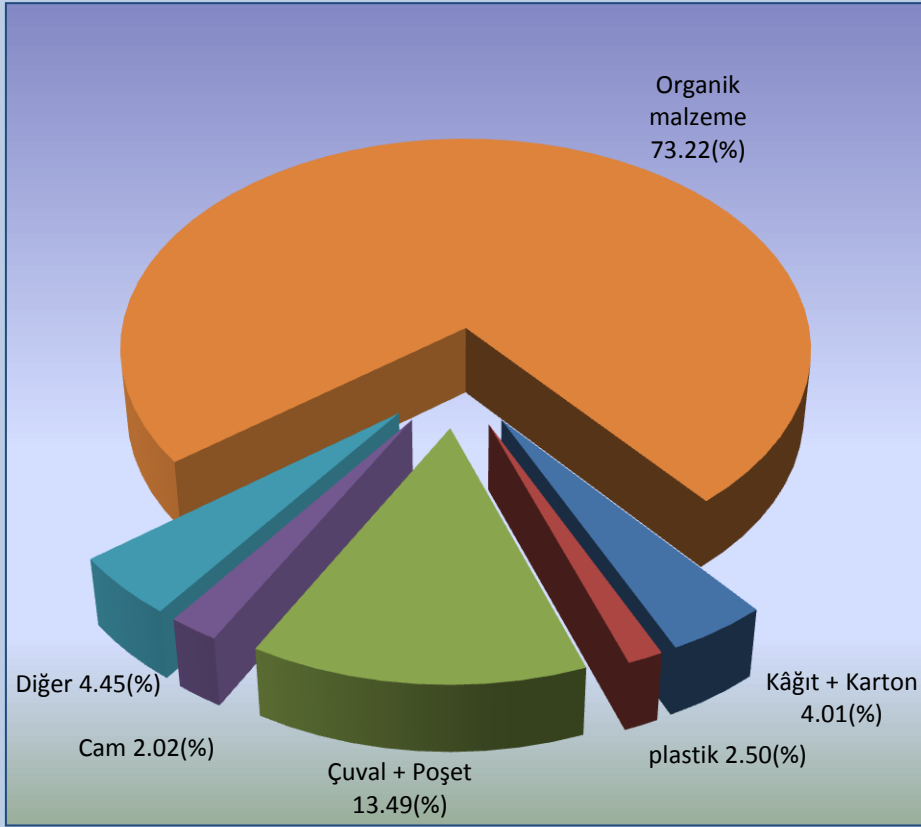
Malatya Belediyesine ait düzensiz depolama sahasına yaz kış aylarında değişmekte birlikte günlük ortalama 450-500 ton katı atık getirilerek depolanmaktadır. Vahşi depolama diye tabir edilen bu alana yaklaşık 30 yıldır çöpler depolanmaktadır. Bu alandaki birikmiş metan gazından elektrik enerjisi elde edilmek üzere Malatya Belediyesi tarafından 2013 yılı içerisinde yap-işlet modeliyle mevcut katı atık sahasındaki metan gazının kullanılarak elektrik enerjisi elde edilmesi ihalesi gerçekleştirilmiştir. Bu ihale ile birlikte aynı zamanda vahşi depolama alanının bertarafı sağlanmış olacaktır. Böylece çöp yangınları, kötü koku ve uygun olmayan görüntüler giderilmiş olacaktır. 2013 yılının temmuz ayı itibari ile bu rehabilitasyon kısmen sağlanmış olup vahşi depolama alanında çalışmalar devam etmekte olup, 2013 yılı sonunda elektrik üretim santrallerinin devreye alınması planlanmaktadır.

Malatya İlinde katı atıkların düzenli depolanması ve bertarafı tesisinin yapımı Malatya Belediyeler Birliği tarafından yürütülmektedir. Malatya-Elazığ yolu 25. km Kapıkaya Köyünün kuzeyinde bulunan 52,82 hektarlık bölgede, Malatya Belediyeler Birliği tarafından 22.08.2011 tarihinde ihalesi yapılan Katı atık bertaraf ve düzenli depolama tesisi 1.etap inşaatı çalışmaları devam etmektedir. Bu proje kapsamında çöp sızıntı suyu arıtma tesisi mevcut olup sızıntı sularının yer altı suyuna zarar vermemesi için gerekli tedbirler alınacaktır.

Çizelge C.1- Malatya Belediyesine ait vahşi depolama alanındaki çöplerden Malatya İnönü Üniversitesine yaptırılan analiz sonuçları

Bileşen(ler)	Miktar (kg) (% ağırlıkça)
Kâğıt + Karton	42 (% 4.01)
PET	15 (% 1.45)
Plastik	14 (% 1.35)
Çuval + Poşet	140(% 13.49)
Cam	21 (% 2.02)
Köpük + Strofor	4 (% 0.39)
Ahşap tahta	15 (% 1.45)
Çocuk bezi	17 (% 1.64)
Metal (tür çeşitler)	6 (% 0.58)
Ayakkabı	4 (% 0.39)
Organik malzeme	760(% 73.22)

Kaynak: Malatya Belediyesi,2012

Grafik C.1- İlimizdeki 2012 Yılı Atık Kompozisyonu
Kaynak: Malatya Belediyesi,2012

Çizelge C.2 – İlimizde 2012 Yılı İçin İl/İlçe Belediyelerince Toplanan ve Birliklerce Yönetilen Katı Atık Miktar ve Kompozisyonu

İl/İlçe Belediye veya Birliğin Adı	Birlik ise birliğe üye olan belediyeler	Nüfus		Toplanan Ortalama Katı Atık Miktarı (ton/gün)		Geri Kazanılan Ortalama Atık Miktarı (ton/gün)		Kişi Başına Üretilen Ortalama Katı Atık Miktarı (kg/gün)		Atık Kompozisyonu (yıllık ortalama, %)					
		Yaz	Kış	Yaz	Kış	Yaz	Kış	Yaz	Kış	Organik	Kağıt	Cam	Metal	Plastik	Kül
Malatya Belediyesi		504.793	504.793	470	500	35	25	1,1	0,9	28,14	4,01	2,02	0,58	1,35	36,61
İl Genelİ		504.793	504.793	470	500	35	25	1,1	0,9	28,14	4,01	2,02	0,58	1,35	36,61

Kaynak: Malatya Belediyesi, 2012

Çizelge C.3– İlimizde 2012 Yılı İl/İlçe Belediyelerde Oluşan Katı Atıkların Toplanma, Taşınma ve Bertaraf Yöntemleri ve Tesis Kapasiteleri

İl/İlçe Belediye Adı	Hangi Atıklar Toplanıyor?			Transfer İstasyonu Varsa Sayısı	Atık Yönetimi Hizmetlerini Kim Yürütüyor?*			Mevcut Bertaraf Yöntemi ve Tesis Kapasitesi/Birimi				
	Evsel*	Tıbbi	Diğer (Belirtiniz)		Toplama	Taşıma	Bertaraf	Düzensiz Depolama	Düzenli Depolama	Kompost	Yakma	Diğer (Belirtiniz)
Malatya Belediyesi	x	x	-	yok	kamu	kamu	kamu	x	İnşaat halinde	İnşaat halinde	-	-

* Ofis işyeri dahil.

** Belediye (B), Özel Sektör (ÖS), Belediye Şirketi (BŞ) seçeneklerinden uygun olanının sembolünü yazınız.

Kaynak: Malatya Belediyesi, 2012

C.2.Hafriyat Toprağı, İnşaat Ve Yıkıntı Atıkları

İlimizde hafriyat toprağı inşaat ve yıkıntı atıkları için mevcut katı atık sahasında yer belirlenmiş olup buraya atıklar yönlendirilmektedir.

C.3. Ambalaj Atıkları

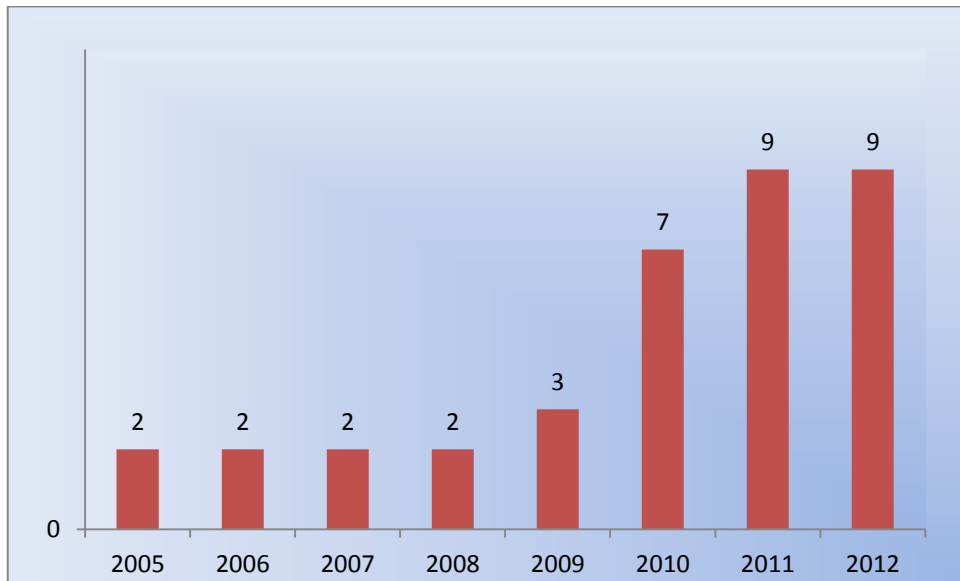
İlimizde Ambalaj atıkları yönetimi kapsamında, ambalaj atıklarının biriktirilmesi, toplanması, taşınması, ayrıştırılması ve geri dönüştürülmesi faaliyetlerinin çevre ile uyumlu şekilde gerçekleştirilmesine yönelik olarak yapılacak çalışmalar ile bu çalışmaların kimler tarafından nasıl, ne şekilde ve ne zaman yapılacağını gösteren uygulama planı hazırlanıp Çevre ve Şehircilik Bakanlığına sunulmuş ve Bakanlıkça onaylanarak yürürlüğe girmiştir. Ambalaj Atıkları Uygulama Planı çerçevesinde toplanan ambalaj atıkları geri dönüşüm tesislerinde ülke ekonomisine geri kazandırılmaktadır. Kaynağında ayrıştırma ile katı atık sahasına daha az miktarda atık gönderilmektedir.

Malatya Belediyesi sınırları içerisinde ambalaj atıklarının toplanması konusunda Çevre ve Şehircilik Bakanlığında lisanslı iki firma ile Malatya Belediyesi arasında protokol imzalanmıştır.

Çizelge C.4- İlimizdeki 2012 Yılı Ambalaj Ve Ambalaj Atıkları İstatistik Sonuçları

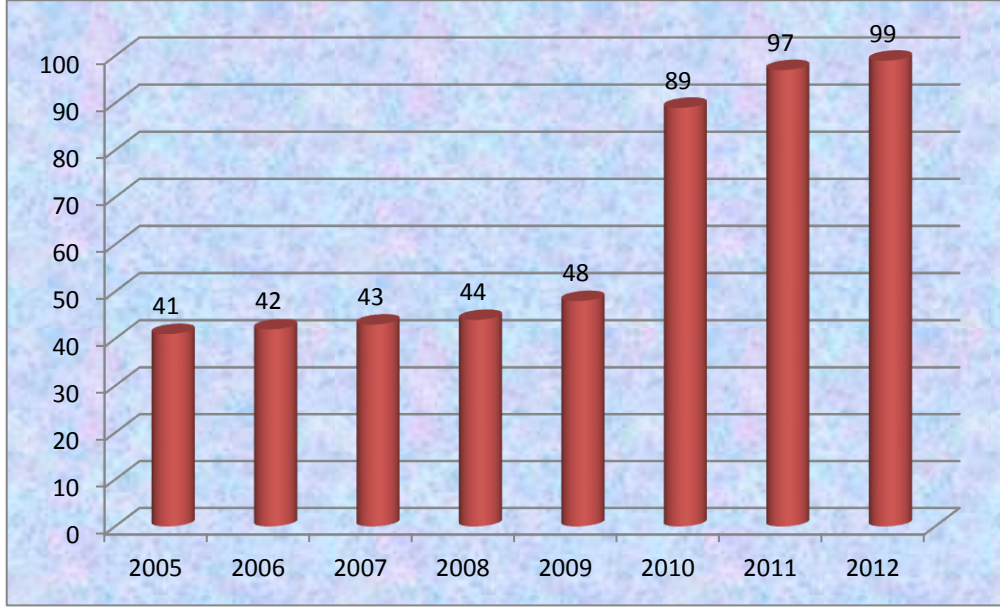
Ambalaj Cinsi	Üretilen Ambalaj Miktarı (kg)	Piyasaya Sürülen Ambalaj Miktarı (kg)	Geri Kazanım Oranları (%)	Geri Kazanılması Gereken Miktar (kg)	Geri Kazanılan Miktar (kg)	Gerçekleşen Geri Kazanım Oranı (%)
Plastik	1.974.983	1.492.516	40	383.573	401.667	104,72
Metal	131.596	98.118	40	-	-	-
Kompozit (kağıt ağırlıklı)	30.290	-	-	-	-	-
Kağıt Karton	4.833.717	3.909.707	40	541.752	976.730	180,2
Cam	273900	242.037	40	-	-	-
Ahşap	300	300	40	-	-	-
Toplam	7.244.786	5.648.058	40	922.325	1.378.397	-

Kaynak: Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, Ambalaj Atık Beyan Sistemi,2012

Grafik C.2- İlimizdeki 2012 Yılı Kayıtlı Ambalaj Üreticisi Sayıları

Kaynak: Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü,2012

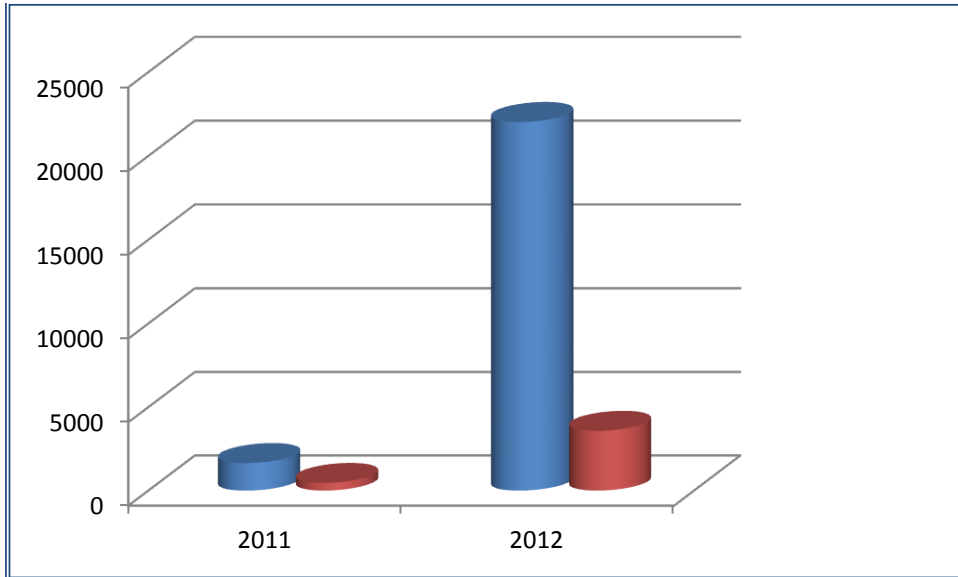
Grafik C.3- İlimizdeki 2012 Yılı Kayıtlı Piyasaya Süren İşletme Sayıları
Kaynak: Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü,2012

C.4. Tehlikeli Atıklar

Tehlikeli Atık Beyan sistemine giriş yapılamadığı için bu bölümdeki bilgiler verilememiştir.

C.5. Atık Madeni Yağlar

İlimizde lisans almış atık yağ geri kazanım tesisi olarak 1 firma bulunmaktadır. Çizelge C.6'daki bilgiler bu firmaya ait bilgilerdir.

Grafik C.4 – İlimizdeki Atık Yağ Toplama Miktarları
Kaynak: Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü,2012

Çizelge C.5 – İlimizdeki Atık Yağ Geri Kazanım Miktarları

Yıl	İşlenen atık yağ miktarı (ton)	Geri kazanılan atık yağ miktarı (ton)
2008	113.040	21.598
2009	701.720	270.931
2010	55.730	43.651
2011	574.789	228.075
2012	450.070	202.041

Kaynak: Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü,2012

Çizelge C.6 – İlimizdeki 2012 Yılı İçin Atık Madeni Yağlarla İlgili Veriler

Atık Madeni Yağ Üreten Resmi ve Özel Kurum/ Kuruluş Sayısı	Toplanan Atık Yağ Beyan Form Sayısı	Toplam Atık Madeni Yağ Miktarı (ton/yıl)		Atık Madeni Yağ Taşımak Üzere Lisans Alan		Geri Kazanım Tesisi		
		Atık Motor Yağ	Atık Sanayi Yağ	Toplam Firma Sayısı	Toplam Araç Sayısı	Sayısı		Yok
						Lisanslı	Lisanssız	
17	23	22.024 kg	3580 kg	1	1	1	-	-

Kaynak: Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, Çevre Yönetimi Şube Müdürlüğü, 2012

Çizelge C.7 – İlimizdeki Atık Yağ Geri Kazanımı Sonucu Elde Edilen Ürün Miktarları

YIL	Ürün Miktarı (Ton) (Kalıp Yağı + Harman Yağı + Jüt Yağı)
2009	126.217
2010	76.000
2011	118.096
2012	112.233

Kaynak: Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü,2012

C.6. Atık Pil ve Akümülatörler

Malatya Belediyesi Çevre Koruma ve Kontrol Müdürlüğü Atık Piller'in kaynağından toplanması, taşınması ve bertarafı ile ilgili olarak başlatılan Atık Pil toplama kampanyası faaliyetleri ile ilgili bilgi aşağıda belirtilmiştir.

Son yıllarda artan pil tüketimi, insan sağlığı ve çevre için bir tehlike oluşturmaktadır. Atık Pillerin zararları ile ilgili yeterli bilincin olmaması sebebi ile atık piller evsel çöplere atılmaktadır. Bu pillerin atık pil kutularında toplanıp insan ve çevre sağlığına tehdit unsuru oluşturmasını engellemek amacıyla Malatya Belediyesi Çevre Koruma ve Kontrol Müdürlüğü tarafından öncelikli olarak ilimizde merkeze bağlı ilköğretim okullarında ve kamu kurum ve kuruluşlarında eğitici ve bilgilendirici faaliyetler yapılmaktadır.

Büyük marketler ve alışveriş merkezleriyle ile işbirliği yapılması planlanmıştır. Ayrıca aşağıdaki noktalara atık pil kutuları yerleştirilmesi planlanmaktadır.

- Okullar
- Resmi Kurumlar

- Özel Hastaneler
- Devlet Hastaneleri
- Alış veriş merkezleri

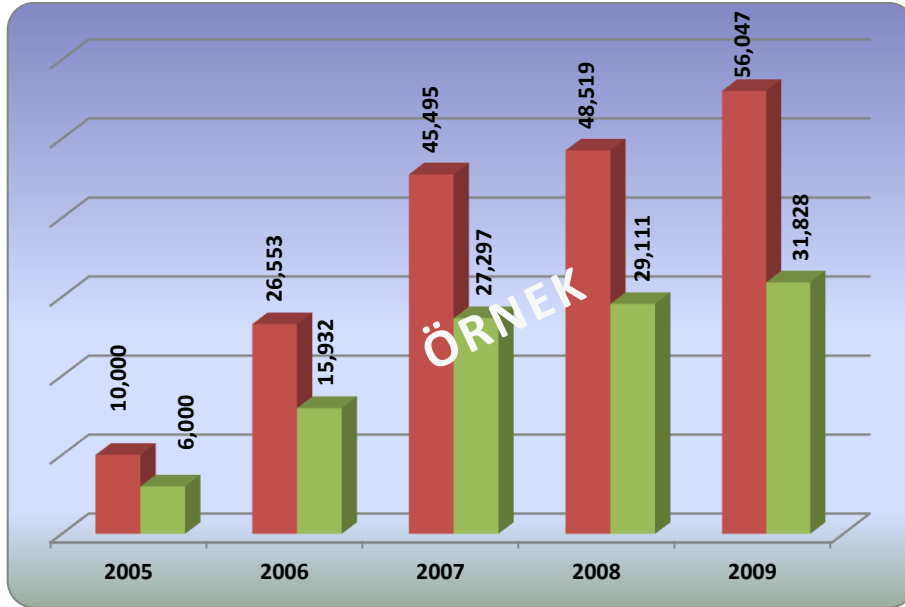
Malatya genelinde okullar, yoğun nüfuslu bölgeler ve belirli merkezlerden oluşan kullanılmış nikel-kadmiyum gibi ağır metal içeren piller toplanarak sızdırmaz zemini olan geçici depolama bölümünde biriktirilmektedir. Biriktirilen bu piller, Taşınabilir Pil Üreticileri ve İthalatçıları Derneği İktisadi İşletmesi'ne (TAP) gönderilmektedir.

Malatya Belediye Başkanlığı ve Taşınabilir Pil Üreticileri ve İthalatçıları Derneği İktisadi İşletmesi (TAP) arasında 29.01.2010 tarihinde tanzim ve imza edilen protokol çerçevesinde Çevre Koruma ve Kontrol Müdürlüğü olarak; atık pil toplama noktalarının oluşturulması, atık pillerle ilgili kamuoyunu bilgilendirme ve bilinçlendirmeye yönelik eğitici faaliyetler, atık pillerin toplanması ile ilgili kapsamlı bir çalışma planlanmaktadır.

Çizelge C.8 – İlimizde 2013 yılı Eylül ayı itibari ile Oluşan Akümülatörlerle İlgili Veriler

ATIK AKÜMÜLATÖRLER							
APA Taşıyan Lisanslı Araç Sayısı	Atık Akümülatör Geçici Depolama İzni Verilen		Toplanan Atık Akümülatör Miktarı (ton)	İldeki Atık Akümülatör Geri Kazanım Tesisleri		Geri kazanım Tesislerinde İşlenen Atık Akümülatör Miktarı	
	Depo Sayısı	Kapasitesi (ton)		Sayı	Kapasite (ton/yıl)	Miktarı (ton)	%
-	-	-	19730 kg	-	-	-	-

Kaynak Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, Çevre Yönetimi Şube Müdürlüğü,2012

Grafik C.5 – İlimizde Yıllar İtibariyle Atık Akü Toplama ve Geri Kazanım Miktarı (Ton)
Kaynak Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü,2012

İlimizde Atık Akümülatör Geri kazanım tesisi bulunmamaktadır

Çizelge C.9 – İlimizde Yıllar İtibariyle Toplanan Atık Akü Miktarı (Kg)

2009	2010	2011	2012	2013
-	-	24717	38234	3150

Kaynak Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, Çevre Yönetimi Şube Müdürlüğü,2012

Çizelge C.10- İlimizde Yıllar İtibariyle Toplanan Atık Pil Miktarı (Kg)

2011	2012
475	1125

Kaynak Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, Çevre Yönetimi Şube Müdürlüğü,2012

Çizelge C.11 – İlimizde Taşıma Lisanslı Araçların Yıllara Göre Gelişimi (Adet)

2008	2009	2010	2011	2012
--		1	4	6

Kaynak Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, Çevre Yönetimi Şube Müdürlüğü,2012

C.7. Bitkisel Atık Yağlar

2013 yılından önce bitkisel atık yağların toplanması yönünde bir çalışma olmadığı için bitkisel atık yağlar ilimizde toplanmıyordu. 2013 yılının Mayıs ayında bir firma geçici depolama için izin almış olup, bu tarihten itibaren de ilimizde bitkisel atık yağların toplanmasına başlanmıştır.

Çizelge C.12 – İlimizde2013 Yılı Mayıs Ayından İtibaren Atık Bitkisel Yağlarla İlgili Veriler

Bitkisel Atık Yağlar İçin Geçici Depolama İzni Verilen Toplam Depo		Toplanan Bitkisel Atık Yağ Miktarı (ton)		Bitkisel Atık Yağ Taşımak Üzere Lisans Alan		Lisans Alan Geri Kazanım Tesisi		
Sayısı	Kapasitesi (ton)	Kullanılmış Kızartmalık Yağ	Diğer (Belirtiniz)		Toplam Firma Sayısı	Toplam Araç Sayısı	Sayısı	Kapasitesi (ton/yıl)
1	30	11.649	-	-	1	1	-	-

Kaynak Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, Çevre Yönetimi Şube Müdürlüğü,2012

Çizelge C.13- İlimizde 2009-2012 Yılları Arasında Bitkisel Atık Yağ Taşıma Lisanslı Araç Sayısı

	2009	2010	2011	2012	2013
Lisanslı Araç Sayısı	-	-	-	-	1

Kaynak Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, Çevre Yönetimi Şube Müdürlüğü,2012

C.8. Poliklorlu Bifeniller ve Poliklorlu Terfeniller

12 Kalıcı Organik Kirleticilerden biri olan PCB'ler bir grup aromatik klorlu bileşik olan poliklorlu bifenillere verilen genel isimdir. PCB'lerin zararlı etkileri, bu maddelerle kirlenmiş gıda ve içecekler tüketildiğinde veya bu maddeler tenefüs edildiğinde, yutulduğunda ya da deriyle temas ettiğinde ortaya çıkmaktadır. PCB'ler bertaraf veya başka herhangi bir amaçla yakıldıklarında tam bir yanma meydana gelmezse, çok daha zararlı etkilere sahip furanlar (PCDF) ve dioksinler (PCDD) yan ürün olarak ortaya çıkmaktadır.

İlimizde “Poliklorlu Bifenillerin (PCB) ve Poliklorlu Terfenillerin (PCT) Kontrolü Hakkında Yönetmelik” kapsamında PCB ve PCB içeren madde ve ekipmanların bertarafını sağlamak amacıyla faaliyet gösteren lisanslı tesis bulunmamaktadır.

C.9. Ömrünü Tamamlamış Lastikler (ÖTL)

İlimizde bir firma Ömrünü Tamamlamış Lastiklerin Kontrolü Yönetmeliği kapsamında geçici depolama alanı için gerekli izinleri almıştır. İlimizde ömrünü tamamlamış lastikleri(ÖTL)ni geri kazanılması ve bertarafına ilişkin tesis olmadığı için, bu firma ilimiz dışından anlaştığı lisanlı bir firmaya ÖTL toplayarak göndermektedir. İlimizde 2012 yılında 162.870 kg, 2013 yılı eylül ayı itibari ile de81.700 kg ÖTL toplanmıştır.

C.10. Atık Elektrikli ve Elektronik Eşyalar (AEEE)

Avrupa Birliği'nin 2002/96/EC sayılı Atık Elektrikli ve Elektronik Eşya Direktifi ile elektrikli ve elektronik eşyaların üretiminde kullanılan tehlikeli maddelerin kullanılmasını yasaklayan 2002/95/EC sayılı elektrikli ve elektronik eşyalarda bazı zararlı maddelerin kullanımının sınırlandırılmasına ilişkin direktiflerin ulusal mevzuatımıza uyumlaştırılması çalışmaları kapsamında "Atık Elektrikli ve Elektronik Eşyaların Kontrolü Yönetmeliği" hazırlanarak 22.05.2012 tarih ve 28300 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Yönetmelik büyük ev eşyaları, küçük ev aletleri, bilişim ve telekomünikasyon ekipmanları, tüketici ekipmanları, aydınlatma ekipmanları, elektrikli ve elektronik aletler (büyük ve sabit sanayi aletleri hariç olmak üzere),oyuncaklar, eğlence ve spor aletleri, tıbbi cihazlar (implantasyon ürünleri ve hastalık bulaşıcı temaslarda bulunan ürünler hariç), izleme ve kontrol aletleri ve otomat sınıflarına dâhil olan elektrikli ve elektronik eşyalar ile elektrik ampulleri ve evsel amaçlı kullanılan aydınlatma gereçlerini kapsamaktadır.

İlimizde Belediye Elektrik ve Elektronik atık toplama firması ile 2012 yılında sözleşme imzalamıştır. 2013 yılı içerisinde sahada halkı bilinçlendirme ve eğitim çalışmaları yapılacaktır.

C.11. Ömrünü Tamamlamış (Hurda) Araçlar

Çizelge C.14- İlimizde 2012 Yılı Hurdaya Ayrılan Araç Sayısı

Oluşturulan ÖTA Teslim yerleri	ÖTA Geçici Depolama Alanı		ÖTA İşleme Tesisi		İşlenen ÖTA Miktarı (ton)
	Sayısı	Kapasitesi (ton/yıl)	Sayısı	Kapasitesi (ton/yıl)	
3	3	-	-	-	-

Kaynak: Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü,2012

C.12. Tehlikesiz Atıklar

"Atık Yönetimi Genel Esaslarına İlişkin Yönetmelik" 05 Temmuz 2008 tarih ve 26927 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Söz konusu Yönetmelik ile atıkların oluşumlarından bertarafına kadar çevre ve insan sağlığına zarar vermeden yönetimlerinin sağlanmasına yönelik genel esaslar belirlenmiştir. Aynı zamanda Yönetmeliğin yürürlüğe girmesi ile Avrupa Birliği mevzuatının ulusal mevzuatımıza uyumlaştırılması sağlanmıştır.

Yönetmelikte "atık", "üretici", "sahip", "yönetim", "toplama", "bertaraf" ve "geri kazanım" tanımları yapılmakta, atık yönetimi ilkeleri sıralanmakta, geri kazanım ve bertaraf faaliyetlerini yapan işletmeler için lisans ve kayıt tutma zorunluluğu getirilmekte, atık yönetim maliyetinin

finansmanı ile ilgili hükümlere yer verilmektedir. Ayrıca atık kategorileri, atık bertaraf ve geri kazanım faaliyetleri ile 839 atık türü liste olarak verilmiştir.

Söz konusu 839 atık türünden 434 tanesi tehlikesiz atık özelliğindedir. Bu atıklardan tehlikeli atıklar, ambalaj ve evsel atıklar gibi atık türlerinin yönetimine ilişkin usul ve esaslar ilgili Yönetmeliklerle belirlenmiştir. Ancak, üretimden kaynaklanan bazı tehlikesiz atıkların yönetimi boşlukta kalmıştır. Bu aşamada bazı tehlikesiz atıkların çevre ve insan sağlığına zarar vermeden geri kazanım faaliyetlerinin yönetilebilmesi amacıyla Bakanlığımızca “Bazı Tehlikesiz Atıkların Geri Kazanımı Tebliği” hazırlanmış ve 17 Haziran 2011 tarih ve 27967 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Tehlikesiz atıkların düzenli depolama faaliyetleri, 26 Mart 2010 tarih ve 27533 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren “Atıkların Düzenli Depolanmasına Dair Yönetmelik” kapsamında yürütülmektedir. Yönetmeliğin Ek-2 kapsamında yapılan analiz sonuçlarına göre atıklar, I. Sınıf, II. Sınıf ya da III. Sınıfı Düzenli Depolama Sahalarında bertarafı sağlanmaktadır.

Türkiye’de tehlikesiz atık statüsünde olan ve miktar olarak oldukça fazla olan demir çelik sektöründen kaynaklanan, cüruf atıkları; Termik santrallerden kaynaklanan, kül atıkları ve daha çok biyolojik arıtma tesislerinden kaynaklanan arıtma çamurları bu atık grubunda değerlendirilmektedir.

İlimizde tehlikesiz atıkların toplanma, taşınma ve bertaraf edilmesi ile ilgili olarak verilen çevre izni ve lisansı bulunan firma bulunmamaktadır.

C.12.1 Demir ve Çelik Sektörü ve Cüruf Atıkları

İlimizde demir çelik sektöründe faaliyet gösteren tesis bulunmamaktadır.

C.12.2 Kömürle Çalışan Termik Santraller ve Kül

İlimizde kömür ile çalışan termik santral bulunmamaktadır.

C.12.3 Atıksu Arıtma Tesisi Çamurları

Malatya Belediyesine ait evsel atıksu arıtma tesisinden çıkan arıtma çamurları kireçle stabilize edilerek depolama alanlarında kurutulur. Belirli bir kuruluğa ulaştıktan sonra Malatya Belediyesine ait çöp depolama alanına gönderilerek bertaraf edilir.

Malatya Belediyesi sınırları içerisinde bulunan Şeker Fabrikasından kaynaklanan arıtma çamurları da lagünlere alındıktan sonra belediyenin göstermiş olduğu depolama alanına gönderilerek bertaraf edilmektedir.

Organize Sanayi Bölgesindeki arıtma tesislerinden çıkan arıtma çamurları tesis alanında belirlenen yerde depolanarak anlaşma yapılan firmaya sevki sağlanıp bertaraf edilecektir.

C.13. Tıbbi Atıklar

Hastane atıkları (tıbbi atıklar) evsel katı atıkların dışında havada, suda ve toprakta kalıcı özellik gösteren ve ekolojik dengeyi bozan atıklar olduğundan tehlikeli ve zararlı atık sınıfına girmektedir. Bu tür atıkların üretim, taşıma, depolama ve bertarafına ilişkin özel önlemler alınması zorunluluk haline gelmiştir.

Tıbbi atıkların diğer atıklardan ayrı bir işleme tıbbi tutulmaması; başta Hepatit ve H.I.V. gibi çok tehlikeli virüslerin ve birçok hastalığın insanlara geçme riskini artıracığı bu

durumun birçok sağlık, çevre ve maliyet problemini ortaya çıkaracağından dolayı sağlık kuruluşlarından kaynaklanan tıbbi atıkların sağlık personeline, halk sağlığına ve çevreye zarar vermeden evsel nitelikli atıklardan ayrıştırılarak toplanması, geçici depolanması, taşınması ve nihai bertarafının sağlanması bir zorunluluktur. Hastanelerde tıbbi atıklar yoluyla mikropların bulaşması, en fazla kullanılan iğne gibi kesici-delici atıklar risk oluşturmaktadır.

Tıbbi atık olarak; sağlık kuruluşlarından kaynaklanan patolojik, enfekte, farmasötik atıklar ile kesici-delici malzemeler toplanmaktadır.

Malatya’da bulunan sağlık birimlerinden oluşan tıbbi atıkların sağlıklı bir şekilde diğer atıklardan ayrılması için eğitim çalışmalarına önem verilmektedir. Sağlık birimlerinin personellerinin bilgilendirilmesi ve bilinçlendirilmesi için çalışmalar yapılmaktadır. Verilen eğitimler yanında, hastanelerde bu bilincin artması için afişler yaptırılıp dağıtılmıştır.

Sağlık Kuruluşlarında Oluşan Atıkların Kaynağında Ayrı Olarak Toplanması:

Sağlık kuruluşlarında oluşan tıbbi atıklar bu iş için eğitilmiş personel tarafından diğer atıklardan ayrı olarak özel, kırmızı renkli ve üzerinde “ Uluslararası Klinik Atıklar” amblemi ve “Dikkat Tıbbi Atık” ibaresi bulunan plastik torbalarda toplanmaktadır. Toplanan bu atıklar hastane içinde tekerlekli ve bu iş için tahsis edilmiş taşıma araçları ile hastane içindeki geçici depo yerine nakledilir.

Tıbbi Atıkların Sağlık Kuruluşu İçerisinde Ayrılan Geçici Depoda Muhafaza Edilmeleri:

Sağlık kuruluşları, toplanan tıbbi atıkları biriktirmek için geçici atık deposu inşa etmekle veya aynı işlevi görecek konteyner bulundurmaktadırlar.

Tıbbi Atıkların Nihai Bertaraf Alanına Taşınması:

Tıbbi atıklar turuncu renkli ve üzerinde “ Uluslararası Klinik Atıklar” amblemi ve “Dikkat Tıbbi Atık” ibaresi bulunan özel araçlarla yüklenici firma tarafından geçici atık deposundan alınarak nihai bertaraf alanına taşınırlar. Hastanelerin geçici depo yerinden alınan tıbbi atıklar tartım yapılarak tıbbi atık aracına alınırlar ve tıbbi atık bertaraf formu doldurularak hastanenin görevlendirdiği personele imzalatılır. Formun bir nüshası hastaneye verilir.

Tıbbi atık araçları, ilgili yönetmelik gereği sıkıştırma mekanizması olmayan, içi paslanmaz malzemelerle kaplı ve kolaylıkla temizlenen düzgün yüzeyli, sızıntı sularını akıtmayan, tamamen kapalı ve üzerinde tıbbi atık taşıma aracı olduğunu gösteren yazı ve amblem bulunan turuncu renkli araçlardır.

Tıbbi Atık Sterilizasyon Tesisi

İlimizdeki sağlık kuruluşlarında oluşan tıbbi atıkların toplanması, taşınması ve ayrı depolanması işlemine 2002 yılında başlanılmıştır. Katı atık depolama sahamızda, Tıbbi Atıkların Kontrolü Yönetmeliği çerçevesinde ayrı olarak hazırlanmış lotlarda tıbbi atıklar depolanmaktaydı.

2010 yılının tıbbi atık çözüm yılı olması amaçlanmış Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, Çevre Yönetimi Genel Müdürlüğü tarafından hazırlanan eylem planında sterilizasyon tesislerinin ülke geneline yaygınlaşması gayesi ile İlimizin de içinde bulunduğu, Tıbbi Atıkların Bertarafı konulu 2010/17 sayılı genelge kapsamında Sağlık kuruluşlarından kaynaklanan tıbbi atıkların üretildikleri yerlerde ayrı toplanması, geçici depolanması, taşınması ve

bertaraf edilmesi gerektiğinden, Tıbbi atıkların bertaraf edilmesi ile ilgili esas ve kriterler 22.07.2005 tarih ve 25883 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren Tıbbi Atıkların Kontrolü Yönetmeliğinde (Değişik: RG-26/3/2010-27533, RG-30/3/2010-27537, RG-3/12/2011-28131) belirlenmiş, aynı zamanda bu atıkların alternatif bertaraf teknolojileri konusunda düzenlemeler yapılmıştır.

26 Mart 2010 tarihli ve 27533 sayılı Resmi Gazetede Atıkların Düzenli Depolanmasına Dair Yönetmeliğin yayımlanarak yürürlüğe girmesi ile birlikte herhangi bir ön işleme tabi tutulmamış tıp ve veterinerlik kuruluşlarından kaynaklanan tıbbi atıkların düzenli depolama alanlarına kabul edilmesi yasaklanmıştır.

Bu kapsamda tıbbi atıkların sterilizasyon işlemine tabi tutularak zararsız hale getirilmesi zorunlu hale gelmiştir.

Diğer Yöntemlere göre daha düşük maliyetli tüm ekipmanların güvenli olduğu, atık parçalama ve sterilizasyon işlemlerinin kapalı sistemde gerçekleştiği, parçalama sistemleri ile atık hacminde azalmanın sağlandığı, işlemler sırasında atık ile teması bulunmadığı, inşası ve montajı kolay olan, yatırım geri dönüşümün kısa olduğu, tehlikeli emisyonların oluşmadığı çevre dostu olan bu sterilizasyon tesisleri ülkemizde ve dünyada kullanılmaktadır.

Bertaraf yöntemlerine göre kullanımda kolaylık, işletme maliyeti, etkinlik, güvenlik ve çevreye duyarlılık gibi avantajları bulunan bu teknolojilerin Ülkemizde de kullanılabilmesi için Tıbbi Atıkların Kontrolü Yönetmeliği'nde gerekli düzenlemeler yapılarak **tıbbi atıkların sterilizasyon yoluyla zararsız hale getirilmesi** ve işleme tabi tutulan bu atıkların evsel atık düzenli depolama sahalarında depolanarak bertarafının önü açılmıştır.

Şehir merkezine 8. km mesafede Orduzu Yassitepe ile Karamıldan Tepeleri arasında bulunan katı atık depolama sahamızda belirlenen alanda 2011 Ocak ayında inşaatına başlanan Kasım 2011 de faaliyete geçen tıbbi atık sterilizasyon tesisi saat'te 1.5 ton tıbbi atığı sterilize edecek kapasiteye sahiptir. İlimiz Merkez ve İlçelerin Sağlık kuruluşlarından günlük oluşan yaklaşık 3,5–4 ton tıbbi atığın sterilizasyonunu gerçekleştirmektedir. Tıbbi atıkların sağlık kuruluşlarından toplanması, taşınması ve bertarafı işinde ikisi teknik personel olmak üzere toplam 15 kişi görev yapmaktadır. Ayrıca tıbbi atıkların toplanması ve taşınması işinde 3 adet lisanslı araç çalışmaktadır.

Tıbbi Atık Sterilizasyon Tesisi, Malatya'da bulunan sağlık kuruluşlarından toplanan ve insan sağlığını doğrudan tehdit eden atıkların başında gelen tıbbi atıkları bertaraf etmektedir. Bu tesis şehrin sağlığı açısından önemli bir işlev görecektir.

Çizelge C.15-2012 Yılında İlimiz İl Sınırları İçindeki Belediyelerde Toplanan Tıbbi Atıklar

İl/ilçe Belediyesinin Adı	Tıbbi Atık Yönetim Planı		Tıbbi Atıkların Taşınması		Tıbbi Atık Taşıma Aracı Sayısı *		Toplanan tıbbi atık miktarı ton/gün	Bertaraf Yöntemi		Bertaraf Tesisi Sterilizasyon/ Yakma		
	Var	Yok	Özel	Kamu	Özel	Kamu		Yakma	Sterilizasyon	Belediyenin	Yetkili Firmanın	Tesisin Bulunduğu İl
Malatya Belediyesi	x			x		2	3		x	x		

*Tıbbi atık taşıma aracı sayısı "adet" olarak belirtilecektir.

Kaynak: Malatya Belediyesi,2012

Çizelge C.16- İlimizdeki Yıllara Göre Tıbbi Atık Miktarı

	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Tıbbi Atık Miktarı (ton)	-	-	810.947,09kg	833.233,40kg	825.540,40kg	960.336,90kg

Kaynak: Malatya Belediyesi,2012

C.14. Maden Atıkları

İlimizde konu ile ilgili herhangi bir çalışma bulunmamaktadır.

C.15. Sonuç ve Değerlendirme

Atık, Üretim ve kullanım faaliyetleri sonucu ortaya çıkan, insan ve çevre sağlığına zarar verecek şekilde doğrudan veya dolaylı biçimde alıcı ortama verilmesi sakıncalı olan her türlü maddedir. Atığın kaynağında azaltılması, özelliğine göre ayrılması, toplanması, geçici depolanması, ara depolanması, geri kazanılması, taşınması, bertarafı ve bertaraf işlemleri sonrası kontrolü ve benzeri işlemleri de atık yönetimi olarak değerlendirilir. Evsel Katı Atıkların bertaraf yöntemleri yakma, düzenli depolama, kompost yapma ve geri kazanımdır. Bu yöntemlerden en uygunu da düzenli depolamadır.

İlimizde düzenli depolama sahasının ÇED süreci tamamlanmış, inşaat aşaması devam etmektedir. Malatya Belediyesi elektrik ve elektronik atıklarının toplanması, bitkisel atık yağların kaynağında toplanması ile ilgili olarak protokoller yapmıştır. Sahada eğitim ve bilgilendirme çalışmaları devam etmektedir. Atık pillerin toplanması çalışmaları kapsamında TAP Derneği ile protokol yapmıştır. Özellikle okullara, hastanelere ve alışveriş merkezlerine atık pil toplama kutuları konulmuştur.

Kaynaklar:

- 1.Malatya Belediyesi
- 2.Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü

Ç. KİMYASALLARIN YÖNETİMİ

Ç.1. Büyük Endüstriyel Kazalar

Konu ile ilgili bilgi bulunmamaktadır.

D. DOĞA KORUMA VE BİYOLOJİK ÇEŞİTLİLİK

D.1. Ormanlar ve Milli Parklar

Ülkemizde en önemli doğal kaynaklardan birisi ormanlarımızdır. Ormanlar ağaç ve ağaççık topluluklarının yerleri ile birlikte oluşturdukları bir ekosistemdir. Ağaçlar, ağaççıklar, mikroorganizmalar ve hayvanlar ormanın içinde iklimik, topoğrafik ve edafik faktörlerle birlikte bir denge halinde varlıklarını sürdürürler. Ülkemizde en önemli doğal kaynaklardan birisi de ormanlarımızdır. Ormanlar, ağaç ve ağaççık topluluklarının yerleriyle birlikte oluşturduğu bir ekosistemdir. Ekosistem bütünlüğü içinde ortak yaşam önemli bir yer tutar. Ağaçlar, ağaççıklar, mikroorganizmalar ve hayvanlar hep beraber ormanın içerisinde iklimik, topoğrafik ve edafik faktörlerle birlikte bir denge halinde varlıklarını sürdürürler.

Dünyada ve ülkemizde hızla artan nüfus, doğal kaynaklardan aşırı derecede yararlanma zorunluluğunu meydana getirmiştir. Böylece gittikçe artan ihtiyaçların, sınırlı doğal kaynaklardan karşılanabilmesi için ileri bir teknoloji geliştirilmektedir. Sadece ihtiyaçların giderilmesi ve yalnız yararlanma ilkelerini ön planda tutan böyle bir teknolojik ve ekonomik gelişim sağlamak isteyen insan yeteneği, doğa düzenine bağlı kalmaktan ayrılarak çevreyi tahrip eden bir faktör haline gelmektedir. Böylece doğal denge zayıflamakta ve hatta bir çok yerlerde doğal denge tamamen bozulmaktadır. Buna karşılık çevreyi koruma bilgisi, anlayış ve yeteneği önemli derecede gelişmemektedir.

Ormanlar, diğer doğal kaynaklardan ayrı olarak, kendisini yineleyen doğal kaynaklarımızdandır. Buna rağmen ormanlara ilişkin alan, tür ve kalite sürekli bir azalma eğilimindedir. Ormanlarımıza en fazla yıkım Ortaçağ döneminde olmuştur. Anadolu tarih boyunca bir çok uygarlığın yerleşmesine, yaşamasına ve batışına sahne olmuştur. Birçok savaşlar buralarda olmuştur. Bunun sonucu yağmalama, yıkma, bozulma ve aşırı faydalanma ormanlarımızın azalmasına, buna paralel olarak doğal dengenin bozulmasına neden olmuştur. Bu itibarla ülkemizde toprak kayması, heyelan, çığ felaketleri, sel felaketi gibi doğal afetler sık sık gündeme gelmektedir.

İlimizde 2012 Yılı içinde orman kadastro çalışmaları ile ilgili olarak programa alınan 3 köy bulunmaktadır. Kadastro tamamlanmış orman alanı miktarı 1.117.248 ha'dır. 2012 yılı içerisinde 2/B ile orman sınırı dışına çıkarılan alan 265 Ha'dır. Şimdiye kadar 2/B ile orman sınırı dışına çıkarılan alan 6036Ha'dır. Tescili yapılmış ve tahsise alınan orman alanı miktarı 2355 Ha, yıl içinde yapılan tapulu kesim miktarı 6 Ha, mevcut özel orman alanı miktarı ise 13 Ha'dır. 6831 sayılı Orman Kanunu'nun 16. 17. ve 18. maddelerine göre ormanlık sahalardan verilen izin adedi miktarı ve alanları 343 Ha'dır.

İl arazisinin 149.128 ha hektarı ormanlık alandır. Toplam alan içerisinde 1.062.647 ha da ormansız alandır.

D.2. Çayır ve Mera

Mera alanlarının %90'dan fazlası zayıf mera niteliğindedir ve arazi sınıfı olarak da VI. ve VII. sınıf arazilerden oluşmaktadır. Mera alanlarında Erozyon ve sel kontrolü amacıyla ağaçlandırma çalışmaları yapılmaktadır. Madencilik faaliyetlerine mera alanı tahsis edilmektedir. Yerleşim alanlarına da yapılan tahsisler ile mera alanlarında azalma söz konusudur.

Çizelge-D.1- İl Arazisinin İlçeler İtibariyle Genel Dağılımı

	Tarım Alanı (ha)	Orman Ve Fundalık (ha)	Çayır Ve Mera (ha)	Tarım Dışı Arazi (ha)
TOPLAM	425450	149128	580423	86199
MERKEZ	55092	10859	26184	4665
AKÇADAĞ	75355	8012	31938	3995
ARAPGİR	25772	6412	56186	7230
ARGUVAN	48326	10595	41773	3006
BATTALGAZİ	17583	690	1442	1585
DARENDE	45021	548	80708	9323
DOĞANŞEHİR	28293	16229	77913	6565
DOĞANYOL	2803	2750	15019	2728
HEKİMHAN	33803	23620	115320	11657
KALE	1910	1331	9591	6368
KULUNCAK	20528	5696	32861	7315
PÜTÜRGE	5420	52439	48397	11844
YAZIHAN	51068	3260	1529	5949
YEŞİLYURT	14476	6687	41562	3969

Kaynak: Gıda Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlüğü,2012

D.3. Sulak Alanlar

İlimizde Özellikle Su Kuşları Yaşama Ortamı Olarak Uluslar Arası Öneme Sahip tescil edilmiş Sulak Alanlar bulunmamaktadır. Karakaya Baraj Gölü, Malatya il sınırları üzerinde 15.270 ha'lık bir alanı kaplamaktadır.

D.4. Flora

Malatya floristik yönden yeterince araştırılmamış, florası az ya da orta derecede bilinen bir ilimizdir. İç Anadolu ve Akdeniz Bölgelerinin birleştiği yerde bulunan Malatya Anadolu çaprazının doğusunda yer almaktadır. Bu konumu ile zengin bir floraya sahip olan ilimiz İran-Turan bitki coğrafyası bölgesindedir. Türkiye florasında kullanılan kare sistemine göre ilin büyük bölümü B6 ve B7 karelerine girerken, güneyde küçük bir kısmı C6 ve C7 karelerine girmektedir.

Malatya florası ile ilgili araştırmalar 1986 yılında İnönü Üniversitesi tarafından başlatılmıştır. İnönü Üniversitesi kampüsünün çevre düzenlemesinde öncelikle yöre bitkilerinin kullanılması amaçlanmıştır. Bu nedenle flora ile ilgili araştırmalar yanında çevre düzenlemesinde kullanılacak bitkileri toplamak amacıyla il sınırları içinde sık sık arazi çalışmaları yapılmıştır.

Habitat ve Toplulukları

Malatya ili ve çevresi bitki coğrafyası bakımından karasal iklimin etkisi altındadır. Malatya ili ve çevresinde step ve ruderal vejetasyonu hakimdir. Step toplulukları sekonder bir vejetasyon niteliğinde olup, klimaks durumundaki orman vejetasyonunun antropojelik etkilerle tahribi sonucu meydana gelmiştir. Oluşan sekonder karakterli step vejetasyonu, ana kayanın fiziksel ve kimyasal yapısına bağlı olarak çeşitli bitki toplulukları meydana gelmiştir.

Malatya il alanı Fırat havzası üzerinde yer alır. İl topraklarının güneyini boydan boya kaplayan batı-doğu doğrultuda Malatya Toroslarının güneye bakan yamaçlarında yer yer derin vadilerle ardıc (cupressaceae familyası, juniperus) ormanlarına rastlanmaktadır. Batı kesimlerinde ise Doğu Anadolu'da hemen hemen ortadan kalkmakta olan ibrelili ağaçlar vardır. Dağları batı ucunda ibrelilerden kızılçam (Pinaceae familyası, pinus brutia) rastlanır.

Tohma suyu vadisi ile Kuruçay vadisi arasını dolduran Akçababa dağları genellikle çıplaktır. Buralarda yararlanılabilir toprak katını önemli bir bölümü aşınmalarla kaybolmuş ve doğal örtüyü besleyemez duruma gelmiştir. Bu nedenle yörede ki yaylalarda otlaklar zengin değildir.

Malatya Ovası kalın bir toprak tabakası ile kaplı olup verimlidir. Ancak su tutmaz ve çabuk kurur. Ovanın sulanamayan kesimlerinde tahıl türleri, sulanabilen kesimlerinde sanayi bitkileri ve meyve yetiştirilir. Doğanşehir ovası üzerinde yer yer görülen tepeler bodur meşe (Fagaceae familyası, Quercus ceris) ormanları ile kaplıdır. İlde doğal örtüyü yapraklı ağaçlarda meşe, ibrelilerden ardıçlar ve kızılçamlar oluşturur. Orman kuşağından kurak kuşağa geçişinde bitki örtüsünü çayır otları, çalılar ve yabani meyve ağaçları oluşturur.

Malatya yöresinde bitki örtüsü olarak step baskın durumdadır. Doğanşehir, Hekimhan, Arapgir ve Pütürge çevrelerinde yer yer meşe çalılıklarına rastlamak mümkündür. Akdeniz Bitki Coğrafyası Bölgesi elementi olan Pinus brutia (Kızıl çam), ilin güneyinde Erkenek Kasabası'na kadar ulaşmaktadır. Sulak alanların çevresinde bulunan bitki topluluklarından ise Phragmites australis (Su sazı) baskın olarak gözlenmektedir.

Habitat Sınıfları:

1. Orman
2. Maki
3. Frigana
4. Kültür Alanları
5. Kuru Çayır
6. Nemli çayır, bataklık ve sulak alan
7. Yol kenarı
8. Kayalık

Türler ve Populasyonları

1986 yılından itibaren İnönü Üniversitesi tarafından devam eden arazi çalışmalarında soğanlı, rizomlu ve yumrulu bitkilerden 550 kadar örnek toplanmıştır. Bu örneklerin, çekilen resim ve slaytların da yardımı ile değerlendirilmesi sonucu Malatya il sınırları içerisinde monokotillerden 5 familyaya dahil 26 cins ve 107 türün (112 takson) bulunduğu saptanmıştır. Türlerin listesi aşağıda verilmiştir Türlerin familyalara göre dağılımı şöyledir: Liliaceae 74 (77 takson), İridaceae 14., Araceae 9 (11 takson), Amaryllidaceae 5, Orchidaceae 5.

22'si Türkiye için endemik olan 112 taksonun fitocoğrafik bölgelere dağılımı ise şöyledir. İran-Turan elementi 64, Akdeniz elementi 18, Avrupa-Sibirya elementi 1, çok bölgesi 25. Araştırma

alanı tamamen İran-Turan bölge içerisindedir. Bu nedenle taksonların %57,1 'inin İran-Turan bölge elementi olması doğaldır.

Türkiye Florası'nda, yukarıda adı geçen 5 familyadan 30 taksonun Malatya yöresinde bulunduğu kayıtlıdır.

İnönü üniversitesi tarafından yapılan arazi çalışmaları sırasında yapılan gözlemlerde, Malatya çevresinde aşırı erozyon söz konusudur. Bu nedenle birçok türün 5-10 m² gibi dar alanlarda yaşama mücadelesi verdiği saptanmıştır.

Uzun vadede gerçekleştirilen bu araştırma ile soğanlı, yumrulu ve rizomlu 82 türün yayılış alanı ve varyasyonları ile ilgili yeni bulgular elde edilmiştir. Birçok türün de dar alanlarda bulunduğu saptanmıştır.

Araştırma alanında tespit edilen türlerin listesi:

AMARYLLIDACEAE

**Galanthus fosteri* Baker Akd. B7.

**Ixialirion talaricum* (Pallas)Herbert subsp. *montanum* (Labill.)Takht IR-Tur

**Sternbergia clusiana* (Ker-Gawler)Ker-Gawler ex Sprengel tr-Tur .

**S. colchiciflora* Waldst & Kit

**S. fischeriana* (Herbert)Rupr.

ARACEAE

**Arum balansanum* RMiII End Akd.

**A. detrunctum* C.A.Meyer ex Schott var. *caudatum* Engler End. Ir-Tur

**A. detrunctum* C.A.Meyer ex Schott var. *detrunctum*

**A. dioscoridis* Sm var. *liepoldtii* (Schott)Engler Akd

**A. dioscoridis* Sm. var. *luschanii* RMiII End. Akd.

**A. elongatum* Steven subsp. *elongatum* Ir.-Tur.

**Biarum bovei* Blume Ir.-Tur.

**B. carduchorum* (Schott)Engler Ir.-Tur.

**Eminium intortum* (Banks & Sol.)O.Kuntze Ir.-Tur.

**E. rauwaimi* (Blume)Schott subsp. *rauwc/ttii* Ir.-Tur.

**E. spiculatum* (Blume)Schott var. *spicu/atum* Ir.Tur. B7

IRIDACEAE

- Crocus biflorus* Miller subsp. *tauri* (Maw) Mathew Ir.-Tur.
C. cancellatus Herbert subsp. *damascenus* (Herbert) Mathew Ir.-Tur.
**C. kotschyanus* C.Koch subsp. *cappadocicus* Mathew End. Ir.-Tur.
**C. pallasii* Goldb. subsp. *turcicus* Mathew
**Gladiolus atroviolaceus* Boiss. Ir.-Tur.
G. italicus Miller
**G. kotschyanus* Boiss. Ir.-Tur.
**Iris caucasica* Hoffm. subsp. *turcica* Mathew Ir.-Tur.
**I. danfordi* Ae (Baker) Boiss. End Ir.-Tur.
**I. galatica* Siehe End. Ir.-Tur.
**I. persica* L. Ir.-Tur.
**I. reticulata* Bieb. var. *reticulata* Ir -Tur.
**I. sari* Schott ex Baker End. Ir.-Tur.
**I. schachtii* Markgraff End. Ir.-Tur.

LILIACEAE

- Allium ampeloprasum* L. Akd. C7
**A. asclepiadeum* Bornm. Ir.-Tur B7 '
**A. asperiflorum* Misch Ir.-Tur. C6. C7
**A. atroviolaceum* Bois. C7
**A. callidictyon* C.A. Meyer ex Kunth Ir.-Tur.
**A. cappadocicum* Boiss End. Ir -Tur
**A. cardiostemon* Fisch. & Mey Ir.-Tur.
**A. chrysantherum* Boiss. & Reuter Ir.-Tur
**A. dictyoprasum* C.A. Meyer ex Kunth Ir.-Tur
**A. kharputense* Freyn & Sint Ir-Tur.
**A. Iycaonicum* Siehe ex Hayek B7

*A. macrochaetum Boiss & Hausskn. subsp. maerochaetum Ir.-Tur. C7

*A. myrianthum Boiss Ir.-Tur. C7

*A opacum Rech fil. Akd

*A paniculatum L subsp paniculatum Akd.

*A. pseudoampeloprasum Miscz & Grossh Ir.-Tur

A pseudoflavum Vved End Ir-Tur C7

A pustulosum Boiss & Hausskn Ir-Tur

*A. scabriflorum Boiss End Ir -Tur C7

*A. scorodoprasum L subsp rotundum (L.) Stearn Akd

A. sintenisii Freyn End Ir. - Tur

A stamineum Boiss Akd

A. tauncola Boiss End Ir - Tur.

*A. tchihatschewii Boiss End. Ir -Tur.

A vinale L

*Bellevialia furnicoluta (Fomin) Deloney End. Ir -Tur. C7

*B. gracilis Feinbrun End. Ir-Tur.

*B. longipes Post Ir-Tur. B7

B sarmatica (Pallas ex Georgl) Woronow

*B. tauri Feinbrun End Akd.

Colchicum falcitolum Stapf Ir.-Tur C7

*C. kotschyii Boiss. Ir-Tur. B7

*C. szovitsii Fisch & Mey. Ir.-Tur.

*C. triphyllum G. Kunze Akd. C7

Fritillaria armena Boiss. End. Ir.-Tur.

F. assyriaca Baker subsp assyriaca Ir-Tur.

*F. assyriaca Baker subsp. melananthere R1x End. Ir.-Tur. B7

F. aurea Schott End. Ir.-Tur.

*F. fleischeriana Steudel & Hochst. ex Schultes & Schultes fil End. Ir -Tur.

*F. imperialis L. Ir.-Tur.

*F. persica L. Ir.-Tur. C7

F. pinardii 801S5. Ir.-Tur.

*Gagea bohémica (Zauschn.) Schultes & Schultes fil

*G. bulbifera (Pallas)Schultes & Schultes tl.

*G fibrosa (Desf) Schultes & Schultes rtl. B7

*G. fistulosa Ker-Gawler

*G.foilose (J & C. Presl)Schultes & Schultes fil. C7

*G. gageoides (Zucc)Vved. Ir.-Tur B7

*G. glacialis C.Koch Ir -Tur. C7

*G granatellii (Parl)Parl Akd

*G. luteoides Stapf

*Gagea reticulata (pallas) Schultes & Schultes fil. Ir -Tur

G. taurica Steven Ir -Tur. C7

*G. uliginosa Stehe & Pascher Ir -Tur

Hyacinthella acutiloba K Persson & Wendelbo End Ir -Tur

Hyacinthus orientalis L subsp. chionophilus Wendelbo End Ir-Tur

*H. orientalis L subsp orientalis Akd

*Muscari armeniacum Leichtlin ex Baker

*M. aucheri (Boiss)Baker End

*M. comosum (L)Miller Akd

*M. longipes Boiss Ir -Tur

*M. neglectum Guss

*M. tenuiflorum Tausch

Ornithogalum alpigenum Stapf End Akd

*O. arcuatum Steven Ir -Tur.

- **O. montanum* Cyr
- O narbonense* L Akd
- **O. oligophyllum* E D Clarke
- **O. orthophyllum* Ten
- **O. platyphyllum* Boiss
- **O. sphaerocarpum* Kerner
- **O. umbellatum* L.
- **Puschkinia scilloides* Adams Ir-Tur.
- **Scilla melaina* Speta Akd
- **Tulipa armena* Boiss var. *armena* Ir -Tur.
- **T. armena* Boiss. var. *Iycica* (Baker)Marais End C7
- **T. sintenisii* Baker End. Ir.-Tur.

ORCHIDACEAE

- **Dactylorhiza osmanica* (Kl.)Soo var. *osmanica* End Ir-Tur
- Epipactis veratrifolia* Boiss. & Hohen Avr.-Sib
- Himantoglossum affine* (Boiss)Schlecter Akd
- **Orchis palusfris* Jacq.
- Platanthera chlorantha* (Custer)Reichb

D.5. Fauna

Yapılan literatür çalışmalarında Malatya’da kültür hayvancılığı yanında yabanıl yaşam da oldukça zengindir. İlde kanatlı hayvanların hemen hemen bütün türleri yaşar. Başlıcaları; yaban güvercini, sığırcık, bildircin, çil keklik, kınalı keklik, çulluk, ördek, yaban kazı, bağırtlak ve leylektir. Son yıllarda, eskiden sayıları fazla olan ve ilin her yöresinde bulunan keklikler, aşırı avlanma nedeniyle belirgin biçimde azalmıştır.

Malatya’da kanatlılar kadar zengin olmasa da, bazı önemli kanatsız hayvan türlerine rastlanmaktadır. Yeşilyurt, Kadiruşağı, Porga ve Pütürge çevrelerinde az sayıda karaca vardır. Korumaya alınan bu hayvanın avlanması yasaktır. Hekimhan ve Arapgir’in dağlık kesimleri ile, Pütürge yörelerinde çok sayıda çakal ve az sayıda dağ keçisi vardır. Dünyada ve ülkemizde türe tükenmekte olan dağ keçisinin avlanması yasaklanmıştır. Yabanıl hayvanlardan Pütürge, Arapgir ve Akçadağ çevresinde ayı, tüm ilde kurda rastlanır. Sansar Hekimhan, Darende, Arapgir ve Pütürge yörelerinde, domuz Pütürge ve merkezde yaşar. Tavşana en çok Fırat ırmağının oluşturduğu adacıklarda olmak üzere tüm ilde rastlanır. Ayrıca bol miktarda porsuk, kirpi ve yılan vardır.

Türler ve Popülasyonları

Yapılan arazi ve literatür çalışmaları sonucunda ilimizde bulunan ve bulunması muhtemel fauna türlerinden; Amfibia türleri, Kuş Türleri, Sürüngen türleri, İki yaşamlılar ve Memeli Türleri verilmiştir. İlgili tablolarda her türün familyası, Türkçe adı, IUCN(ERL) KATEGORİSİ, Red Data Book kategorisi ve Bern Sözleşmesi Ek-2 ve Ek-3 listelerinin hangisinde yer aldığı belirtilmiştir.

Ali Demirsoy (1996)'a Göre Red Data Book Kategorileri:

E=Tehlikede(endangered):İlgili taksonun (tür yada alttür)soyu tükenme tehlikesiyle karşı karşıya;soyun tükenmesine neden olan etkenler sürmektedir.

Ex=Soyu tükenmiş(extinct):Takson doğada yok olmuştur veya yinelenebilecek sayının altına düşmüştür.Ancak koruma altında soyunu devam ettirmektedir.

I=Bilinmiyor(indeterminate):Taksonun durumu bilinmiyor.

K=Yetersiz bilinenler(insufficient):Bilgi yetersizliğinden ötürü taksonun durumu belirsiz.

Nt=Henüz takson tehlike altında değil

O=Takson tehlike dışı (out of danger):Daha önce tehlike altında iken,alınan koruma önlemleri ile kurtarılmış.

R=Nadir(Rare):Küçük popülasyonlar alinde bulunan, şu anda tehlikede olmayan, ancak gerekli koruma önlemleri alınmazsa"V" kategorisine girmeye aday taksonlar.

V=Zarar görebilir(vulnerable):Soyu hızla tükene ve önlem alınmazsa yakın gelecekte yok olma riski yüksek taksonlar.

1994 IUCN Risk Sınıfları:

IUCN tarafından yayınlanan "Red List" kategorileridir. Avrupa ülkelerinde IUCN risk sınıflarına göre flora ve fauna türlerinin sınıflandırılması 1970'li yıllardan itibaren gerçekleştirilmeye başlanmıştır.

(EW):"Vahşi hayatta nesli tükenmiş" Bu türler ya insanların himayesi altında botanik bahçesi,hayvanat bahçesi gibi ortamlarda koruma altındadırlar,ya da dar bir alanda doğallaşmış haldedirler.

(CR):"Ciddi tehlike altında" Yakın gelecekte doğal hayatta yok olma riski çok yüksek olan türler.

(EN):"Tehlike altında" Doğal hayatta henüz ciddi tehlike altında olmayıp, yakın gelecekte çok yüksek risk altına girebilecek türler.

(VU):"Hassas"Henüz ciddi tehlike altında olmayan, ancak orta vadede yok olma riski ile karşı karşıya kalacak türler.

(LR):"Düşük risk" Yukarıda belirtilen risk sınıflarına girmeyen ve henüz herhangi bir riskle karşı karşıya olmayan türler.Üç ayrıdır:

1.(cd):"Korumaya bağımlı" Eğer tür belirli bir program çerçevesinde koruma altına alınmazsa ,önümüzdeki 5 yıl içerisinde yukarıdaki risk sınıflarından birine dahil olabilir.

2.(nt):"Yakın tehdit altında"Korumaya bağımlı olmayan, ancak (VU) kategorisine girmeye aday türler.

3.(lc):"En az endişe verici" Korumaya bağımlı olmayan, ya da yakın gelecekte risk altında olmayan türler.

"Türkiye'nin Kuşları" (KIZIROĞLU,1989) adlı kitabına dayanarak bazı kuş türlerinin "Red Data Book" kategorileri (ERZ,1977;HEINWALD et all.,1981; BAYERISCHE

STAATSMINISTEUM 1982 a and b ;GEEP 1984)'e göre tehlike altındaki türler şu şekilde sınıflandırılmıştır. Yukarıdaki listede bu türlerin tehlike kategorileri yanlarında verilmiştir.

- A1 : Nesli Tehlikede Olanlar A3 : Tehdit Altındakiler
A2: Şiddetli Tehlikede Olanlar A4 : Tehlike Sinyali Verenler
B : Geçici ve Transit Türler

Balıklar

Malatya'da Derme suyu dışındaki akarsularda, zengin sayılabilecek bir yabanıl yaşam vardır. Akarsularda en çok rastlanan balık türü alabalıktır. Fırat ırmağında alabalık dışında bol miktarda sazan, yayın ve kum balığı vardır. Bunlara ek olarak Fırat ve Tohma ırmaklarında su kaplumbağası, yengeç ve tatlı su midyesine rastlanır. Beydağlarındaki sularda kayabalıkları vardır. Kayabalıkları su samurlarının başlıca besinini oluşturmaktadır.

Liste D.1- Karakaya Baraj Gölü, Beylerderesi, Sultansuyu ve Tohma Çayı Balıkları

Familya I : Salmonidae 1-TÜR:Oneorhynchus mykiss (Kültür) 2- Alttür : Salmo trutta macrostigma	Familya III : Cobitidae 17- TÜR: Orthrias angorae 18- TÜR: Orthrias euphraticus 19- TÜR: Orthrias tigris 20- TÜR: Cobitis eobitis
Familya II : Cyprinidae 3- TÜR: Cyprinus carpio (Kültür) 4- TÜR: Acanthobrama marmid 5-TÜR: Chondrostoma regium 6- Alttür :Leuciscus cephalus orientalis	Familya IV : Sisoridae 21- TÜR: Glyptothorax sp.

7 -Alttür :Alburnoides hiplinelatus fasciails	Familya V: Mastacembelidae
8- TÜR:Chalealburnus mossidensis	22 - TÜR: Mastaeembelus simaek
9- TÜR: Alburnus heckeli	
10-TÜR: Cyprinion macrostomus	
11-TÜR: Capoeta trifta	
12-Alttür: Capoeta Gapdefa umbla	
13-Alttür : Garra rufa obtusa	
14-TÜR:Barbıs esoxinus	
15- Alttür: Barbus plebejus laeerta	
16- Alttür: Barbus rajanarum mystaeus	

Kaynak: İnönü Üniversitesi

KISALTMALAR

Fİ :Faaliyet alanı ve çevresindeki populasyon yoğunluğu

FD :Faaliyet ve çevresi dışındaki populasyon yoğunluğu

EVADB :European Vertarete Red Data Book

AVL :Merkez Av Komisyon Kararı 2008-2009

END :Endemik

A :Anket

L :Literatür

Habitat :Tespit edilen türün yaşadığı alan öz.

ERL :European Red List

B :Bölgesel Endemik

Y :Yaygın Endemik

L :Lokal Endemik

Liste D.2- İl Genelinde Kuş Türleri Listesi										
<u>LATİNCE ADI</u>	<u>TÜRKÇE ADI</u>	<u>Fİ</u>	<u>FD</u>	<u>RDB</u>	<u>EVDRB</u>	<u>IUCN</u>	<u>END</u>	<u>BERN SÖZ</u>	<u>AVL</u>	<u>KAYNAK</u>
AVES	KUŞLAR									
ACCIPITRIFORMES	YIRTICI KUŞLAR									
ACCIPITRIDAE	ATMACAGİLLER									
Buteo rufinus	kızıl şahin	az	az	X		Y		EK- III	Ek-1	L
Circus cyaneus	gök delice	az	orta	X		Y		EK- III	Ek-1	L
FALCONIFORMES	DOĞANLAR									
FALCONIDAE	DOĞANGİLLER									
Falco tinnunculus	kerkenez	az	çok	X		Y		EK- II	Ek-1	L
COLUMBIFORMES	GÜVERCİNLER									
COLUMBIDAE	GÜVERCİNGİLLER									
Streptopelia turtur	üveyik	az	az			Y		EK- III	Ek-3	L
Columba livia	kaya güvercini	orta	çok			Y		EK- III	Ek-3	L
APODIFORMES	SAĞANLAR									
APODIDAE	EBABİLGİLLER									
Apus apus	ebabil	az	az			Y		EK- III	Ek-1	L
PICIFORMES	AĞAÇKAKANLAR									
PICIDAE	AĞAÇKAKANGİLLER									
Dendrocopos syriacus	alaca ağaçka kan	az	az			Y		EK- II	Ek-1	L
PASSERIFORMES	ÖTÜCÜ KUŞLAR									
ALAUDIDAE	TARLAKUŞUGİLLER									
Galerida cristata	tepeli toygar	az	az	X		Y		EK- III	Ek-2	L
HIRUNDINIDAE	KIRLANGIÇGİLLER									
Hirundo rustica	Kır kırlangıcı	az	az	X		Y		EK- II	Ek-1	L

Kaynak: Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü,2012

<u>LATİNCE ADI</u>	<u>TÜRKÇE ADI</u>	<u>Fİ</u>	<u>FD</u>	<u>RDB</u>	<u>EVDRB</u>	<u>IUCN</u>	<u>END</u>	<u>BERN SÖZ</u>	<u>AVL</u>	<u>KAYNAK</u>
MOTACILLIDAE	KUYRUKSALLAYANGİLLER									
Anthus pratensis	çayır incirkuşu	az	çok			Y		EK- II	Ek-1	L
TURDIDAE	ARDIÇGİLLER									
Oenanthe isabellina	Boz kuyrukkakan	az	az			Y		EK- II	Ek-1	L
Turdus merula	kara tavuk	az	az			Y		EK- III	Ek-3	L
PARIDAE	BAŞTANKARAGİLLER									
Parus ater	çam baştanarası	az	az			Y		EK- II	Ek-1	L
Parus major	büyük baştanarası	az	az			Y		EK- II	Ek-1	L
REMİZIDAE	ÇULHA KUŞLARI									
Remiz pendulinus	çulha kuşu	az	az			Y			Ek-2	L
LANIIDAE	ÇEKİRGE KUŞLARI									
Lanius minör	Karaalınlı Örümcek kuşu	az	çok	X		Y		EK- III	Ek-2	L
Lanius collurio	Kızılsırtlı Örümcek Kuşu	orta	çok	X		Y		EK- III	Ek-2	L
CORVIDAE	KARGAGİLLER									
Pica pica	saksağan	az	az			Y			Ek-3	L
STURNIDAE	SİĞİRCIKGİLLER									
Sturnus vulgaris	siğircik	az	az			Y			Ek-2	L
PASSERIDAE	SERÇEGİLLER									
Passer hispaniolensis	Söğüt serçesi	az	az			Y		EK- III	Ek-2	L
Passer domesticus	Şehir serçesi								Ek-3	
FRINGILLIDAE	İSPİNOZGİLLER									
Carduelis carduelis	saka	az	çok			Y		EK- II	Ek-1	L
Fringilla coelebs	ispinoz	az	az			Y		EK- III	Ek-2	L
Carduelis chloris	florya	az	az			Y		EK- II	Ek-1	L

Kaynak: Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü,2012

Liste D.3-- Sürüngenler, İki yaşamlılar ve Memeliler Tür Listesi

<u>LATİNCE ADI</u>	<u>TÜRKÇE ADI</u>	<u>ERL</u>	<u>BERN SÖZ.</u>	<u>KAYNAK</u>	<u>HABİTAT</u>
REPTİLES	SÜRÜNGENLER				
LACERTIDAE	ÖZKERTENKELEGİLLER				
Lacerta donfordi anatolica	Toros kertenkelesi		EK-III	L	Ağaçlık alanlar ve yerleşim yerleri
Lacerta parva	Cüce kertenkele		EK-II	L	Ağaçlık alanlar ve yerleşim yerleri
TESTUDINIDAE	KAPLUMBAĞAGİLLER				
MAMMALS SORICIDAE	MEMELİLER				
Sorex minitus	Sivri burunlu cüce fare		EK-III	L	Ağaçlık alanlar ve yerleşim yerleri
Neomys fodiens	Sivri burunlu su faresi		EK-III	L	Ağaçlık alanlar ve yerleşim yerleri
MICROCHIROPTERA RHINOLOPHIDAE	KÜÇÜK YARASALAR				
Rhinolophus euryale	Nal burunlu yarasa		EK-II	L	Ağaçlık alanlar ve mağaralar
VESPERTILIONIDAE					
Pipistrellus pipistrellus	Cüce yarasa		EK-III	L	Ağaçlık alanlar ve mağaralar
RODENTIA CRICETIDAE					
Microtus guenberi	Adi tarla faresi		EK-III	L	Tarla ve çayırlar, yerleşim yerleri
Mesocricetus brandti	Dağ sıçanı		EK-III	L	Tarla ve çayırlar, yerleşim yerleri
Cricetulus migratorius	Cüce avurtlak		EK-III	L	Tarla ve çayırlar, yerleşim yerleri
Arvicola terrestris	Su sıçanı		EK-III	L	Tarla ve çayırlar, yerleşim yerleri
SPALACIDAE					
Splax leucodon	Küçük kör fare		EK-II	L	Tarla ve çayırlar, yerleşim yerleri

Kaynak: Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü,2012

D.6. Tabiat Varlıklarını Koruma Çalışmaları

2873 Milli Parklar Kanunu'nun 2. Maddesinde Tanımlanan ve Bu Kanununun 3. Maddesi Uyarınca Belirlenen "Milli Parklar", "Tabiat Parkları", "Tabiat Anıtları" ve "Tabiat Koruma Alanları" ; Turgut Özal Tabiat Parkı olarak; il merkezine 5 km uzaklıkta Orduzu Belediyesi sınırları içerisinde Pınarbaşı mevkiinde 38 ha alanda bulunmaktadır. Alanın gelişim planı tamamlanmış, yapım işi ihale edilmiştir. 2012 yılında yapım işine başlanması düşünülmektedir.

İlimizde Pütürge İlçesi, Tepehan Beldesinde Tepehan Mesire Yeri 2007 yılında hizmete açılmış olup, günlük 250 kişiye hizmet verebilecek kapasiteye sahiptir. İl Orduzu Beldesinde 38,69 ha büyüklüğündeki alan, bünyesinde taşıdığı doğal ve kültürel değerleri ile ülkenin ender sahalarından olup, halkın dinlenme ve eğlenmesi amacıyla, Turgut Özal Tabiat Parkı olarak tescil edilmiştir. Halkımızın yörelerinde bulunan bitki türlerini tanıyarak doğa koruma bilincinin geliştirilmesinin yanı sıra, doğal kaynakların tanıtımı ve korunmasına hizmet etmek amacıyla, şehir merkezine en yakın ve kolaylıkla ulaşılabilecek bir alanda kurulmuştur. Turgut Özal Tabiat Parkının uzun devreli gelişim planı ihale edilmiş olup, yapım aşamasındadır.

D.7. Sonuç ve Değerlendirme

İlimiz flora ve fauna yönünden oldukça zengindir. Özellikle hayvan popülasyonu geniş bir yelpazeye sahiptir.

Kaynaklar

1. Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü
2. Orman Genel Müdürlüğü web sayfası
3. Çevre Durum Raporu,2011

E. ARAZİ KULLANIMI

E.1. Arazi Kullanım Verileri

İlimizde tarım alanları 425.450 hektarlık bir alanı kapsamına karşılık, bu arazilerin çeşitli problemlerinden dolayı arazi kullanım kabiliyetleri oldukça düşüktür. Yerleşimler de, arazi kullanım kabiliyetine göre 1. ve 2. sınıf olarak sınıflandırılan arazilere ve bu arazilere yakın yerlerde kurulmuş olduğundan, şehir merkezlerinin genişlemesi, sanayi kuruluşlarının artması ve yerleşim yerlerinin çoğalması tarım arazileri için tehlike oluşturmaktadır.

Bu nedenle, “5403 sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu” çıkartılmış ve tarım arazilerinin tarım dışı amaçla kullanımının önlenmesi ve sınırlandırılması için yetki Tarım ve Köyişleri Bakanlığına verilmiştir.

Bu doğrultuda, tarım vasfı taşıyan arazilerde, tarım dışı herhangi bir faaliyet yürütülmek istenildiğinde Tarım ve Köyişleri Bakanlığından görüş ve izin alma mecburiyeti ortaya çıkmış, böylelikle de Malatya ve Türkiye tarımı için önem arz eden tarım arazilerinin korunması sağlanmıştır.

Çizelge E.1 – 2012 Yılı İlimizin Arazilerinin Kullanımına Göre Arazi Sınıflandırılması

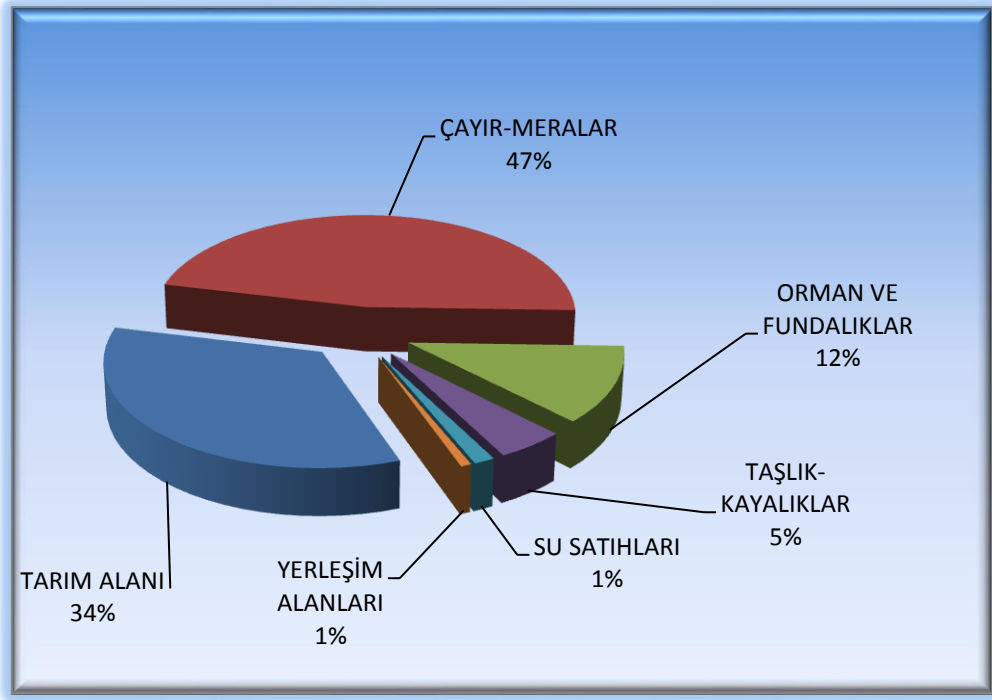
Arazi SINIFI	Alanı (ha)	(%)
1. Sınıf Araziler	70177	16,5
2. Sınıf Araziler	81399	19,1
3. Sınıf Araziler	126517	29,7
4. Sınıf Araziler	124217	29,2
5. Sınıf Araziler	0	
6. Sınıf Araziler	14104	3,3
7. Sınıf Araziler	9035	2,2
8. Sınıf Araziler	0	
TOPLAM	425449	100

Kaynak: Gıda Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlüğü,2012

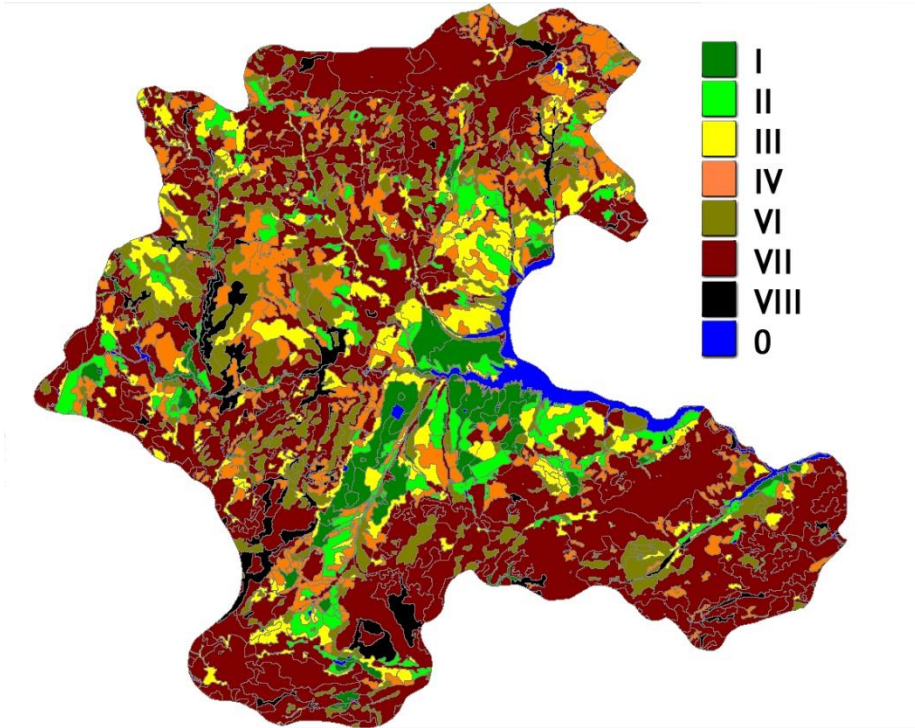
Çizelge E.2 – İlimizdeki Tarım Arazilerinin Karakteri

ARAZİNİN KARAKTERİ	MİKTARI (ha)	TOPLAM ALAN (ha)
TARIM ALANI	SULANAN ARAZİ	173.389
	SULANABİLİR ARAZİ	218.557
	SUSUZ ARAZİ	33.504
MERA VE ORMANLIK ALAN	ÇAYIR-MERALAR	580.423
	ORMAN VE FUNDALIKLAR	149.128
DİĞER ALANLAR	TAŞLIK-KAYALIKLAR	58.910
	SU SATIHLARI	18.022
	YERLEŞİM ALANLARI	9.267
TOPLAM ALAN (ha)	1.241.200	1.241.200

Kaynak: Gıda Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlüğü, 2012

Grafik E.1 – İlimizin 2012 Yılı Arazi Kullanım Durumu
Kaynak: Gıda Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlüğü, 2012

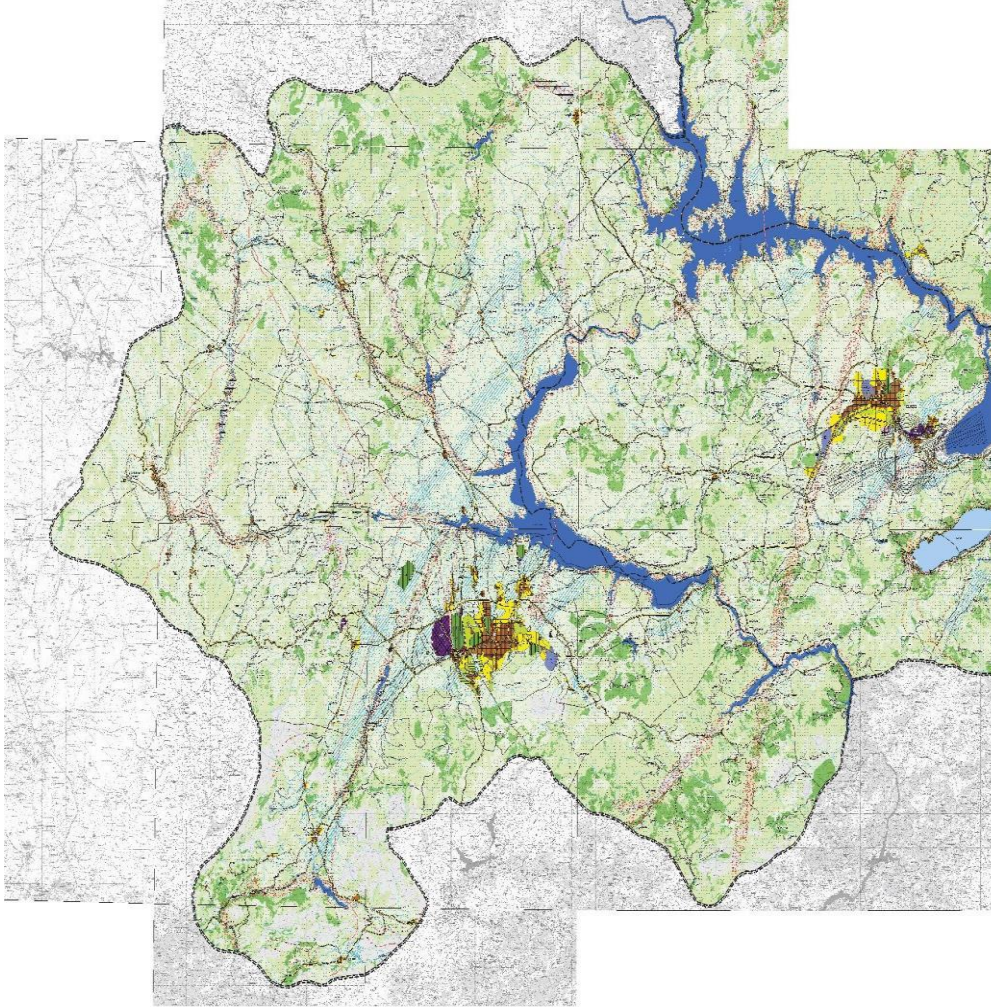

Harita E.1- İl Topraklarının Arazi Kullanım Kabiliyetine Göre Dağılımı

E.2. Mekânsal Planlama

E.2.1. Çevre düzeni planı

644 sayılı Çevre ve Şehircilik Bakanlığı' nın Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin 7. Maddesi uyarınca 02/04/2012 tarihinde onaylanan ve planlama bölgesindeki illerde 30 (Otuz) gün süre ile askıya çıkarılarak ilan edilen Yozgat-Sivas-Kayseri, Malatya-Elazığ-Bingöl-Tunceli, Mardin-Batman-Siirt-Şırnak-Hakkari Planlama Bölgelerine ait 1/100.000 ölçekli Çevre Düzeni Planları, askı süreci içerisinde gelen itirazların incelenmesi ve değerlendirilmesi sonrasında 07/09/2012 tarihinde askı sonrası onay işlemleri gerçekleştirilmiştir.

Harita E.2. Malatya İli Çevre Düzeni Planı

E.3. Sonuç ve Değerlendirme

Malatya İli yanlış arazi kullanımı, usulsüz faydalanma ve tarım arazisi açma neticesinde erozyona en fazla maruz illerimizden biri haline gelmiştir. Orman üzerindeki bu baskının artması ağaçlandırma ve erozyon kontrol çalışmalarının hızlandırılmasını orman varlığımızın geliştirilmesini zorunlu kılmaktadır.

Kaynaklar

- 1.Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü
- 2.Gıda Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlüğü
- 3.Çevre Durum Raporu,2011

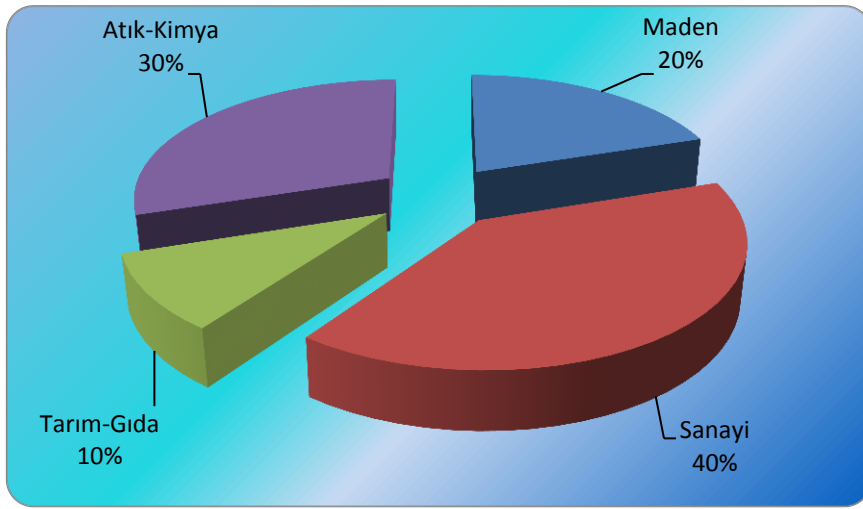
F. ÇED, ÇEVRE İZİN VE LİSANS İŞLEMLERİ

F.1. ÇED İşlemleri

Çizelge F.1 – İlimizde Bakanlık merkez ve ÇŞİM tarafından 2012 Yılı İçerisinde Alınan ÇED Olumlu ve ÇED Gerekli Değildir Kararlarının Sektörel Dağılımı

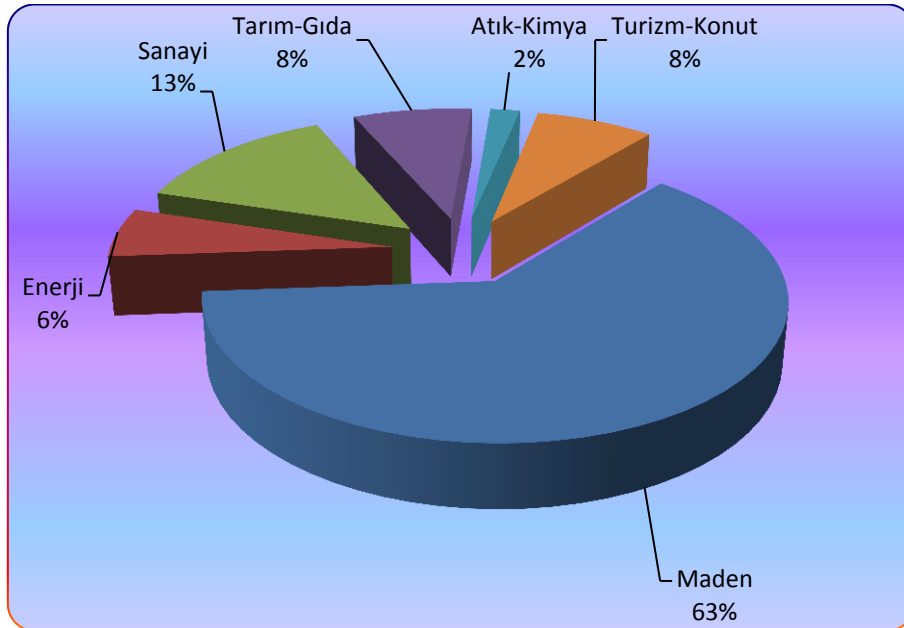
Karar	Maden	Enerji	Sanayi	Tarım-Gıda	Atık-Kimya	Ulaşım-Kıyı	Turizm-Konut	TOPLAM
ÇED Gerekli Değildir	32	3	7	4	1	-	4	51
ÇED Olumlu Kararı	2	-	4	1	3	-	-	10

Kaynak: Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, ÇED İzin ve Denetim Şube Müdürlüğü,2012

Grafik F.1 – İlimizde 2012 Yılı ÇED Olumlu Kararı Verilen Projelerin Sektörel Dağılımı.

Kaynak: Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü,2012

Grafik F.2 – İlimizde 2012 Yılı ÇED Gerekli Değildir Kararı Verilen Projelerin Sektörel Dağılımı

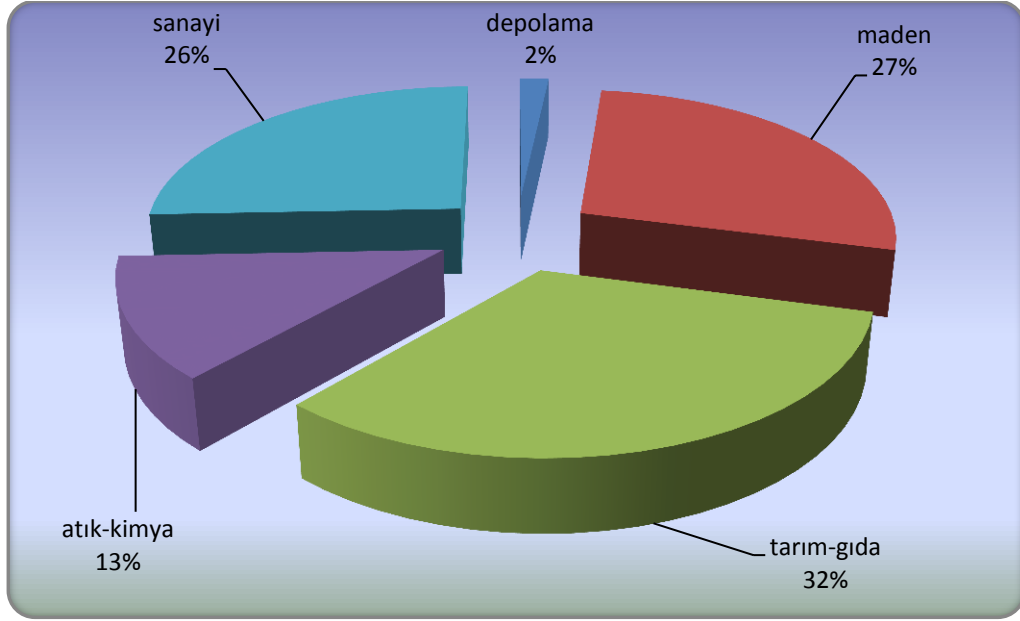
Kaynak: Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü,2012

F.2. Çevre İzin ve Lisans İşlemleri

Çizelge F.2 – İlimizde 2012 Yılında ÇŞİM Tarafından Verilen Geçici Faaliyet Belgesi ve Çevre İzni/Çevre İzni ve Lisansı Belgesi Sayıları

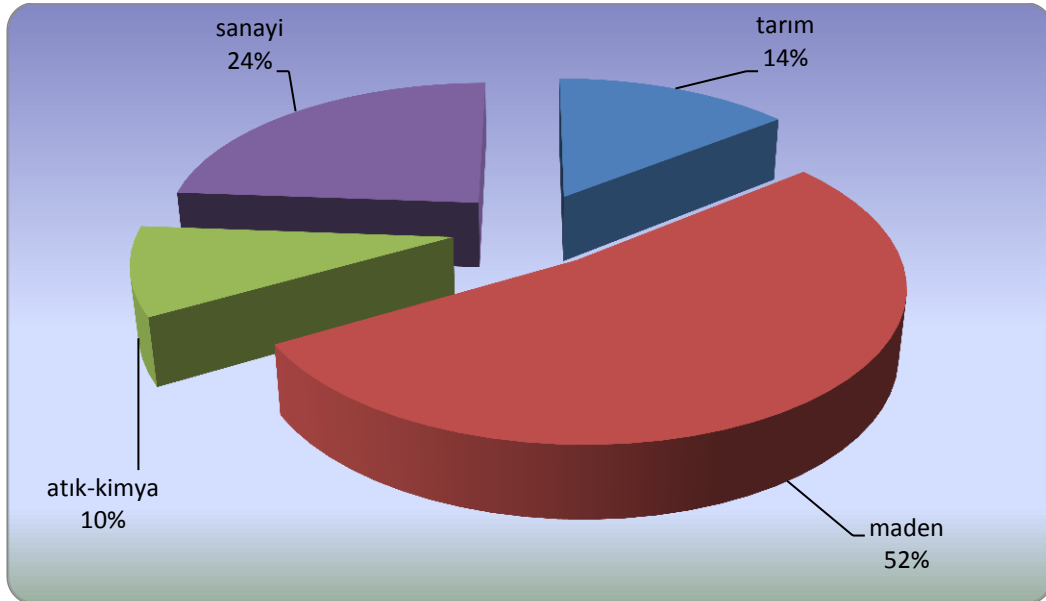
	EK-1	EK-2	TOPLAM
Geçici Faaliyet Belgesi	1	117	118
Çevre İzni	1	21	22
Lisans	4	2	6
TOPLAM	6	140	146

Kaynak: Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, ÇED İzin ve Denetim Şube Müdürlüğü,2012

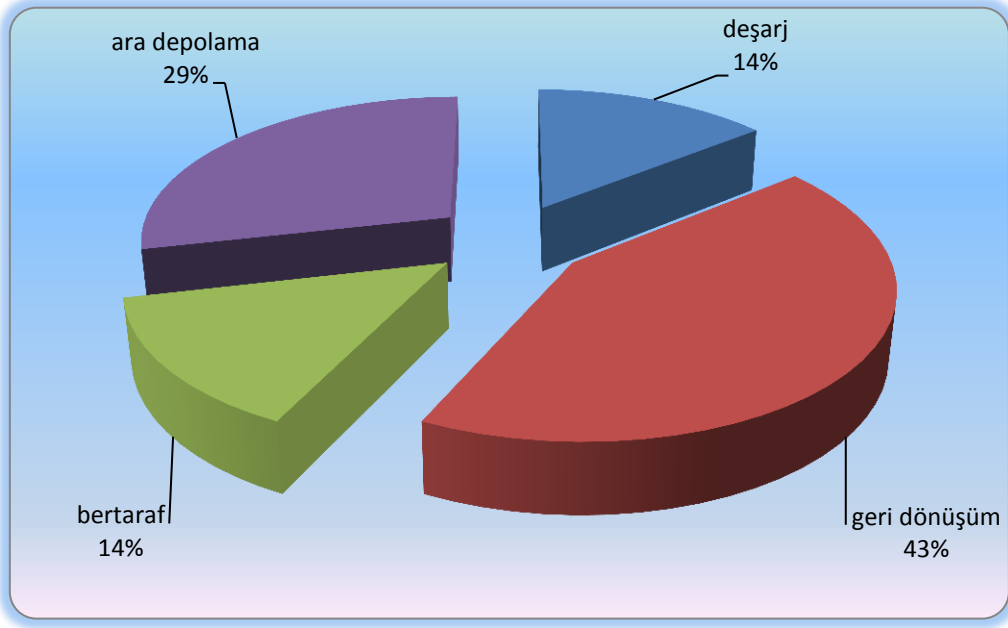
Grafik F.3 – İlimizde 2012 Yılında Verilen Geçici Faaliyet Belgelerinin Sektörlere Göre Dağılımı

Kaynak: Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü,2012

Grafik F.4 - İlimizde 2012 Yılında Verilen Çevre İzni Konuları

Kaynak: Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü,2012

Grafik F.5- İlimizde 2012 Yılında Verilen Lisansların Konuları
Kaynak: Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü,2012

F.3. Sonuç ve Değerlendirme

ÇED' in amacı; ekonomik ve sosyal gelişmeye engel olmaksızın, çevre değerlerini ekonomik politikalar karşısında korumak, planlanan bir faaliyetin yol açabileceği bütün olumsuz çevresel etkilerin önceden tespit edilip, gerekli tedbirlerin alınmasını sağlamaktır.

İlimizde de 17.07.2008 tarih ve 26939 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan ÇED Yönetmeliği EK –II kapsamında Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğüne başvuruda bulunan faaliyetler incelenir ve değerlendirilir "ÇED Gereklidir" ya da "ÇED Gerekli Değildir" kararı verilir. Bu aşamadan sonra da tesisin çevre izni süreci başlar, eğer çevre iznine tabi ise gerekli izinleri almak için kuruma başvuruda bulunur.

Son yıllarda ilimizde "ÇED Gerekli Değildir" kararı almak için başvuruda bulunan faaliyet sayılarından artışlar gözlenmektedir. Bunların başında madencilik sektörü ilk sırada yer almakta olup, ikinci sırada da hayvancılık sektörü yer almaktadır.

Kaynaklar

1.Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü

G. ÇEVRE DENETİMLERİ VE İDARİ YAPTIRIM UYGULAMALARI

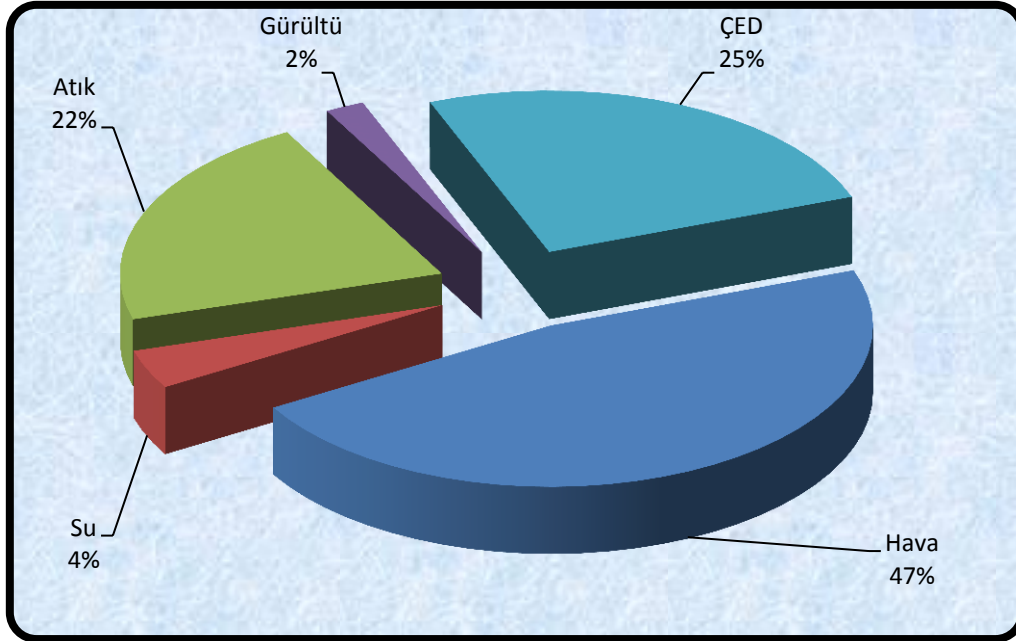
G.1. Çevre Denetimleri

İlimizde 2012 yılında birleşik denetimlerin dışında planlı denetim gerçekleştirilmemiştir.

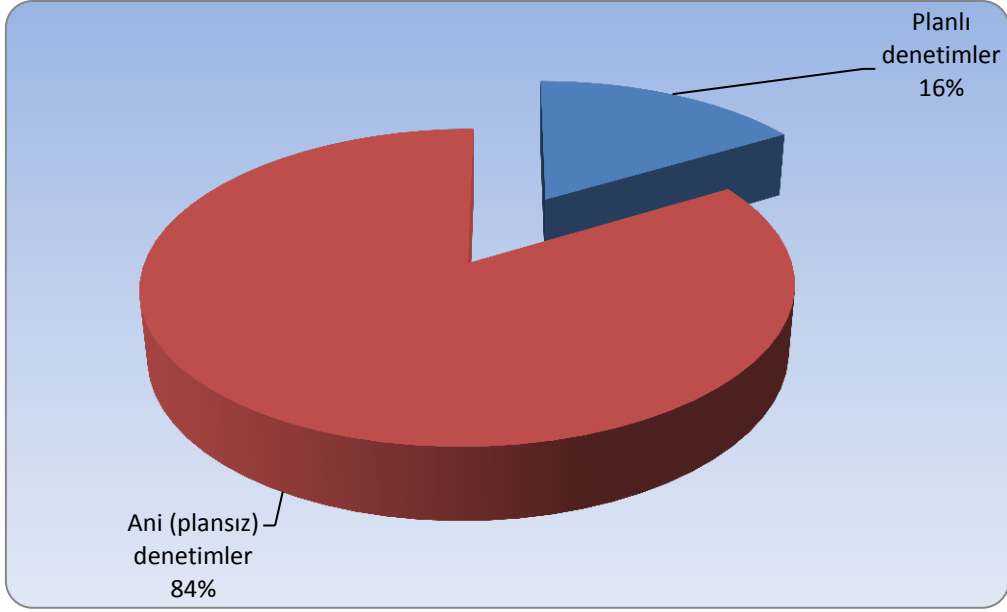
Çizelge G.1 –İlimizde 2012 Yılında ÇŞİM Tarafından Gerçekleştirilen Denetimlerin Sayısı

Denetimler	Birleşik	Hava	Su	Toprak	Atık	Kimya-sallar	Gürültü	Derin Deniz Deşarjı	ÇED	İzin	Toplam
Planlı denetimler	10	-	-	-	-	-	-	-	-	-	10
Ani (plansız) denetimler	-	24	2	-	11	-	1	-	13	-	51
Genel toplam	10	24	2	-	11	-	1	-	13	-	61

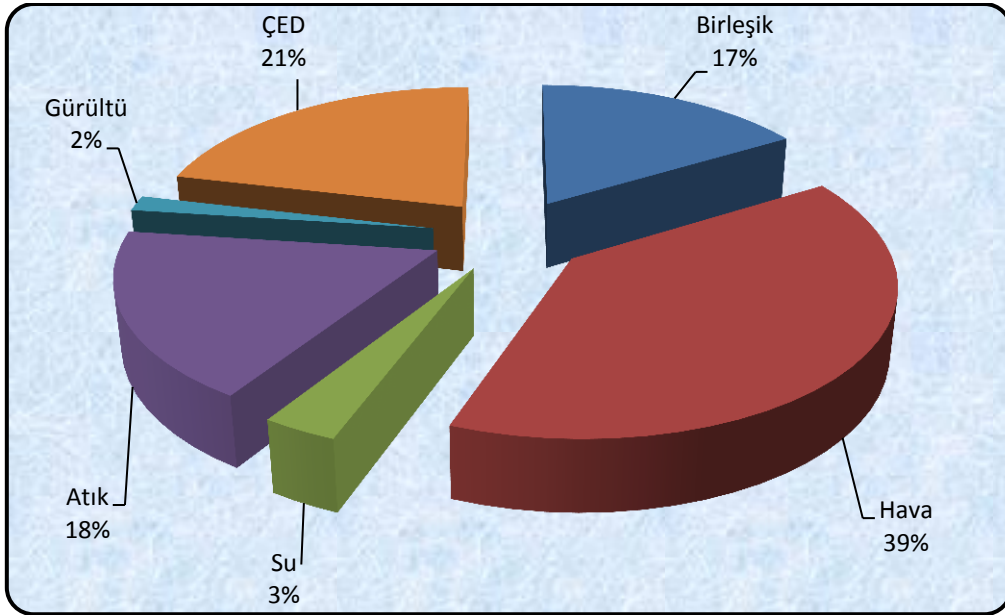
Kaynak: Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü,2012

Grafik G.1 – İlimizde ÇŞİM Tarafından 2012 Yılında Gerçekleştirilen Plansız Denetimlerin Konularına Göre Dağılımı
Kaynak: Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü,2012

Grafik G2– İlimizde ÇŞİM Tarafından 2012 Yılında Gerçekleştirilen Planlı ve Ani Çevre Denetimlerinin Dağılımı
Kaynak: Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2012

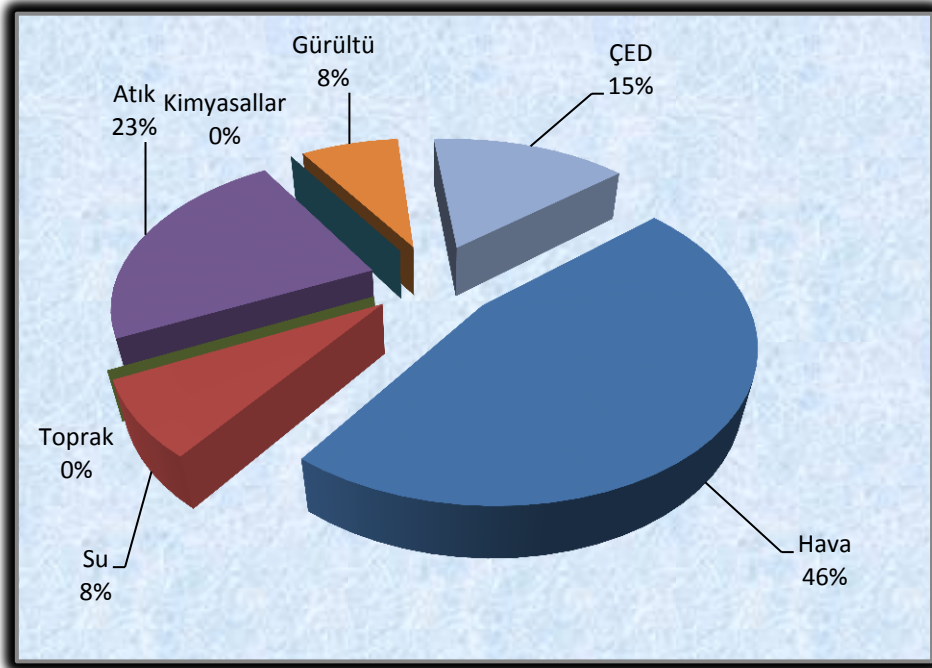
Grafik G.3– İlimizde ÇŞİM Tarafından 2012 Yılında Gerçekleştirilen Tüm Denetimlerin Konularına Göre Dağılımı
Kaynak: Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü,2012

G.2. Şikâyetlerin Değerlendirilmesi

Çizelge G.2 – İlimizde 2012 Yılında ÇŞİM'e Gelen Tüm Şikâyetler ve Bunların Değerlendirilme Durumları

Şikâyetler	Hava	Su	Toprak	Atık	Kimyasallar	Gürültü	ÇED	TOPLAM
Şikâyet sayısı	6	1	-	3	-	1	2	13
Denetimle sonuçlanan şikâyet sayısı	6	1	-	3	-	1	2	13
Şikâyetleri denetimle sonuçlanma (%)	%100	%100	%100	%100	%100	%100	%100	%100

Kaynak: Çevre ve Şehircilik Müdürlüğü,2012

Grafik G.4 – İlimizde 2012 Yılında ÇŞİM Gelen Şikâyetlerin Konulara Göre Dağılımı

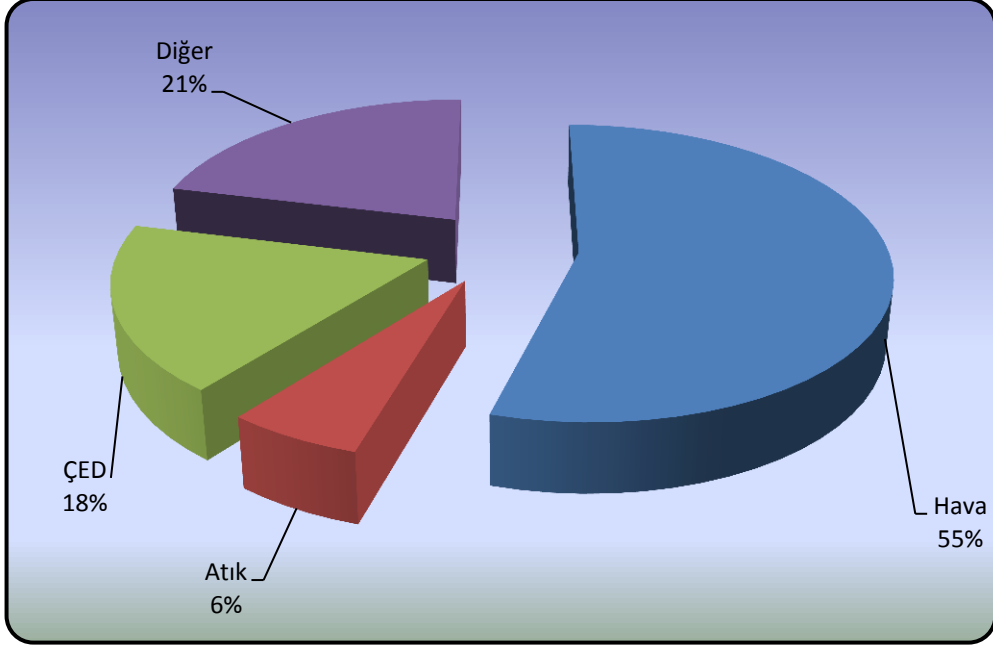
Kaynak: Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü,2012

G.3. İdari Yaptırımlar

Çizelge G.3 – İlimizde 2012 Yılında ÇŞİM Tarafından Uygulanan Ceza Miktarları ve Sayısı

	Hava	Su	Toprak	Atık	Kimyasallar	Gürültü	ÇED	Diğer	TOPLAM
Ceza Miktarı (TL)	50.990			226.176			124.179	26,275	427.620
Uygulanan Ceza Sayısı	18			2			6	7	33

Kaynak: Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü,2012

Kaynak: Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü,2012

G.4. Çevre Kanunu Uyarınca Durdurma Cezası Uygulamaları

İlimizde 2012 yılı itibari ile tesislere verilen faaliyeti durdurma/kapatma kararı yoktur.

G.5. Sonuç ve Değerlendirme

İlimizde yapılan çevre denetimlerinde tesisler Çevre ve Şehircilik Müdürlüğü teknik personeli tarafından denetlenmekte ve 2872 sayılı Çevre Kanunu doğrultusunda gerekli idari yaptırımlar uygulanmaktadır.

Kaynaklar

1. Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü,
2. Malatya Belediyesi

H. ÇEVRE EĞİTİMLERİ

Halkın bilinçlendirilmesi, çevre değerlerinin tanıtılması duyarlılığını arttırarak çevre sorunlarının çözümlerine fertlerin katılımı ve görev alanlarını sağlamak için 2012 yılında İlimizde Malatya Belediyesi yanındaki fuar alanında stantlar açılmıştır. Burada çevre ile ilgili broşürler dağıtılmış, etkinlikler düzenlenmiş ve söyleşiler yapılmıştır.

İlimizde Malatya Belediyesi tarafından atıklar ile ilgili eğitim ve bilgilendirme çalışmaları yapılmaktadır. Malatya Belediyesi ile TAP derneği arasında protokol imzalanmıştır. Çevre Koruma ve Kontrol Müdürlüğü, atık pil toplama noktalarının oluşturulması, atık pillerle ilgili kamuoyunu bilgilendirme ve bilinçlendirmeye yönelik eğitici faaliyetler, atık pillerin toplanması ile ilgili kapsamlı bir çalışma planlanmaktadır. Elektrik ve elektronik atıklarla ilgili olarak da bir firma ile sözleşme imzalanmış olup sahada halkı bilgilendirme çalışmaları başlatılacaktır.

İlimizde bulunan sağlık birimlerinden oluşan tıbbi atıkların sağlıklı bir şekilde diğer atıklardan ayrılması için eğitim çalışmalarına önem verilmektedir. Sağlık birimlerinin personellerinin bilgilendirilmesi ve bilinçlendirilmesi için çalışmalar yapılmaktadır. Verilen eğitimler yanında, hastanelerde bu bilincin artması için afişler yaptırılıp dağıtılmıştır.

Kaynaklar:

1. Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü.
2. Malatya Belediyesi.

I. İL BAZINDA ÇEVRESEL GÖSTERGELER

1. GENEL

1.1. NÜFUS

NÜFUS									
GÖSTERGE: Nüfus artış hızı									
TANIM: Belirli bir dönemde, il için nüfus büyüklüğünün ortalama yıllık artışıdır.									
Kaynak: TÜİK									
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: 1990-2012 dönemi il nüfus artış hızı (%), Nüfus yoğunluğu (kişi/km ²)									
Durum ve eğilimler; Veri formatı									
Yıllar	1990	1992	1994	1996	1998	2000	2001	2002	2003
Nüfus (Kişi)	702.055	-	-	788.939	819.364	848.589	861.239	873.803	886.281
Nüfus Artış Hızı (%)	10,6	-	-	19,17	18,6	17,75	17,2	16,76	16,35
Yıllar	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Nüfus (Milyon Kişi)	898.673	-	-	722.065	733.789	736.884	740.643	757.93	762.366
Nüfus Artış Hızı (%)	15,98	-	-	16,11	16,10	4,21	5,13	23,07	5,84
Değerlendirme ve Sonuçlar <i>Türkiye’de nüfus artış hızı 1990 yılında %17 iken, 2005 yılında %12,3’e gerilemiştir. Ancak toplam nüfus artmaya devam etmiştir. 2008 yılı verilerine göre toplam nüfus 71.079.000 kişi, nüfus artış hızı ise %11,5’tir.</i> <i>Toplam nüfus artmaya devam etmektedir. Nüfusun kentsel alanlarda yoğunlaşması, bu alanlarda çevre üzerinde baskının artması anlamına gelmektedir.</i>									

NÜFUS		
GÖSTERGE: Kentsel nüfus oranı		
TANIM: Belirli bir tarihte kentsel alan olarak tanımlanmış 20.001 ve üzeri nüfusa sahip yerleşim yerlerinde yaşayan nüfusun toplam nüfus içindeki oranıdır.		
Kaynak: TÜİK		
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: 1990-2012 dönemi yıllık (1927, 1950 ve 1980 yılları da olacak şekilde) kırsal ve kentsel nüfus oranı (%),Türkiye geneli oranlarıyla karşılaştırılması		
Durum ve eğilimler; Veri formatı		
	İl ve İlçe Merkezleri (%)	Belde ve Köyler (%)
1927	24,22	75,77
1950	25,03	74,96
1980	43,91	56,08
1990	59,01	40,99
2000	64,90	35,10
2010	76,26	23,74
2011	76,80	23,20
2012	77,28	22,72
Değerlendirme ve Sonuçlar <i>Ülkemizde 1990 yılında %51,32 olan kentsel nüfus oranı 2000 yılında %59,25’e yükselmiştir. Hızlı kentleşme ile birlikte sosyal, ekonomik, demografik ve çevresel sorunlar ortaya çıkmıştır. Plansız kentleşme ve gecekondulaşma ile hizmet sunumu bakımından sorunlu kentler oluşmuş ve çevre sorunları hızla büyümüştür. Ülkemizde artan kentsel nüfus oranına paralel olarak kentlerde yaşanan çevre sorunlarının da artması olasılığı vardır.</i>		

1.2 SANAYİ

SANAYİ

GÖSTERGE: Sanayi Bölgeleri

TANIM: Sanayinin belli alanlarda yapılanmasını sağlamak, kentleşmeyi yönlendirmek, çevre sorunlarını önlemek gibi amaçlarla mal ve hizmet üretim bölgeleri olarak hizmet sunmayı amaçlayan organize sanayi bölgeleri vb. sanayi bölgelerinin sayısının, toplam alanlarının ve ildeki planlı sanayileşme oranının zaman serisinde ifade edilmesidir.

Kaynak: Sanayi İl Müdürlükleri, İl Sanayi Odası

Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: İlde bulunan sanayi kuruluşlarının sayısı, sektörlerine göre sanayi bölgelerinin (Organize Sanayi Bölgeleri, Küçük Sanayi Siteleri, Endüstri İhtisas Bölgesi ilan edilmiş alanlar, Büyük Sanayi Siteleri vb.) sayısı, kapasitesi, alanı (ha), OSB ve diğer sanayi alanlarında yer alan sanayi kuruluşlarının sayısının ildeki tüm sanayi kuruluşları sayısına oranı (%)

Durum ve eğilimler; (Şekil, çizelge ya da grafik yer alır)

Sektör Adı	1.Organize Sanayi Bölgesi 300 hektar üzerine kurulmuştur. Genişletme çalışmaları devam etmektedir.			
	Sayı	Oran %	Üretime Geçen	İnş./Proje Halinde
Tekstil Sektörü	48	34,04	37	2
Gıda Sektörü	39	27,67	34	0
Diğer sektörler	54	38,29	50	0
Toplam	141	100	121	2

2. Organize Sanayi Bölgesi 350 hektar toplam alan üzerine kurulmuştur.

Sektör Adı	Oran (%)	Toplam	Üretime Geçen	İnş Halinde	Proje Halinde
Tekstil	30.0	46	32	13	1
Gıda	29.0	45	40	5	-
Mak-Yedek Parça	17.0	26	15	11	-
Diğerleri	24.0	37	25	12	-
Toplam	100	154	112	41	1

Değerlendirme ve Sonuçlar.

Sanayileşme ile birlikte ihtiyaç duyulan iş gücü sayısı artarak işsizlik oranında azalmalar olmakta, ancak çevrenin de kirlilik yükü hissedilir derecede artmaktadır.

SANAYİ

GÖSTERGE: Madencilik

TANIM: Bu gösterge, İLde yer alan farklı ruhsatlandırma grubuna göre verilen bir yılda kayıt altına alınmış maden ocakları, zenginleştirme tesisleri ve depolama alanlarının miktarının yıllara göre değişimini gösterir.

Kaynak: İl Özel İdare, MİGEM

Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: Türlerine göre maden ocağı ve tesisi sayısı, alanları (ha) ve yıllara göre değişimleri (%),

Durum ve eğilimler; (Şekil, çizelge ya da grafik yer alır)

Yıllar	Maden ocağı ve zenginleştirme tesisi sayısı
2000-2002	15
2003	18
2004	15
2005	10
2006	17
2007	33
2008	17
2009	16
2010	39
2011	21
2012	35

Değerlendirme ve Sonuçlar.

İlimizde özellikle 2007 yılından sonra maden ocaklarının sayısı artmıştır. Doğal kaynaklarımızın ortaya çıkarılarak üretimde girdi olarak kullanılmasının ülke ekonomisine de katkısı olmaktadır. Ancak bununla birlikte de çevre sorunlarından artışlar gözlenmektedir.

2. İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ

İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ

GÖSTERGE: Sıcaklık

TANIM: Gösterge, ildeki yıllık ortalama sıcaklık değişimi ve Türkiye ortalamalarıyla karşılaştırılmasını ifade etmektedir.

Kaynak: Meteoroloji Genel Müdürlüğü

Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: İl için 1970-2012 yılları arası yıllık ortalama sıcaklık değerleri (°C), Türkiye Ortalama Değerleri

Durum ve eğilimler; (Şekil, çizelge ya da grafik yer alır)

Veri formatı

	1970*	1971	1972	1973	1974	1975	1976	1977	1978	1979
Türkiye ort. sıcaklık	13.2	13.2	13.2	13.2	13.2	13.2	13.2	13.2	13.2	13.2
İlin ort. sıcaklık	14.5	13.3	12.4	13.0	13.2	13.4	12.1	13.4	13.9	14.5

***1970-2012 yılları arasında Türkiye ortalama sıcaklığı: 13.2°C**

	1980	1981	1982	1983	1984	1985	1986	1987	1988	1989
Türkiye ort. sıcaklık	13.2	13.2	13.2	13.2	13.2	13.2	13.2	13.2	13.2	13.2
İlin ort. sıcaklık	13.3	14.3	13.0	13.0	13.6	13.8	14.0	13.2	12.7	14.5

	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999
Türkiye ort. sıcaklık	13.2	13.2	13.2	13.2	13.2	13.2	13.2	13.2	13.2	13.2
İlin ort. sıcaklık	13.6	13.5	11.5	12.7	14.6	13.9	14.3	13.2	14.8	14.7

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Türkiye ort. sıcaklık	13.2	13.2	13.2	13.2	13.2	13.2	13.2	13.2	13.2	13.2
İlin ort. sıcaklık	13.6	15.1	14.0	14.1	14.1	14.0	14.8	14.5	14.4	14.5

	2010	2011	2012
Türkiye ort. sıcaklık	13.2	13.2	13.2
İlin ort. sıcaklık	16.5	14.2	14.1

Değerlendirme ve Sonuçlar.

Durum ve eğilimlerde sunulan verilerin değerlendirildiği ve bu değerlendirmenin özetlendiği bölümdür. İlimizde 2001 yılından sonra yıllık ortalama sıcaklıklar Türkiye ortalamasının 1-3 C üzerine çıkmıştır.

İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ

GÖSTERGE: Yağış

TANIM: Birim alana düşen ortalama yağış miktarının zaman serisinde ifade edilmesidir.

Kaynak: Meteoroloji Genel Müdürlüğü

Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: İl için 1970-2012 yılları arası yıllık ortalama yağış miktarları (kg/m²)

Durum ve eğilimler; (Şekil, çizelge ya da grafik yer alır)

Veri formatı

	1970*	1971	1972	1973	1974	1975	1976	1977	1978	1979
ortalama (kg/m²)	293.7	435.6	380.6	380.2	343.8	297.4	557.7	323.8	350.2	571.7

	1980	1981	1982	1983	1984	1985	1986	1987	1988	1989
ortalama (kg/m²)	427.3	424.9	309.3	504.0	390.3	252.0	428.7	420.7	597.4	277.3

	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999
ortalama (kg/m²)	279.8	344.9	417.1	419.2	336.8	379.0	438.5	380.7	407.9	253.4

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
ortalama (kg/m²)	332.2	316.2	351.3	395.0	370.3	321.5	353.9	307.9	274.5	359.5

	2010	2011	2012
ortalama (kg/m²)	287.6	362.5	405.2

Değerlendirme ve Sonuçlar.

Durum ve eğilimlerde sunulan verilerin değerlendirildiği ve bu değerlendirmenin özetlendiği bölümdür.

İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ

GÖSTERGE: Deniz suyu yüzey sıcaklığı

TANIM: Bu gösterge, deniz suyu yüzey sıcaklığının 1975'ten bu yana yıllık değişimini ifade eder.

Kaynak: Meteoroloji Genel Müdürlüğü

Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: Denize kıyısı olan iller için 1975'ten bu yana uzun yıllar ortalama deniz suyu yüzey sıcaklığı değerleri (°C)

Durum ve eğilimler; (Şekil, çizelge ya da grafik yer alır)

Veri formatı

	1975			2010	2011	2012
Yıllık Ortalama										

İlimizin denize kıyısı bulunmadığı için tablo doldurulmamıştır.

Değerlendirme ve Sonuçlar.

Durum ve eğilimlerde sunulan verilerin değerlendirildiği ve bu değerlendirmenin özetlendiği bölümdür.

3.HAVA KALİTESİ

HAVA KALİTESİ

GÖSTERGE: Hava Kirleticileri

TANIM: Bu gösterge; havadaki SO₂ ve PM₁₀ konsantrasyon miktarını göstermektedir. (SO₂ yakıtların doğal olarak yapısında bulunan kükürt bileşiklerinin yanma esnasında açığa çıkmasıyla oluşan kirletici, boğucu, renksiz ve asidik gazdır. Partikül maddeler, gaz halindeki emisyonların kimyasal dönüşümü ve yığın halinde şekillenmesi ile oluşur. 5-10 mikrometre çaplı partiküller, asılı partikül olarak tanımlanır. Genel olarak heterojen karışımları içerir ve karakteristikleri bir yerden bir başka yere önemli değişiklik gösterir. Çapı 10 mikrometre altındaki partiküller maddelere PM₁₀ denir.)

Kaynak: Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü

Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: İlde oluşan SO₂ ve PM₁₀ miktarları ortalamalarının yıllara göre değişimi ve yıllık olarak aşım gün sayısı değişimi (İldeki ölçüm istasyonlarının kurulma tarihinden itibaren)

Durum ve eğilimler; (Şekil, çizelge ya da grafik yer alır)

YILLAR	SO ₂ (ORTALAMA DEĞER)	PM (ORTALAMA DEĞER)
2005	61,28	49
2006	60,14	69,85
2007	54,45	45
2008	44,3	56,5
2009	12,25	60
2010	17	82,5

Değerlendirme ve Sonuçlar.

İlimizde ısınma amaçlı doğalgaz kullanımının artmasıyla birlikte hava kirliliğinde önemli derecede azalmalar görülmüştür. Trafikten kaynaklanan egzoz emisyonların kontrolü içinde Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü ve İl Emniyet Müdürlüğü'nün yapmış olduğu denetimlerle trafikten kaynaklı kirlilik yükünün azaltılması sağlanmaktadır.

4. SU-ATIKSU

SU-ATIKSU

GÖSTERGE: Su Kullanımı

TANIM: Bu gösterge belediye, sulama, içme ve kullanma, sanayi olmak üzere sektörel bazda kaynaklardan çekilen toplam su miktarını gösterir.

Kaynak: DSİ, TUIK

Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi:

Durum ve eğilimler; (Şekil, çizelge ya da grafik yer alır)

Veri Formatı

	1994		2004		2008		2010		2030	
	milyar m ³	%	milyar m ³	%	milyar m ³	%	milyar m ³	%	milyar m ³	%
Toplam	-		-		-		-		-	
Sulama	-		-		-		-		-	
İçme-Kullanma	49.750		97.104		58.916		48.547		-	
Sanayi	-		-		-		-		-	

Değerlendirme ve Sonuçlar.

2012 yılında il merkezinde 21.750.825 m³ içmesuyu tahakkuku yapılmış olup bunun 19.291 m³ sanayide kullanılmıştır.

SU-ATIKSU**GÖSTERGE: Belediye İçme Kullanma Suyu Kaynakları**

TANIM: Belediyeler tarafından içme ve kullanma suyu temin edilen baraj, kuyu, doğal kaynak, göl ve gölet olmak üzere çekilen suyun kaynaklarına göre oranını ifade etmektedir.

Kaynak: TUİK

Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: İlde 1990 ve sonrasında, baraj, kuyu, doğal kaynak, göl ve göletlerden çekilen su miktarı, toplam çekilen su miktarı, (%)

Durum ve eğilimler; (Şekil, çizelge ya da grafik yer alır)

Veri Formatı

Belediye İçme ve Kullanma Suyu Şebekesi İçin Kaynaklara Göre Çekilen Su Miktarı (1000 m ³ /yıl)					
	Baraj	Kuyu	Kaynak	Akarsu	Göl-Gölet
1994	-	1.245	48.505	-	-
1995	-	966	49.414	-	-
1996	-	1.378	44.867	-	-
1997	-	1.079	71.511	-	-
1998	-	1.857	55.785	-	-
2001	-	2.583	65.473	126	240
2002	-	3.901	71.883	31	1.472
2003	-	3.021	74.231	-	1.619
2004	-	3.329	72.608	-	1.619
2006	-	4.484	92.526	-	95
2008	-	4.063	54.663	100	90
2010	-	2.475	46.072	-	-

Değerlendirme ve Sonuçlar.

Malatya merkezi ve 10 belediyenin içmesuyu ihtiyacı, Malatya ya 22 km uzaklıktaki Gündüzbey-Pınarbaşı membasından temin edilmektedir. Gündüzbey Kozluk mevkiinde bulunan su kaynağı Malatya Belediyesi tarafından yaklaşık olarak **1935**'den beri kullanılmaktadır.

SU-ATIKSU**GÖSTERGE: Atıksu Arıtma Tesisi İle Hizmet Veren Belediyeler**

TANIM: Bu gösterge atıksu arıtma tesisi ile hizmet veren belediye sayısını ve atıksu arıtma tesislerine bağlı nüfusun yüzdelik oranını ifade eder.

Kaynak: TÜİK, Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü

Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: İldeki 1994 yılı ve sonrası atıksu arıtma tesislerine bağlı nüfus, tüm il nüfusu, oranları (%)

Durum ve eğilimler; (Şekil, çizelge ya da grafik yer alır)

Veri Formatı

YILLAR	1994	1998	2002	2004	2006	2008	2010	2011	2012
Atıksu Arıtma Tesisi ile Hizmet Veren Belediye Sayısı	1	1	1	6	11	12	10	-	-
Arıtma Tesisine Bağlı Belediye Nüfusunun Toplam Belediye Nüfusuna Oranı (%)	2	2	2	63	77	77	78	-	-

Değerlendirme ve Sonuçlar.

Malatya Atık Su Arıtma Tesisi projesinin amacı Malatya şehri ve komşu belde ve ilçe belediyelerinin atık sularının çevre ve sağlık koşulları gözetilerek bertaraf edilmesidir. Malatya Atık Su Arıtma Tesisi, özellikle Karakaya Barajı olmak üzere, bölgedeki yerüstü sularının ve kırsal alanda yaşayan halkın sosyal ekonomik yaşam şartlarının iyileştirilmesinde katkıda bulunmaktadır.

SU-ATIKSU									
GÖSTERGE: Kanalizasyon şebekesi ile hizmet verilen belediye sayıları ve nüfusu									
TANIM: Bu gösterge 1994 yılı ve sonrası kanalizasyon şebekesi ile hizmet verilen belediye sayısı ve bağlı nüfus, Kanalizasyon şebekesi ile hizmet verilen nüfusun belediye nüfusu içindeki oranı (%)									
Kaynak: TUİK, Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü									
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: İldeki 1994 yılı ve sonrası kanalizasyon şebekesi ile hizmet verilen belediye sayısı ve bağlı nüfus, Kanalizasyon şebekesi ile hizmet verilen nüfusun belediye nüfusu içindeki oranı (%)									
Durum ve eğilimler; (Şekil, çizelge ya da grafik yer alır)									
Veri Formatı									
YILLAR	1994	1998	2002	2004	2006	2008	2010	2011	2012
Kanalizasyon şebekesi ile hizmet verilen belediye sayısı	24	39	41	41	47	47	48		
Kanalizasyon şebekesi ile hizmet verilen nüfusun belediye nüfusu içindeki oranı (%)	78	90	90	91	94	93	93		99
Değerlendirme ve Sonuçlar. <i>Durum ve eğilimlerde sunulan verilerin değerlendirildiği ve bu değerlendirmenin özetlendiği bölümdür.</i> <i>İlimizde imar planında açılan yeni yollar, daha önceleri kanalizasyon hattı olmayan bölgeler ile kanalizasyon hattı olup ta yetersiz kalan ve sürekli sorun yaşanan bölgelere döşenen kanalizasyon hattı ile nüfusun hemen hemen tamamı kanalizasyon sisteminden faydalanmaktadır. Kanalizasyon sistemi de Atıksu arıtma tesisi ile sonlanmaktadır.</i>									

SU-ATIKSU									
GÖSTERGE: Sanayiden Kaynaklanan Atıksu ve Bertarafı									
TANIM: Bu gösterge yıllar itibariyle sanayi faaliyetlerinden kaynaklanan atıksu miktarları, atıksu arıtma tesisi ile hizmet veren sanayi bölgeleri ve oluşan atıksuyun arıtılma oranını ifade eder.									
Kaynak: TUİK, Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü									
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: Yıllara göre, ildeki sanayi bölgelerinden ve diğer sanayiden kaynaklanan atıksu miktarı, arıtma tesisi sayısı ve arıtılan atıksuyun kısmının toplam atıksu miktarına oranı (%)									
Durum ve eğilimler; (Şekil, çizelge ya da grafik yer alır)									
<i>İlimizde iki Organize Sanayi Bölgesi (OSB) vardır. 1. OSB arıtma tesisi faaliyette olup, 2. OSB'nin inşaat aşaması 2012 yılında devam etmiştir. Çevre İzin süreci devam etmektedir.</i>									
Değerlendirme ve Sonuçlar. <i>Durum ve eğilimlerde sunulan verilerin değerlendirildiği ve bu değerlendirmenin özetlendiği bölümdür.</i>									

5. ARAZİ KULLANIMI

ARAZİ KULLANIMI							
GÖSTERGE: Arazi Kullanımı							
TANIM: Bu gösterge CORINE Arazi Örtüsü kategorilerine göre göreceli arazi örtüsü dağılımını gösterir.							
Kaynak: Orman ve Su İşleri Bakanlığı web sayfası							
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: 1990, 2000 ve 2006 yılları arazi kullanımlarının miktarı (ha) ve değişim oranı (%).							
Durum ve eğilimler; (Şekil, çizelge ya da grafik yer alır)							
Veri Formatı							
	ALAN BÜYÜKLÜĞÜ						ALANDA ARTIŞ(+) /AZALIŞ (-)
Arazi Sınıfı	1990		2000		2006		(m ²)
	km ²	%	km ²	%	km ²	%	
1. Yapay Bölgeler	65.83	0.533	79	0.64	76.62	0.620	artış
2. Tarımsal Alanlar	4533.36	36.73	4527.33	36.68	4523.44	36.64	azalış
3. Orman yeri ve Yarı Doğal Alanlar	7.57	61.37	7.56	61.58	7.57	61.33	-
4. Sulak Alanlar	2.43	0.01	2.43	0,01	2.43	0.01	-
5. Su Yapıları	0.16	1.33	0.16	1.37	0.16	1.37	-
TOPLAM							
Değerlendirme ve Sonuçlar. Yapay bölgelerde yıllar itibari ile bir artış gözlenmektedir. Bu artışta Endüstriyel ve Ticari Birimlerde ve Sürekliliği olmayan kentsel yerleşim alanlarındaki büyümeden kaynaklanmaktadır.							

6. TARIM

TARIM		
GÖSTERGE: Kişi Başına Tarım Alanı		
TANIM: Toplam ekilebilir tarım arazisinin, toplam nüfusa oranı olarak ifade edilir.		
Kaynak: TÜİK		
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: Ekilebilir arazi toplamı (ha) ve toplam nüfus (kişi), kişi başına tarım arazisi (ha/kişi)		
Durum ve eğilimler; (Şekil, çizelge ya da grafik yer alır)		
2012 yılı için		
Ekilen alan (da)	Toplam nüfus	Kişi başına tarım arazisi (da/kişi)
1 181 845	762.366	1.55
Değerlendirme ve Sonuçlar. İlimizde yapılan bahçe tarımın %96'sı kayısı yetiştiriciliğidir. Yıllar itibari ile ekilen buğday alanlarında azalma görülmekle birlikte arpa ekilen alanlarda da artış söz konusu olmaktadır. Bu artış ile birlikte et üretiminde de bir artış olduğu görülmektedir. Bu bilgiler ışığında ilimizde hayvancılığın arttığını söyleyebiliriz.		

TARIM**GÖSTERGE: Kimyasal Gübre Tüketimi**

TANIM: Tarımsal alanlarda kullanılan gübre miktarını ve hektar başına kullanılan mineral azot, fosfor ve potas miktarını gösterir.

Kaynak: Gıda, Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlükleri, TÜİK

Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: Yıllık toplam gübre tüketimi (ton), toplam tarımsal alan (ha), hektar başına kullanılan gübre ve mineral azot, fosfor ve potas miktarı (ton/ha)

Durum ve eğilimler; (Şekil, çizelge ya da grafik yer alır)

2012 Yılı Gübre Kullanımı İle İlgili Bilgiler Aşağıda Yer Almaktadır.

Bitki Besin Maddesi (N,P,K olarak)	Bitki Besin Maddesi Bazında Kullanılan Miktar (ton)	İlde Ticari Gübre Kullanılarak Tarım Yapılan Toplam Alan (ha)
Azot	5956	225040
Fosfor	2121	
Potas	227	

Değerlendirme ve Sonuçlar.

Yukarıdaki tabloda da görüldüğü üzere gübrenin bitki besin maddesi olarak kullanımı, ticari gübre olarak kullanılmasından oldukça düşüktür. İlimizde kimyevi gübre satışları denetlenerek, gerekli görülmesi halinde alınan numunelerde analizler yaptırılarak standartların dışında ürün satılması önlenmeye çalışılmaktadır.

TARIM**GÖSTERGE: Tarım İlacı Kullanımı**

TANIM: Toplam tarım ilacı kullanımını (ton birimiyle aktif bileşen) ve hektar başına düşen tarım ilacı miktarıdır.

Kaynak: Gıda, Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlükleri, TÜİK

Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: Yıllık toplam tarım ilacı tüketimi (ton), toplam tarımsal alan (ha), hektar başına düşen tarım ilacı (ton/ha)

Durum ve eğilimler; (Şekil, çizelge ya da grafik yer alır)

Kimyasal Maddenin Adı	Kullanım Amacı	Miktarı (ton)	İlde Tarımsal İlaç Kullanılarak Tarım Yapılan Toplam Alan (ha)
Insektisitler	Bitki Hastalık ve Zararlıları Mücadelesi Amacıyla kullanılmıştır.	27.847,8	206.979,5
Herbisitler		14.750	
Fungisitler		1.526.417	
Rodentisitler		2.400	
Nematositler		2.560	
Akarisitler		3.000	
Demir preparatlar			
Kışlık ve Yazlık Yağlar			
TOPLAM		1.574.974,8	

Değerlendirme ve Sonuçlar.

Tarladan sofraya güvenli ürün ulaştırılması amacına yönelik olarak İlimizde yapılan bitkisel üretim faaliyetlerinde üreticilerimizin yetiştirdikleri ürünlerde kullandıkları kimyasalların kayıt altına alınması ve izlenebilirliğinin sağlanması amacıyla 2008 yılında özellikle kayısı ve kiraz üreticileri ile ilgili çalışmalar başlatılmış ve çalışmalar devam etmektedir. 2011 yılında kayısı ve kiraza ilave olarak 14 ürün daha (domates, elma, bağ, ceviz, erik, şeftali, ayva, armut v.s) kayıt altına alma çalışmalarına başlanmıştır.

TARIM**GÖSTERGE: Organik Tarım**

TANIM: Toplam kullanılan tarımsal alanın oranı olarak organik tarım alanı (organik olarak ekilen mevcut alanların ve organik tarıma geçiş sürecinde olan alanların toplamı) payıdır.

Kaynak: Gıda, Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlükleri

Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: Organik alanların toplam alanı (ha), Toplam tarım alanına oranı (%), Türkiye toplam organik tarım alanı içerisindeki oranı (%), Organik Tarım Alanında Toplam Üretim Miktarı (ton)

Durum ve eğilimler; (Şekil, çizelge ya da grafik yer alır)

Veri Formatı

Yıllar	Toplam üretim		Üretim miktarı	
	Alan (ha)	Artış* (%)	Miktar (ton)	Artış* (%)
2009	26.969,85		12.946.6	
2010	53.707,5		19.826,257	
2011	24.682,5		10.188,78	

*Artışlar 2002 yılı baz alınarak hesaplanmıştır.

Değerlendirme ve Sonuçlar.

Organik Tarım (Ekolojik Tarım) üretiminde kimyasal girdi kullanmadan üretimden tüketime kadar her aşaması kontrollü ve sertifikalı bir üretim biçimidir. Organik tarımın amacı toprak ve su kaynakları ile havayı kirletmeden çevre, bitki, hayvan ve insan sağlığını korumaktır. Bu üretim sisteminde kimyasal gübre ve her türlü ilaç kullanımı azaltılmaktadır. Ürün çeşitliliği temel kurallardan biri olup amaç çevreyi korumaktır. Dolayısı ile kimyasal kalıntı içermeyen kaliteli tarım ürünü üretmeyi; biyolojik mücadele, erken uyarı gibi sistemler, mineral gübreler ve doğal olarak elde edilen gübreleri kullanmakla gerçekleştirilen bir üretim sistemidir.

7. ORMAN

ORMAN

GÖSTERGE: Ormanlık Alanlar

TANIM: Orman alanlarının toplam büyüklüğünü ve yıllara göre değişimini ifade eder.

Kaynak: Orman Bölge Müdürlükleri

Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: İldeki toplam orman alanı (ha), yıllık değişimi (ha/yıl), Orman vasfına göre dağılımı (%), ağaç türleri, sayıları ve oranları (sayı, %)

Durum ve eğilimler; (Şekil, çizelge ya da grafik yer alır)

İLÇE ADI	ORMANLIK ALAN (HA)
İL TOPLAMI	166.009,52
MERKEZ İLÇE	9.270,9
AKÇADAĞ	7.418,5
ARAPGİR	22.059,5
ARGUVAN	15.759,8
BATTALGAZI	688,4
DARENDE	3.091
DOĞANŞEHİR	27,616
DOĞANYOL	5.470,5
HEKİMHAN	35.492,5
KALE	1.384,1
KULUNCAK	2.827,5
PÜTÜRGE	53.612,9
YAZIHAN	3.332,6
YEŞİLYURT	5.573,7

Değerlendirme ve Sonuçlar.

Ağaçlandırma Seferberliği kapsamında ilimizde 6900 ha alanda, ağaçlandırma, erozyonla kontrolü, rehabilitasyon ve mera ıslahı çalışmaları yapılmıştır.

8. BALIKÇILIK

BALIKÇILIK											
GÖSTERGE: Balıkçılık											
TANIM: Her yıl, denizlerde avcılığı yapılan balıklar (denize kıyısı olan iller için), kabuklu deniz ürünleri ve yumuşakçalar ile iç sularda avlanan tatlı su ürünleri ile yetiştiricilik ürünleri olmak üzere üretilen balık miktarını gösterir. Üretime ilişkin veri yakalandığı zamanki ağırlığı olan canlı ağırlık ile ifade edilir.											
Kaynak: Gıda, Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlükleri											
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: Kıyı şeridi uzunluğu (km), deniz alanı ve iç su alanı (ha), Su ürünleri üretimi (bin ton) ve yıllara göre değişimi (%), Balık türlerinin dağılımı (%)											
Durum ve eğilimler; (Şekil, çizelge ya da grafik yer alır)											
Veri Formatı											
YILLAR	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
İçsu Avcılığı	157	179	205	263	149	144	143	107	93	87	75
Yetiştiricilik Ürünleri	86	103	215	286	349	448	914	1989	2300	3187	4677
(birim:bin ton)											
Değerlendirme ve Sonuçlar. Malatya su ürünleri üretimi yönünden zengin illerden biridir. Balık yetiştiriciliği son yıllarda hızla artarak, avcılık ile elde edilen üretimin üç katına yaklaşmıştır.											

9. ALTYAPI VE ULAŞTIRMA

ALTYAPI VE ULAŞTIRMA											
GÖSTERGE: Karayolu ve Demiryolu Ağı											
TANIM: İldeki toplam karayolu (otoyollar, devlet yolları, il yolları) ve demiryolu gelişimi ve uzunluğunu ifade eder.											
Kaynak: Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bölge Müdürlükleri											
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: Yıllara göre karayolu ve demiryolu uzunlukları (km)											
Durum ve eğilimler; (Şekil, çizelge ya da grafik yer alır)											
Veri Formatı											
	Demiryolu										
	MALATYA-NARLI(Kahramanmaraş)										97,489 km
	MALATYA-ÇETİNKAYA(Sivas)										104,200 km
	MALATYA-YOLÇATI(Elazığ)										33,441 km
	TOPLAM YOL UZUNLUĞU										235,130 km
	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Karayolu Ağ Uzunluğu (km)	1044	1044	1044	1044	1044	1044	1066	1066	1061	1061	1061
Demiryolu Ağ Uzunluğu (km)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Değerlendirme ve Sonuçlar. Durum ve eğilimlerde sunulan verilerin değerlendirildiği ve bu değerlendirmenin özetlendiği bölümdür.											

ALTYAPI VE ULAŖTIRMA

GÖSTERGE: Motorlu Kara TaŖıtı Sayısı

TANIM: İlerdeki, Otomobil (arazi taŖıtı dahil), Minibüs, Otobüs, Kamyonet, Kamyon, Motosiklet, Özel Amaçlı TaŖıtlar, Yol ve İş Makinaları ve Traktör toplamından ibaret motorlu kara taŖıt sayısını ifade eder

Kaynak: TÜİK

Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: Yıllara göre motorlu kara taŖıtı sayısı, taŖıt kategorileri ve toplam araç sayısı içerisindeki oranları (%), İlerdeki kişi başına düşen araç sayısı

Durum ve eğilimler; (Şekil, çizelge ya da grafik yer alır)

Yıllar	Binek Otomobil	Hafif Ticari	Ağır Ticari	Diğerleri	Toplam
2009	47144	19903	22714	8779	98540
2010	51311	22282	23511	8966	106070
2011	55990	26028	22840	9016	117316
2012-2013 yılı Nisan	61974	27902	5970	29328	125.174

Değerlendirme ve Sonuçlar.

İlimizde yıllar itibari ile trafiğe kayıtlı taŖıt sayısında artışlar gözlenmekte olup, çevreye verilen kirlilik yükü de buna bağılı olarak artmaktadır.

10. ATIK

ATIK

GÖSTERGE: Belediyeler Tarafından ya da Belediye Adına Toplanan Atık ve Bertarafı

TANIM: Bu gösterge, il içinde, belediyeler tarafından ya da belediyeler adına toplanan katı atıkların miktarı ve düzenli depolama oranını ifade eder. Belediye atıklarının en önemli miktarı haneler tarafından üretilen atıklardır. Ayrıca alım-satım ve ticaret kuruluşları, ofis binaları, kurum ve küçük işyeri atıklarını da kapsamaktadır

Kaynak: TÜİK

Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: Yıllık olarak belediyelerce ya da belediye adına toplanan katı atıklar (Ton), Düzenli Depolanan Katı Atık Miktarı (ton) ve oranı (%)

Durum ve eğilimler; (Şekil, çizelge ya da grafik yer alır)

Yıllar	Belediyelerce ya da belediye adına toplanan katı atıklar (Ton)	Düzenli Depolanan Katı Atık Miktarı (ton) ve oranı (%)
2010	208.383	-
2008	270.773	-
2006	264.962	-
2004	267.138	-
2003	273.194	-

İlimizde katı atık düzenli depolama tesisi yapımı çalışmalarını devam etmektedir.

Değerlendirme ve Sonuçlar.

İlimizde katı atıklar belediye tarafından düzenli olarak toplanmaktadır. Ancak düzenli depolama alanı inşaat aşamasını devam ettiği için atıklar bu aşamada düzenli depolanmamaktadır.

ATIK
GÖSTERGE: Katı Atıkların Düzenli Depolanması
TANIM: İldeki katı atık tesisi sayısı ve hizmet verilen nüfus oranını ifade eder.
Kaynak: Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: İldeki katı atık tesis sayısı, katı atık düzenli depolama hizmeti veren belediye sayısı ve nüfus, hizmet verilen nüfusun tüm il nüfusuna oranı (%)
Durum ve eğilimler; (Şekil, çizelge ya da grafik yer alır)
<p>İlimizde katı atıkların düzenli depolanması ve bertarafına yönelik katı atık tesisinin yapımı Malatya Belediyeler Birliği tarafından yürütülmektedir. 22.08.2011 tarihinde ihalesi yapılan katı atık bertaraf ve düzenli depolama tesisi 1.etap inşaatı çalışmaları devam etmektedir.</p> <p>Mevcut durumda 2010 yılı TÜİK verilerine göre atık hizmeti verilen belediye sayısı 47 olup, toplam nüfus 610.823 kişidir. Atık toplama hizmeti verilen nüfusun tüm il nüfusuna oranı ise % 79 dur. Belediye nüfusu içindeki oranı ise % 95'dir.</p>
Değerlendirme ve Sonuçlar.
<p>Malatya Belediyeler Birliği (MBB) toplam nüfusu 629.618 'dir. Birliğe 3 İlçe Belediyesi ve 13 Belde Belediyesi üyedir. Tesisin inşaatı tamamlandıktan sonra üye belediye sayısı artacak olup , aktarma istasyonları yapılarak atıkların bertaraf alanına taşınması sağlanacaktır.</p>

ATIK														
GÖSTERGE: Tıbbi Atıklar														
TANIM: İl için, Ayrı olarak toplanan tıbbi atık miktarlarının yıllık olarak belirtilmesi ve toplanan tıbbi atıkların bertaraf yöntemlerinin oransal olarak ifade edilmesidir														
Kaynak: Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü														
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: Toplanan tıbbi atık miktarı (ton), yöntemlerine göre bertaraf oranları (%) ve bertaraf tesisi sayısı														
Durum ve eğilimler; (Şekil, çizelge ya da grafik yer alır)														
<table border="1"> <thead> <tr> <th></th> <th>2007</th> <th>2008</th> <th>2009</th> <th>2010</th> <th>2011</th> <th>2012</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Tıbbi Atık Miktarı (ton)</td> <td>-</td> <td>-</td> <td>810.947,09kg</td> <td>833.233,40kg</td> <td>825.540,40kg</td> <td>960.336,90kg</td> </tr> </tbody> </table>		2007	2008	2009	2010	2011	2012	Tıbbi Atık Miktarı (ton)	-	-	810.947,09kg	833.233,40kg	825.540,40kg	960.336,90kg
	2007	2008	2009	2010	2011	2012								
Tıbbi Atık Miktarı (ton)	-	-	810.947,09kg	833.233,40kg	825.540,40kg	960.336,90kg								
Değerlendirme ve Sonuçlar.														
<p>İlimizdeki sağlık kuruluşlarında oluşan tıbbi atıkların toplanması, taşınması ve ayrı depolanması işlemine 2002 yılında başlanılmıştır. Katı atık depolama sahasında, Tıbbi Atıkların Kontrolü Yönetmeliği çerçevesinde ayrı olarak hazırlanmış lotlarda tıbbi atıklar depolanmaktaydı. Katı Atık Düzenli Depolama alanında inşaa edilen tıbbi atık sterilizasyon tesisi 2011yılı Kasım ayında faaliyete geçmiştir. Tesis saat'te 1.5 ton tıbbi atık sterilize edecek kapasiteye sahiptir. İlimiz Merkez ve İlçelerin Sağlık kuruluşlarından günlük oluşan yaklaşık 3,5-4 ton tıbbi atığın sterilizasyonunu gerçekleştirmektedir.</p>														

ATIK																		
GÖSTERGE: Atık Yağlar																		
TANIM: İl içinde toplanan atık yağların miktarını ve geri kazanım ya da bertaraf oranlarını ifade eder.																		
Kaynak: Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü																		
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: Yıllar itibariyle ilde toplanan atık yağın türlerine göre miktarı (ton), bertarafa ve geri kazanıma ilişkin oranları (%)																		
Durum ve eğilimler; (Şekil, çizelge ya da grafik yer alır)																		
<table border="1"> <thead> <tr> <th>Yıl</th> <th>İşlenen atık yağ miktarı (ton)</th> <th>Geri kazanılan atık yağ miktarı (ton)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>2008</td> <td>113.040</td> <td>21.598</td> </tr> <tr> <td>2009</td> <td>701.720</td> <td>270.931</td> </tr> <tr> <td>2010</td> <td>55.730</td> <td>43.651</td> </tr> <tr> <td>2011</td> <td>574.789</td> <td>228.075</td> </tr> <tr> <td>2012</td> <td>450.070</td> <td>202.041</td> </tr> </tbody> </table>	Yıl	İşlenen atık yağ miktarı (ton)	Geri kazanılan atık yağ miktarı (ton)	2008	113.040	21.598	2009	701.720	270.931	2010	55.730	43.651	2011	574.789	228.075	2012	450.070	202.041
Yıl	İşlenen atık yağ miktarı (ton)	Geri kazanılan atık yağ miktarı (ton)																
2008	113.040	21.598																
2009	701.720	270.931																
2010	55.730	43.651																
2011	574.789	228.075																
2012	450.070	202.041																
<p>Değerlendirme ve Sonuçlar. <i>Atık motor yağları dahil atık yağlar ile bu yağların işlenmesi sonucu çıkan atıkların insan ve çevreye zarar verecek şekilde sahada boşaltılması, depolanması, doğrudan veya dolaylı bir biçimde yüzeysel sular ile yeraltı suyuna, denizlere, drenaj sistemleri ile toprağa verilmesi mevcut düzenlemeler ile belirlenen limitleri aşarak hava kirliliğine neden olacak şekilde işlenmesi veya yakılması yasaktır. İlimizde 1 atık yağ geri kazanım tesisi bulunmaktadır.</i></p>																		

ATIK
GÖSTERGE: Bitkisel Atık Yağlar
TANIM: İl içinde toplanan bitkisel atık yağların miktarını ve geri kazanım-bertaraf oranlarını ifade eder.
Kaynak: Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: Yıllar itibariyle ilde toplanan bitkisel atık yağın türlerine göre miktarı (ton), bertarafa ve geri kazanıma ilişkin oranları (%)
Durum ve eğilimler; (Şekil, çizelge ya da grafik yer alır)
<p><i>İlimizde 2013 yılı Mayıs ayında bir firma bitkisel atık yağ toplamak için lisans almıştır. 2013 yılı eylül ayı itibari ile 11.649 ton bitkisel atık yağ toplanmıştır. İlimizde bertaraf ve geri kazanım tesisi olmayıp toplanan bitkisel atık yağlar lisanslı firma tarafından şehir dışındaki lisanslı geri kazanım tesislerine gönderilmektedir.</i></p>
<p>Değerlendirme ve Sonuçlar. <i>Bitkisel atık yağların toplanması konusunda halkı bilinçlendirme çalışmaları devam etmektedir.</i></p>

ATIK					
GÖSTERGE: Ambalaj Atıkları					
TANIM: İl içerisinde oluşan ambalaj atıklarının miktarlarını ve geri kazanımına ilişkin bilgileri içerir.					
Kaynak: Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü					
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: Yıllara göre; Üretilen toplam ambalaj atık miktarı ve ambalaj cinsi (ton), geri kazanılan toplam ambalaj atık miktarı (ton), piyasaya sürülen ambalaj miktarı (ton), hedeflenen geri kazanım oranları (%), geri kazanılması gereken miktar (ton), kayıtlı ekonomik tesis sayısı ve lisanslı tesisi sayısı					
Durum ve eğilimler; (Şekil, çizelge ya da grafik yer alır)					
Ambalaj atıklarının toplanması ile ilgili olarak ilimizde lisanlı 2 firma bulunmaktadır.					
<i>Yıllar</i>	<i>Üretilen toplam ambalaj atık miktarı Ve ambalaj cinsi (kg)</i>	<i>Geri kazanılan toplam ambalaj atık miktarı (kg)</i>	<i>Piyasaya sürülen ambalaj miktarı (kg)</i>	<i>Hedeflenen geri kazanım oranları (%)</i>	<i>Geri kazanılması gereken miktar (kg)</i>
2008	191.062	-	-	-	-
2009	272.994	-	-	-	-
2010	10.066.454	53.751	1.591.438	37	19.888
2011	4.701.513	1.247.172	2.192.331	38	622.418
2012	4.333.529	1.419.897	5.511.373	40	941.509
Değerlendirme ve Sonuçlar.					
Yıllar itibari ile toplanan ve piyasaya sürülen ambalaj miktarından artışlar gözlenmiştir.					

ATIK	
GÖSTERGE: Ömrünü Tamamlamış Lastikler	
TANIM: Ömrünü tamamlamış lastiklerin toplanma miktarları, geri kazanım tesisleri ve çimento fabrikalarında ek yakıt olarak kullanılan miktarını ifade eder.	
Kaynak: Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü	
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: Yıllara göre, ömrünü tamamlamış lastiklerin toplanma miktarları ve geri kazanım tesislerinde ve çimento fabrikalarında ek yakıt olarak kullanılan miktarları (ton)	
Durum ve eğilimler; (Şekil, çizelge ya da grafik yer alır)	
<i>Yıllar</i>	<i>Ömrünü tamamlamış lastik miktarı (kg)</i>
2012	162.870
2013	81.700
Değerlendirme ve Sonuçlar.	
Ömrünü tamamlamış lastikler ilimizde toplanıp lisanlı bir firmaya gönderilmektedir. İlimizde çimento fabrikası olmadığı için buralara da gönderilememektedir.	

ATIK
GÖSTERGE: Ömrünü Tamamlamış Araçlar
TANIM: İl genelinde yıllar itibariyle hurdaya ayrılan araç sayısını vb. bilgileri ifade eder.
Kaynak: Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: Yıllar itibariyle hurdaya ayrılan araç sayısı
Durum ve eğilimler; (Şekil, çizelge ya da grafik yer alır) <i>İlimizde hurda araçları toplayan 3 tesis bulunmaktadır.</i>
Değerlendirme ve Sonuçlar. <i>İlimizde Ömrünü Tamamlamış (Hurda) Araç İşleme Tesisi olmadığı için şehir dışında anlaşma yapılan lisanslı firmalara gönderilmektedir.</i>

ATIK
Atık Elektrikli -Elektronik Eşyalar
TANIM: Atık elektrikli ve elektronik eşya toplama miktarları ve işleme tesis sayılarını ifade eder.
Kaynak: Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: Atık elektrikli ve elektronik eşya toplama miktarı (ton) ve işleme tesis sayısı
Durum ve eğilimler; (Şekil, çizelge ya da grafik yer alır) Atık elektrikli ve elektronik eşya toplama miktarları ile ilgili heniz bir veri birikimi sağlanmamıştır.
Değerlendirme ve Sonuçlar. <i>Atık elektrikli ve elektronik eşyalar ile ilgili olarak Malatya Belediyesi gerekli protokol çalışmalarını yapmıştır. Kısa bir süre sonrada daha eğitimler ve uygulamalar yapılmaya başlanacaktır.</i>

ATIK												
Maden Atıkları												
TANIM: İl genelinde, cevher tiplerine göre, zenginleştirme tesisi sayısı ve zenginleştirme proses atıklarının dağılımını ifade eder.												
Kaynak: Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü												
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: Yıllar itibariyle cevher tiplerine göre zenginleştirme tesisi sayısı, zenginleştirme proses atıkları miktarları (ton)												
Durum ve eğilimler; (Şekil, çizelge ya da grafik yer alır)												
<table border="1"> <thead> <tr> <th>Yıllar</th> <th>Cevher zenginleştirme tesisi sayısı</th> <th>Proses atık miktarları</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>2001</td> <td>1</td> <td>-</td> </tr> <tr> <td>2008</td> <td>1(kurşun-çinko)</td> <td>-</td> </tr> <tr> <td>2012</td> <td>1(demir)</td> <td>-</td> </tr> </tbody> </table>	Yıllar	Cevher zenginleştirme tesisi sayısı	Proses atık miktarları	2001	1	-	2008	1(kurşun-çinko)	-	2012	1(demir)	-
Yıllar	Cevher zenginleştirme tesisi sayısı	Proses atık miktarları										
2001	1	-										
2008	1(kurşun-çinko)	-										
2012	1(demir)	-										
Değerlendirme ve Sonuçlar. İlimizde çok fazla cevher zenginleştirme tesisi olmamakla birlikte mevcut tesisler denetlenerek oluşan proses atıklarının çevre kirliliği oluşturmaması için gerekli tedbirlerin alınması sağlanmaktadır.												

ATIK
Tehlikeli Atıklar
TANIM: İl genelinde, yıllar itibariyle toplanan tehlikeli atıkların miktarı ile geri kazanımı, yakma ve nihai bertaraf edilenlerin miktarlarını ifade eder.
Kaynak: Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: İl içinde toplanan tehlikeli atıkların miktarı (ton), ara depolama geri kazanım, yakma ve nihai bertaraf miktarları (ton) ve geri kazanım türlerine göre oranları (%)
Durum ve eğilimler; (Şekil, çizelge ya da grafik yer alır)
<i>Tehlikeli atık beyan sistemindeki bakım çalışmalarından dolayı bu bölümle ilgili bilgiler temin edilememiştir.</i>
Değerlendirme ve Sonuçlar. Durum ve eğilimlerde sunulan verilerin değerlendirildiği ve bu değerlendirmenin özetlendiği bölümdür.

11.TURİZM

TURİZM

Yabancı Turist Sayıları

TANIM: Bu gösterge, il düzeyinde bir yılda giriş çıkış yapan yerli ve yabancı turist sayısının yıllara göre değişimini ifade eder

Kaynak: Kültür ve Turizm İl Müdürlüğü

Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: İl düzeyinde 2000 yılı ve sonrasındaki yıllarda giriş yapan yerli ziyaretçi sayısı (kişi), yabancı ziyaretçi sayısı, bu sayıların yıllara göre değişimi (%), bir önceki yıl için ziyaretçi sayısının aylara göre dağılımı

Durum ve eğilimler; (Şekil, çizelge ya da grafik yer alır)

	2000-2004*	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Yerli Ziyaretçi Sayısı	-	83112	88115	83883	77591	61568	95024	102325	130693
Yabancı Ziyaretçi Sayısı	-	4313	2016	2262	1438	4751	2646	3599	4156

*2005 yılı öncesi bilgileri mevcut olmadığı için verilememiştir.

Değerlendirme ve Sonuçlar.

Yıllar itibari ile yerli ziyaretçi sayısında artışlar gözlenmiştir. Turistik bölgelerde restorasyon ve düzenleme çalışmaları yapılması neticesine bu mekanlara olan ilginin artmasına neden olmuştur.

TURİZM

Mavi Bayrak Uygulamaları

TANIM: (Denize Kıyısı Olan İller İçin) Gerekli standartları taşıyan nitelikli plaj ve marinalara verilen uluslararası bir çevre ödülü olan mavi bayrağın, Türkiye’de 1997 yılından itibaren verildiği plaj ve marinaların yıllar itibari ile toplam sayılarının belirtilmesidir.

Kaynak: Kültür ve Turizm İl Müdürlüğü

Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: Yıllar itibariyle, mavi bayrak almaya hak kazanmış plaj ve marina sayıları

Durum ve eğilimler; (Şekil, çizelge ya da grafik yer alır)

İlimizin denize kıyısı olmadığı için bu başlık doldurulmamıştır.

Değerlendirme ve Sonuçlar.

EK-1:2012 YILINA AİT İL ÇEVRE SORUNLARI VE ÖNCELİKLERİ ANKET FORMU

AÇIKLAMALAR:

İl Çevre Sorunları ve Öncelikleri Anketi, illerimizin çevre sorunlarının ve önceliklerinin neler olduğunu ortaya koyan, aynı zamanda bu sorunların kaynaklarını, nedenlerini, sorunun çözümü için ne tür tedbirler alındığı ya da alınması gerektiğini belirten önemli bir çalışmadır. İl Çevre Sorunları ve Öncelikleri Anketi, çevre konusunda karar vericilere ve halka çevresel bilgi sağlamakta, böylece karar verme sürecini desteklemekte ve halkın çevresel konularda bilincini artırmaktadır.

Form doldurulurken;

- 1- Anket formunda doldurulan bilgilerin, “Çevre Durum Raporu” ve “Göstergeler” bölümü verileriyle tutarlı olmasına dikkat edilecektir.
- 2- Anket formu doldurulurken, başlıklar altındaki açıklamalara dikkat edilecektir.
- 3- Öncelik sıralaması istenen bütün başlıklarda (I.2., I.4., II.4., III.1., III.2., IV.1.), önceki yıla ait anket formuyla, yeni doldurulan yıldaki anket formunun ilgili başlıklarının karşılaştırılması yapılarak, değişiklik olmuşsa nedenlerinin belirtilmesi istenmektedir. Ancak, “**GEÇEN YILKİ ÖNEM SIRANIZ**” ve “**ÖNEM SIRASINDA DEĞİŞİKLİK YAPTIYSANIZ SEBEBİNİ AÇIKLAYINIZ**” kısımları “2012” yılından sonraki anket formlarında doldurulacaktır. Bu başlıklarda, 2012 yılında sadece “**BU YILKİ ÖNEM SIRANIZ**” sütunu doldurulacaktır.
- 4- Anket formunun tüm bölümleri eksiksiz ve doğru olarak bilgisayar ortamında hazırlanacaktır.
- 5- Herhangi bir konuyla ilgili olarak veri ve bilgi temin edilememişse bunun nedeninin belirtilmesi gerekmektedir.
- 6- Her bir çizelgenin altında yararlanılan kaynak/kaynaklar verilmelidir.

BÖLÜM I.HAVA KİRLİLİĞİ

I.1. Hava Kalitesi İndeksine göre sınıflandırma

Hava Kalitesi İndeksi	SO ₂	NO ₂	CO	O ₃	PM ₁₀
	1 saatlik ortalama [µg/m ³]	24 saatlik ortalama [µg/m ³]	24 saatlik ortalama [µg/m ³]	1 saatlik ortalama [µg/m ³]	24 saatlik ortalama [µg/m ³]
1 (Çok İyi)	0 - 50	0 - 45	0 - 1,9	0 - 35	0 - 25
2 (İyi)	51-199	46 - 89	2,0 - 7,9	36 - 89	26-69
3 (Yeterli)	200-399	90 - 179	8,0 - 10,9	90 - 179	70-109
4 (Orta)	400-899	180 - 299	11 - 13,9	180 - 239	110-139
5 (Kötü)	900-1499	300- 699	14,0 - 39,9	240 - 359	140-599
6 (Çok Kötü)	>1500	> 700	> 40,0	> 360	> 600

I.1.1. İlinize ait yıl içindeki aylık ortalama ölçüm değerlerini yukarıdaki Hava Kalitesi İndeksine göre sınıflandırarak, aşağıdaki çizelgede uygun sınıfı "X" ile işaretleyiniz.

AYLAR	Aylık Ortama (µg/m ³) Olarak Hava Kalitesi İndeksine (*) Göre Sınıflandırma																													
	SO ₂						NO ₂						CO						O ₃						PM ₁₀					
	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6
OCAK	x																													
ŞUBAT	x																													
MART	x																													
NİSAN	x																													
MAYIS	x																													
HAZİRAN	x																													
TEMMUZ	x																													
AĞUSTOS	x																													
EYLÜL	x																													
EKİM	x																													
KASIM	x																													
ARALIK	x																													

* Hava Kalitesi İndeksi: 1 (çok iyi) , 2 (iyi) , 3 (yeterli), 4 (orta), 5 (kötü), 6 (çok kötü)

Kaynak: Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Hava İzleme İstasyonu

I.1.2. İlinize ait Kış sezonu ortalama ölçüm değerlerini (2011 yılı Ekim- 2012 Yılı Mart arası 6 aylık ortalama) Hava Kalitesi İndeksine göre sınıflandırarak uygun sınıfı "X" ile işaretleyiniz.

Kış sezonu ortalama ölçüm değeri; raporu hazırlanan yılın bir önceki yılının Ekim ayı ile raporu hazırlanan yılın Mart ayı arasındaki 6 aylık ortalamayı ifade etmektedir. Söz konusu 6 aylık ortalama ölçüm değerlerini, Hava Kalitesi İndeksine göre sınıflandırarak, çizelgede uygun sınıfa "X" ile işaretlemeniz istenmektedir.

Kış Sezonu (Ekim-Mart)	Kış Sezonu (Ekim-Mart) 6 Aylık Ortama (µg/m ³) Olarak Hava Kalitesi İndeksine (*) Göre Sınıflandırma																													
	SO ₂						NO ₂						CO						O ₃						PM ₁₀					
	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6
Kış Sezonu (Ekim-Mart)	x																													

* Hava Kalitesi İndeksi: 1 (çok iyi) , 2 (iyi) , 3 (yeterli), 4 (orta), 5 (kötü), 6 (çok kötü)

Kaynak: Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Hava İzleme İstasyonu

I.1.3. İlinize ait Yaz sezonu ortalama ölçüm değerlerini (2012 yılı Nisan-Eylül arası 6 aylık ortalama) Hava Kalitesi İndeksine göre sınıflandırarak uygun sınıfı "X" ile işaretleyiniz.

Yaz sezonu ortalama ölçüm değeri; raporu hazırlanan yılın Nisan ayı ile Eylül ayı arasındaki 6 aylık ortalamayı ifade etmektedir. Söz konusu 6 aylık ortalama ölçüm değerlerini, Hava Kalitesi İndeksine göre sınıflandırarak, çizelgede uygun sınıfa "X" ile işaretlemeniz istenmektedir.

	Yaz Sezonu (Nisan-Eylül) 6 Aylık Ortama ($\mu\text{g}/\text{m}^3$) Olarak Hava Kalitesi İndeksine (*) Göre Sınıflandırma																																			
	SO ₂						NO ₂						CO						O ₃						PM ₁₀											
	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6						
Yaz Sezonu (Nisan-Eylül)	x																														x					

* Hava Kalitesi İndeksi: 1 (çok iyi) , 2 (iyi) , 3 (yeterli), 4 (orta), 5 (kötü), 6 (çok kötü)

Kaynak: Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Hava İzleme İstasyonu

I.2. İlinizde hava kirliliğine neden olan kaynakları önem sırasına göre rakam * ile belirtiniz.

I.2.'de ilinizde hava kirliliğine neden olan kaynakları önem sırasına göre en önemliden az önemliye doğru 1,2,3,... şeklinde numaralandırmanız istenmektedir. Varsa "e. Diğer Sanayi Faaliyetleri" ve "g. Diğer Kaynaklar" ın ne olduğu ayrıca belirtilmelidir. Çevre Durum Raporunun "Hava" bölümündeki SO₂, PM, NO_x, CO gibi ölçüm sonuçlarının il bazındaki aylık ortalaması veya konsantrasyonu en yüksek olan istasyonun aylık ortalama değerleri esas alınır.

KAYNAK	GEÇEN YILKI ÖNEM SIRANIZ	BU YILKI ÖNEM SIRANIZ ⁶	ÖNEM SIRASINDA DEĞİŞİKLİK YAPTIYSANIZ SEBEBİNİ AÇIKLAYINIZ
a. Evsel ısınma		2	
b. İmalat Sanayi İşletmeleri		3	
c. Maden İşletmeleri			
d. Termik Santraller			
e. Diğer Sanayi Faaliyetleri (Belirtiniz).....		4	
f. Karayolu Trafik		1	
g. Diğer Kaynaklar (Belirtiniz).....			

I.3. Hava kirliliğinin önlenmesi amacıyla yıl içinde il/ilçelerde alınan tedbirleri "X" ile işaretleyiniz.

I.3.'de, hava kirliliğinin önlenmesi amacıyla yıl içinde, il sınırları içerisinde ne tür tedbirler alındığı bilgisi istenmektedir. Çizelgede her bir tedbir için belirtilen numara altında, alınan tedbirler için işaretleme yapılması istenmektedir.

⁶En önemliden az önemliye doğru 1,2,3,... şeklinde numaralandırınız. Seçeneklerin hepsinin numaralanması zorunlu olmayıp, ilinize uygun seçenekleri numaralandırınız.

YERLEŞİM YERİNİN ADI		ALINAN TEDBİR/TEDBİRLER								
		a	b	c	d	e	f	g	h	i
İL	1.Merkez	x	x	x		x	x		x	
	2.									
İLÇELER	1.Akçadağ İlçesi			x	x		x		x	
	2.Arapgir İlçesi			x	x		x		x	
	3.Battalgazi İlçesi			x	x		x		x	
	4.Doğanşehir İlçesi			x	x		x		x	
	5.Darende İlçesi			x	x		x		x	
	6.Kale İlçesi			x	x		x		x	
	7.Yeşilyurt İlçesi			x	x		x		x	
	8.Yazıhan İlçesi			x	x		x		x	
	9.Hekimhan İlçesi			x	x		x		x	
	10. Kuluncak İlçesi			x	x		x		x	
	11. Arguvan İlçesi			x	x		x		x	
	12. Doğanşol İlçesi			x	x		x		x	

Kaynaklar: Çevre ve Şehircilik Müdürlüğü, Çevre Yönetimi Şube Müdürlüğü.

Tedbirler:

a. Kaliteli katı/sıvı yakıt kullanımı
b. Doğalgaz kullanımı
c. Bilgilendirme ve bilinçlendirme çalışmaları
d. Ağaçlandırma çalışmaları/orman alanlarının, yeşil alanların artırılması
e. Motorlu taşıtların egzoz gazı ölçümleri
f. Sanayi kuruluşlarının emisyon izni almaları
g. Sanayi tesislerinin yerleşim yeri dışına çıkarılmaları
h. Denetim
i. Diğer (Varsa yukarıya ayrılan bölümde belirtiniz).

I.4. Hava kirliliğinin giderilmesinde, yıl içerisinde, il/ilçelerde karşılaşılan güçlükleri önem sırasına göre rakam ile belirtiniz.

I.4.'de hava kirliliğinin önlenmesinde, yıl içinde, ilinizde karşılaşılan güçlüklerin önem sırasına göre en önemliden az önemliye doğru 1,2,3,4... şeklinde numaralandırmanız istenmektedir. "Karşılaşılan güçlükler" altında belirtilen maddelerin hepsinin işaretlenmesi zorunlu olmayıp, ilinize uygun maddelerin numaralandırılması gerekmektedir. Bunların haricinde "diğer" olarak belirtilmesi gereken husus varsa, ayrıca belirtilmelidir.

Karşılaşılan Güçlükler	GEÇEN YILKI ÖNEM SIRANIZ	BU YILKI ÖNEM SIRANIZ*	ÖNEM SIRASINDA DEĞİŞİKLİK YAPTIYSANIZ SEBEBİNİ AÇIKLAYINIZ
a. Yeterli denetim yapılamaması			
b. Ateşçilerin eğitimsiz veya bilinçsiz olması			
c. Halkın alım gücünün düşük olmasından dolayı kalitesiz yakıt kullanılması		3	
d. Kaliteli yakıt temininde zorluklar			
e. Kurumsal ve yasal eksiklikler			
f. Toplumda bilinç eksikliği		4	
g. Meteorolojik faktörler		2	
h. Topografik faktörler		1	
i. Diğer (Belirtiniz).....			

*En önemliden az önemliye doğru 1,2,3,4,... şeklinde numaralandırınız. Seçeneklerin hepsinin numaralanması zorunlu olmayıp, ilinize uygun seçenekleri numaralandırınız.

BÖLÜM II.SU KİRLİLİĞİ

II.1. İl sınırları içerisinde bulunan su kaynaklarının kalite değerlendirmesi

Su kirliliği, II.1.1-II.1.3'de il sınırları içerisinde, yıl içinde, kirliliğe maruz kalmış su kaynaklarının (yüzey, yeraltı ve yüzme suları) adları, kalite sınıfları ile bunların çizelgede belirtilen kirlenme nedenleri dikkate alınarak işaretlenmesi istenmektedir.

II.1.1. İl sınırlarında bulunan yüzey sularının kalite sınıflarını Yüzeysel Su Kalitesi Yönetimi Yönetmeliği hükümleri çerçevesinde belirtiniz ve muhtemel kirlenme nedenlerini işaretleyiniz.

Yüzey Suyu Adı	Kalite sınıfı				Kirlenme Nedenleri								
	1	2	3	4	a	b	c	d	e	f	g	h	i
					Evsel Atıksular	Evsel Katı Atıklar	Sanayi Kaynaklı Atıksular	Sanayi Atıkları	Zirai İlaç ve Gübre Kullanımı	Hayvan Yetiştiriciliği	Madencilik Faaliyetleri	Denizcilik Faaliyetleri	Diğer (Belirtiniz)
Karakaya Baraj Gölü	x				x		x						

Kaynaklar: Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü,2012

II.1.2. İl sınırlarında bulunan yeraltı sularının kalite sınıflarını Yeraltı Sularının Kirlenmeye ve Bozulmaya Karşı Korunması Hakkında Yönetmelik çerçevesinde belirtiniz ve muhtemel kirlenme nedenlerini işaretleyiniz.

Yeraltı suyunun bulunduğu bölge	Yeraltı Su Kalite Sınıfı			Kirlenme Nedenleri								
	İyi	Zayıf	Yeterli veri yok	a	b	c	d	e	f	g	h	i
				Evsel Atıksular	Evsel Katı Atıklar	Sanayi Kaynaklı Atıksular	Sanayi Atıkları	Zirai İlaç ve Gübre Kullanımı	Hayvan Yetiştiriciliği	Madencilik Faaliyetleri	Deniz Suyu Girişimi	Diğer (Belirtiniz)

Kaynaklar: Verinin nereden alındığı

Konu ile ilgili bilgi edinilememiştir.

II.1.3. İl sınırlarında bulunan yüzme sularının kalite sınıflarını Yüzme Suyu Kalitesi Yönetmeliği çerçevesinde belirtiniz ve muhtemel kirlenme nedenlerini işaretleyiniz.

Yüzme Suyunun bulunduğu bölge/plaj	Mavi Bayrak Ödülü		Yüzme Suyu Kalite Sınıfı (*)				Kirlenme Nedenleri						
	Var	Yok	A	B	C	D	a	b	c	d	e	f	g
							Evsel Atıksular	Evsel Katı Atıklar	Sanayi Kaynaklı Atıksular	Sanayi Atıkları	Zirai İlaç ve Gübre Kullanımı	Deniz/Göl Taşımacılığı	Diğer (Belirtiniz)

(*) A sınıfı çok iyi/mükemmel, B sınıfı iyi kalite, C sınıfı kötü kalite ve D sınıfı çok kötü kalite/yasaklanması gereken olarak kalite kategorilerini temsil etmektedir.

Kaynaklar: Verinin nereden alındığı

Konu ile ilgili bilgi edinilememiştir.

II.2. Yıl içinde, il sınırları içindeki il/ilçelerde atıksuların yol açtığı kirlenmenin nedenlerini uygun seçenekleri "X" ile işaretleyerek belirtiniz.

II.2.'de, il sınırları içerisindeki yerleşim merkezlerinde (il merkezi ve ilçelerin her biri için) atıksulardan kaynaklanan kirliliğin nedenlerinin çizelgenin altında belirtilen maddeler dikkate alınmak ve (X) koymak suretiyle işaretlenmesi istenmektedir. Çizelgede geçen "İl Merkezi" ifadesiyle, İliniz Büyükşehir Belediyesi ise, Büyükşehir Belediyesine bağlı ilçeler, değilse merkez ilçe kastedilmektedir.

Yerleşim Yerinin Adı		Atık Sulardan Kaynaklanan Kirliliğin Nedenleri												
		a	b	c	d	e	f	g	h	i	j	k	l	m
il Merkezi	1.Horata Deresi	x	x											
	2.Çilesiz Mahallesi	x	x											
	3.Dilek Beldesi		x											
	4.Fırıncı Köyü		x											
	5. 2. Organize Sanayi			x										
ilçeler	1.Doğanşehir, Topraktepe Köyü	x												
	2.Doğanşehir, Yolkoru Köyü		x											
	3.Doğanşehir, Savaklı Köyü	x	x											
	4.Doğanşehir, Merkez	x	x											
	5.Doğanşehir, Fındık Köyü	x	x											
	6.Doğanşehir, Erkenek	x	x											
	7. Yeşilyurt, Merkez		x											
	8. Akçadağ, Merkez		x											
	9.Battalgazi		x											
	10.													

Kaynaklar: Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü,2012

Kirlilik Nedenleri:

- Kanalizasyon şebekesinin olmaması veya yetersiz olması
- Yerleşim yerlerinde evsel nitelikli atıksuların arıtılmaması
- Büyük sanayi kuruluşlarının atıksularını arıtmaması
- Küçük sanayilerde toplu arıtmanın olmaması
- Foseptik çukurların sağlıklı şekilde inşa edilmemesi
- Foseptik atıkların vidanjörlerle çekildikten sonra gelişigüzel yerlere boşaltılması
- Zirai mücadele ilaçlarının kullanımı
- Kimyasal gübre kullanımı
- Arıtma tesisi kapasite ve verimlerinin yetersiz olması
- Arıtma tesisinde görevli olan personelin yetersiz olması
- Hayvancılık atıkları
- Maden atıkları
- Diğer (Yukarıda ayrılan bölümde belirtiniz).

II.3. Su kirliliğinin önlenmesi amacıyla alıcı ortamlarda aşağıdaki tedbirlerden hangilerinin alındığını çizelgede (x) işareti koyarak belirtiniz.

II.3.'de, su kirliliğinin önlenmesi amacıyla her bir alıcı su ortamı için, çizelgenin altında belirtilen maddelerin dikkate alınarak tedbirlerin çizelgede işaretlenmesi istenmektedir.

Alıcı Ortamın Adı	Su Kirliliğinin Önlenmesi Amacıyla Alınan Tedbirler								
	a	b	c	d	e	f	g	h	i
Deniz									
1.									
2.									
.									
Göller									
1.Karakaya Barajı				x	x			x	

Alıcı Ortamın Adı	Su Kirliliğinin Önlenmesi Amacıyla Alınan Tedbirler								
	a	b	c	d	e	f	g	h	i
2.Sürgü Barajı				x	x			x	
3.Medik Barajı				x	x			x	
4.Polat Barajı				x	x			x	
5.Sultansuyu Barajı				x	x			x	
6.Sülüklü Göl			x	x				x	
7.Dipsiz Göl			x	x				x	
8.Ahır Gölü			x	x				x	
9.Sülük Gölü			x	x				x	
10.Yusuf Gölü			x	x				x	
11.Büyük Göl			x	x				x	
12.Karagöl			x	x				x	
13.Sorkun Gölü			x	x				x	
.									
Akarsular									
1.Tohma Çayı				x	x			x	
2.Sultansuyu				x	x			x	
3.Kuruçay				x	x			x	
4.Abdulharap Suyu				x	x			x	
5.Beyler Deresi				x	x			x	
6.Aliğa Deresi				x	x			x	
7.Mamikhan				x	x			x	
8.Kozluk Çayı				x	x			x	
Havzalar									
1.									
2.									
Yeraltı Suları									
1.Fırat Dicle Havzası	x		x	x	x			x	
Jeotermal Kaynaklar									
1.İspendere Şifalı İçme Suları								x	
2.									
Diğer Alıcı Su Ortamları									
1.									

Kaynaklar: DSİ 92. Şube Müdürlüğü

Alınan Tedbirler:

- Kanalizasyon şebekesinin yapılması ya da yenilenmesi
- Aritma tesisi /deniz deşarjı /depolama alanları yapılması
- Yerleşim merkezinde foseptik kullanılması
- Tarımsal faaliyetlerde kullanılan zirai mücadele ilacı ve gübrenin aşırı ve yanlış kullanımının önlenmesi
- Yönetmelikler çerçevesinde denetim yapılması
- Deniz araçlarının atıklarını boşaltabilmeleri için uygun yerlerin hazırlanması
- Sanayi kuruluşlarının atıksuları için deşarj izni alması
- Toplumsal bilgilendirilme ve bilinçlendirme faaliyetleri
- Diğer (Yukarıda ayrılan bölümde belirtiniz).

II.4. Su kirliliğinin giderilmesinde/önlenmesinde il sınırları içerisinde karşılaşılan güçlükleri en önemliden az önemliye doğru numara vererek (1,2,3,...) işaretleyiniz.

II.4'de su kirliliğinin giderilmesinde/önlenmesinde il sınırları içerisinde karşılaşılan güçlüklerin önem sırasına göre en önemliden az önemliye doğru 1,2,3,... şeklinde numaralandırmanız

istenmektedir. “Karşılaşılan güçlükler” altında belirtilen maddelerin hepsinin işaretlenmesi zorunlu olmayıp, ilinize uygun maddelerin numaralandırılması gerekmektedir.

KARŞILAŞILAN GÜÇLÜKLER	GEÇEN YILKI ÖNEM SIRANIZ	BU YILKI ÖNEM SIRANIZ*	ÖNEM SIRASINDA DEĞİŞİKLİK YAPTIYSANIZ SEBEBİNİ AÇIKLAYINIZ
a. Yeterli denetim yapılamaması			
b. Mali imkansızlıklar nedeniyle arıtma tesislerinin kurulamaması		2	
c. Kurumsal ve yasal eksiklikler		3	
d. Toplumda bilinç eksikliği		1	
e. Diğer (Belirtiniz).....			

*En önemliden az önemliye doğru 1,2,3,...şeklinde numaralandırınız. Seçeneklerin hepsinin numaralanması zorunlu olmayıp, ilinize uygun seçenekleri numaralandırınız.

BÖLÜM III. TOPRAK KİRLİLİĞİ

III.1. İlinizde toprak kirliliğine neden olan kaynakları önem sırasına göre rakam ile işaretleyerek * belirtiniz.

III.1’de, il sınırları içerisinde toprak kirliliğine neden olan kaynakların önem sırasına göre, en önemliden, az önemliye doğru, 1,2,3,4.... şeklinde numaralandırılması istenmektedir. Toprak kirliliğine neden olan kaynaklar altında belirtilen maddelerin hepsinin işaretlenmesi zorunlu olmayıp, ilinize uygun maddelerin numaralandırılması gerekmektedir.

Kirlenme Kaynağı	GEÇEN YILKI ÖNEM SIRANIZ	BU YILKI ÖNEM SIRANIZ*	ÖNEM SIRASINDA DEĞİŞİKLİK YAPTIYSANIZ SEBEBİNİ AÇIKLAYINIZ
a. Sanayi kaynaklı atık boşaltımı			
b. Madencilik atıkları			
c. Vahşi depolanan evsel katı atıklar			
d. Vahşi depolanan tehlikeli atıklar			
e. Plansız kentleşme		3	
f. Aşırı gübre kullanımı		2	
g. Aşırı tarım ilacı kullanımı		1	
h. Hayvancılık atıkları			
i. Diğer (Belirtiniz).....			

*En önemliden az önemliye doğru 1,2,3,4,... şeklinde numaralandırınız. Seçeneklerin hepsinin numaralanması zorunlu olmayıp, ilinize uygun seçenekleri numaralandırınız.

Kaynaklar: Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü

III.2. Toprak kirliliğinin önlenmesi amacıyla il sınırları içerisinde, aşağıdaki tedbirlerden hangilerinin alındığını önem sırasına göre rakam * ile belirtiniz.

III.2’de, toprak kirliliğinin önlenmesi amacıyla il sınırları içerisinde belirtilen tedbirlerden hangileri alınıyor ise, bunların önem sırasına göre, en önemliden, az önemliye doğru, 1,2,3,4.... şeklinde numaralandırılması istenmektedir. Maddelerin hepsinin işaretlenmesi zorunlu olmayıp, ilinize uygun maddelerin numaralandırılması gerekmektedir.

ALINAN TEDBİRLER	GEÇEN YILKI ÖNEM SIRANIZ	BU YILKI ÖNEM SIRANIZ *	ÖNEM SIRASINDA DEĞİŞİKLİK YAPTIYSANIZ SEBEBİNİ AÇIKLAYINIZ
a. Sanayi/Madencilik tesislerinin sıvı, katı ve gaz atıklarının mevzuata uygun olarak bertarafının sağlanması		1	
b. Kentleşmenin Çevre Düzeni Planlarına uygun olarak gerçekleştirilmesi			
c. Mevzuata uygun olarak gübreleme, ilaçlama ve sulamanın yapılması			
d. Erozyon mücadele çalışmaları		3	
e. Geri dönüşüm/yeniden kullanım uygulamaları		2	
f. Diğer (Belirtiniz).....			

*En önemliden az önemiye doğru 1,2,3,4,... şeklinde numaralandırınız. Seçeneklerin hepsinin numaralanması zorunlu olmayıp, ilinize uygun seçenekleri numaralandırınız.

BÖLÜM IV.ÖNCELİKLİ ÇEVRE SORUNLARI

IV.1. Aşağıdaki Konu Başlıklarını Dikkate Alarak, yıl sonu itibariyle, İl Sınırları İçinde Görülen Çevre Sorunlarını Önem ve Önceliklerine Göre Rakam (Önem sırasına göre en önemliden az önemiye doğru 1,2,3,4,5,..... şeklinde numaralandırınız) Vererek Sıralayınız. Tüm sorunları numaralandırmak zorunlu olmayıp, iliniz için geçerli olan sorunları öncelik sırasına göre numaralandırmanız yeterlidir.

IV.1'de, sıralanan çevre sorunları dikkate alınarak, yıl sonu itibariyle, il sınırlarınız içerisinde, görülen bu sorunların önem ve önceliklerine göre, en önemliden en az önemiye doğru 1,2,3,4,5.... şeklinde numaralandırılması istenmektedir. Tüm sorunları numaralandırmak zorunlu olmayıp, iliniz için geçerli olan sorunları öncelik sırasına göre numaralandırmanız yeterlidir. Ayrıca çizelgede yer alan her çevre sorunu için iliniz sınırları içinde geçerli olan nedenleri işaretleyiniz.

NOT: Ölçüm değerleri, göstergeler, her bölümün sonundaki sonuç ve değerlendirme kısımları, konularına göre şikayet sayısı, şikayetin ceza ile sonuçlanma oranı, konularına göre ceza sayısı, yapılan denetimler sonucu edinilen deneyimler vb. çevre sorunlarının hangi alanda yoğunlaştığı konusunda yol gösterici olabilir.

ÇEVRE SORUNLARI	GEÇEN YILKI ÖNEM SIRANIZ	BU YILKI ÖNEM SIRANIZ *	ÖNEM SIRASINDA DEĞİŞİKLİK YAPTIYSANIZ SEBEBİNİ AÇIKLAYINIZ
a. Hava kirliliği		3	
b. Su kirliliği		1	
c. Toprak kirliliği			
d. Atıklar		2	
e. Gürültü kirliliği			
f. Erozyon			
g. Doğal çevrenin tahribatı (Orman, Mera, Sulak alan, Kıyı, Biyolojik çeşitlilik ve habitat kaybı)			

*En önemliden az önemiye doğru 1,2,3,4,... şeklinde numaralandırınız. Seçeneklerin hepsinin numaralanması zorunlu olmayıp, ilinize uygun seçenekleri numaralandırınız.

**IV.2. İl Sınırları İçerisinde IV.1'de Tespit Edilen Her Bir Öncelikli Çevre Sorunu ile İlgili Olarak;
Yukarıda IV.1'de Belirlemiş Olduğunuz Öncelik Sırasına Göre;**

IV.2'de, IV.1'de sıralanan her bir öncelikli çevre sorunları dikkate alınarak;

- a) Çevre sorununun nedenlerini,
- b) Bu nedenlerde daha çok hangi faktör veya sektörlerin etkili olduğunu,
- c) Çevreye vermiş olduğu olumsuz etkilerini
- d) Bu sorunların giderilmesinde karşılaşılan güçlüklerini,
- e) Bu sorunları gidermek amacıyla alınan, alınması planlanan veya alınması gereken tedbirlerin neler olduğunu,
- f) Ayrıca bu başlık altında yer almasını istediğiniz diğer görüşlerinizi belirten bilgi notunu,

sistematik ve yeterli seviyede açıklayınız.

I. ÖNCELİKLİ ÇEVRE SORUNU

SU KİRLİLİĞİ

Tarımsal Faaliyetlerden Kaynaklanan Kirlilik:

İlimizde tarımsal faaliyetlerde kullanılan kimyasallar ve tarımsal ilaçlar özellikle yeraltı su rezervlerini kirleten en temel kirleticilerdir. Bitkiler, büyük dozlarda verilen besleyici maddelerin tamamını kullanamazlar. Araştırmalar sonucu, kullanılan azotun 1/3 ü veya yarısının boşa gittiği tahmin edilmektedir. Kullanılmayan nitratin büyük bir bölümü yağmur ve sulama suyuna karışmakta ve sonunda da toprağın altına sızarak yeraltı sularına karışmaktadır. Nitrat kullanımının denetimi ve çiftçilere bu konuda verilecek eğitim bu anlamda oluşacak kirliliğin yükünü azaltacaktır. Ayrıca, hayvanlardan kaynaklanan atıklarında denetim ve kontrol altına alınması, çevrede yaratılan kirlilik yükünü azaltacak; böylelikle, su kaynaklarının da kirlilik yükü azalmış olacaktır.

Sanayi Tesislerinden Kaynaklanan Kirlilik:

İlimiz sınırları içerisinde, sanayinin yoğunlaşması, sanayi amaçlı suyun kullanımının artmasına neden olmuş, bununda yeraltı su kaynaklarından sağlanıyor olması yeraltı su rezervlerini azaltmıştır. Sanayi amaçlı kullanılan sular, kullanımdan sonra aşırı şekilde kirlenmiş halde çeşitli alıcı ortamlara verilmektedirler. Döküldükleri alıcı ortamlarda kalıcı kirlilikler yaratmaktadırlar.

İl Müdürlüğümüzce çevre izin belgesi olmayan tesisler denetlenerek, bu tesislerin çevre izni belgesi almaları sağlanmıştır. Bu da ildeki su kaynaklarını korumak açısından büyük önem arz etmektedir.

Farklı bölgelerde bulunan Sanayi Tesislerinin Organize Sanayi Bölgesi adı altında kurulması ve bu tesislerin atık sularının, arıtma tesislerinden arıtılmış olması, alıcı ortamda ve özellikle döküldükleri su kaynaklarındaki kirlilik yükünü azaltmaktadır. İlimizde de Organize Sanayi Bölgesinin de devreye giren atık su arıtma tesisi ile su kaynaklarımızda oluşan kirlilik yükü azalmıştır. Ayrıca 2. OSB'de arıtma tesisi kurulmuş olup, çevre izni alınması aşamasındadır.

Evsel Atık Sulardan Kaynaklanan Kirlilik:

Malatya ilçe ve belde belediyelerinin kanalizasyon şebekelerinin derelere verilmesi, sularımızı kirleten en temel kirleticilerdir. İlçe ve belde belediyelerinin kanalizasyon şebekelerinin hiç birinde arıtma tesisi bulunmamaktadır. Bazı belde ve ilçe belediye sınırlarında kanalizasyon şebekesi olmayıp, konutlar atık sularını fosseptik çukurlarına deşarj etmektedirler. Fosseptik çukurlarının, hangi kaynaklar da ne gibi kirlilikler yarattığını bilemediğimizden, kanalizasyon şebekesi inşa etmek, atık suların denetim ve kontrolünü sağlayacaktır.

Malatya Belediyesi Kanalizasyon Şebekesinin arıtma tesisine bağlanmış olması, döküldüğü Karakaya Baraj Gölünün kirlilik yükünü önemli ölçüde azaltacaktır. Olanaklar ölçüsünde civar belde belediyelerinin kanalizasyon şebekelerinin de Malatya Belediyesi ana şebekesine bağlanması sağlanırsa, böylece alıcı ortam olarak toprakların ve suların kirlenmemesi sağlanmış olacaktır.

Bu bağlamda; kanalizasyon şebekesi olmayan yerlere kanalizasyon şebekesi yapılması evsel atık sulardan kaynaklanan kirliliği azaltacaktır..

II. ÖNCELİKLİ ÇEVRE SORUNU

ATIKLAR

İlimizde düzensiz çöp depolama alanlarının Katı Atıkların Kontrolü Yönetmeliği doğrultusunda en kısa zamanda rehabilite edilmesi, düzenli çöp alanı yapılana kadar halen çöp dökümü yapılan alanda düzenli depolamaya geçilmesi gerekmektedir.

İlimizde katı atıkların düzenli depolanması ve bertarafı tesisinin yapımı Malatya Belediyeler Birliği tarafından yürütülmektedir. Katı atık bertaraf ve düzenli depolama tesisi 1.etap inşaatı çalışmaları devam etmektedir. Bu proje kapsamında çöp sızıntı suyu arıtma tesisi mevcut olup sızıntı sularının yer altı suyuna zarar vermemesi için gerekli tedbirler alınacaktır.

Ayrıca düzensiz depolama sahasına birikmiş metan gazından elektrik enerjisi elde edilmek üzere Malatya Belediyesi tarafından 2013 yılı içerisinde yap-işlet modeliyle mevcut katı atık sahasındaki metan gazının kullanılarak elektrik enerjisi elde edilmesi ihalesi gerçekleştirilmiştir. Bu ihale ile birlikte aynı zamanda vahşi depolama alanının bertarafı sağlanmış olacaktır. Böylece çöp yangınları, kötü koku ve uygun olamayan görüntüler giderilmiş olacaktır. 2013 yılının temmuz ayı itibari ile bu rehabilitasyon kısmen sağlanmış olup vahşi depolama alanında çalışmalar devam etmekte olup, 2013 yılı sonunda elektrik üretim santrallerinin devreye alınması planlanmaktadır.

İlimizde sağlık kuruluşlarından toplanan tıbbi atıklar; Malatya çöp depolama alanında tıbbi atıklar için ayrılan bölümde bertaraf edilmektedir.

Ayrıca ilimizde evsel atık sularla tarım arazilerinin sulanması, katı atıkların doğrudan toprağa verilmesi ve tarımda kimyasal gübre ve ilaç kullanımının artması toprak kirliliğini arttıran etkenler arasındadır. Kanalizasyon suyunun sulama amaçlı tarım arazilerinde kullanımı insan ve çevre sağlığı açısından yasaklanmış, açıkta akan kanalizasyon sularının kapatılması için çalışmalar yapılmaktadır

3.ÖNCELİKLİ ÇEVRE SORUNU

HAVA KİRLİLİĞİ

Malatya İl Merkezi etrafının dağlarla çevrili ve çanak şeklinde olmasından dolayı hava sirkülasyonu pek olmamaktadır. Bu durum ilimizin hava kirlilik yükünü arttırmaktadır. Ayrıca kent merkezinde sanayi tesislerinin bulunması, yapıların bitişik nizamda olması, küçük sanayi tesislerinin kent merkezi içinde kalması, trafikte bulunan araç sayısının artması, hava kirliliğini artıran önemli faktörlerden biridir. Organize sanayi bölgesinin kent merkezinin güney batı istikametinde kurulmasından ve hakim rüzgarların Güney-Kuzey istikametinden esmesinden dolayı organize sanayi bölgesinde oluşan kirli havanın kent merkezine sürüklenmesi neticesinde il merkezinde hava kirliliğini artırdığı görülmektedir.

İlimizde bulunan araçlardan kaynaklanan egzoz gazları da diğer bir hava kirliliği kaynağıdır. Kent merkezinde Sağlık Müdürlüğüne ait 2 ayrı noktada hava kirliliği ölçümleri yapılmaktadır. Bu ölçümler kapsamında SO₂ ve duman konsantrasyonları tespit edilmektedir. Ayrıca Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından bir adet hava kirliliği ölçüm istasyonu kurulmuş ve ölçümler devam etmektedir. Ancak şehrin büyümesi ile birlikte bu ölçüm cihazı tam anlamıyla ilimizin kirlilik durumunu yansıtamamaktadır.

İlimizde temiz hava eylem planı kapsamında; ısınma amaçlı kullanılan kalitesiz kömür kullanımının azaltılması için kömür satış yerlerinin denetlenmesi, halkımızın standartlara uygun kömürleri tercih etmeleri ve kullanması amacıyla basın bildirimleri hazırlanması, doğalgaz kullanımının teşvik edilmesi, trafikteki araçların egzoz emisyon ölçümlerinin kontrolün yapılması planlanmaktadır. Ayrıca Ağaçlandırma seferberliği ile ilimizde fidan dikiminin yapılması ve ağaç sayısının artırılması yönünde çalışmalar yapılmaktadır. Orman İşletme Müdürlüğü tarafından 4000 hektar erozyon kontrolü tesisi yapılmıştır. Tesisi yapılan bu alanlara yaklaşık 3 milyon 700 bin adet fidan dikimi gerçekleştirilmiştir. Ayrıca 5000 hektar alanda canlandırma amaçlı rehabilitasyon tesisi gerçekleştirilmiştir.

KAYNAKÇA:

1. Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü
2. I. ve II. OSB Müdürlükleri
3. TUİK web sayfası
4. Kültür ve Turizm İl Müdürlüğü internet sayfası
5. 2011 Yılı Çevre Durum Raporu
6. Malatya Belediyesi
7. Gıda Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlüğü
8. DSİ 92. Şube Müdürlüğü
9. Orman Genel Müdürlüğü web sayfası
10. Ağaçlandırma Seferberliği web sayfası